VANDAAG

DE PAULA
...open kaart...

108STE JAARGANG — NO.: 278 ZATERDAG 30 NOVEMBER 1991

AMIGOE

Preke

De Paula en LRD: Open kaart of kaarten op tafel?

VS DAGEN RUSLAND UIT

Su: "Geen unieverdrag zonder deelname van Kiev"

Bush: geen breuk met Moskou over Oekraïne

WASHINGTON - De Amerikaanse president George Bush heeft vrijdag gezegd dat er geen breuk zal komen in zijn relatie met Sovjetleider Michail Gorbatsjov over de Oekraine, ondanks de plannen van Bush om de Oekraine te erkennen na het referendum over onafhankelijkheid dat dit weekeinde in de Sovjetrepubliek gehouden wordt. Overigens hangt de toch al zo geplaagde Gorbatsjov nog een ander probleem boven het hoofd: zijn Russische collega, president Boris Jeltsin, heeft namelijk verklaard dat hij er niets voor voelt het unieverdrag te tekenen als de Oekraine niet van de partij is.

Gorbatsjov liet weten dat hij bezorgd was over berichten in Amerikaanse kranten dat Bush bereid was de Oekraine te erkennen als die dit weekeinde, zoals algemeen verwacht wordt, voor onafhankelijkheid kiest. "Er zal geen breuk zijn", verklaarde Bush tegen verslaggevers in antwoord op vragen over de Oekraine. Hoewel hij opmerkte dat hij de afgelopen tijd geen contact heeft gehad met Gorbatsjov, zei Bush dat er "meer begrip" was tussen hem en de Sovjetleider dan in de pers gesuggereerd wordt.

ONVOLDOENDE

Een Amerikaanse regeringsfunctionaris legde uit dat de verwachte wijziging van het Amerikaanse beleid "niet inhoudt dat er een directe erkenning komt of zoiets". Volledige diplomatieke erkenning is afhankelijk van de opstelling van Kiev inzake mensenrechten, de controle over de kernwapens die in de Oekraine gestationeerd zijn en de wapenbeheersingsverdragen die Moskou ondertekend heeft.

Een regeringsfunctionaris zei wel dat de Amerikaanse reactie op het referendum in de Oekraine "wat verder zal gaan dan gewoonlijk". Hij wees erop dat Bush "niets wil doen wat het moeilijker maakt voor Gorbatsjov om de betrekkingen tussen de republieken uit te werken". Maar hij voegde eraan toe dat "de veranderingen snel gaan en wij willen in een positie zijn om hierop te reageren".

Een andere functionaris suggereerde dat Gorbatsjov onvoldoende oog heeft voor de politieke werkelijkheid en de enige is die lijkt te denken dat de Oekrainers ervoor zullen kiezen om in de unie te blijven.

ZWARE SLAG

Rusland zal het unieverdrag **niet ondertekenen als de Oekraine niet meedoet.** Deze waarschuwing uitte de Russische president Jeltsin vrijdag in een vraaggesprek met het dagblad Izvestija. Het unieverdrag moet de betrekkingen regelen tussen de republieken van de ex-Sovjetunie binnen een confederale staat. "Ik hoop dat de Oekraine het unieverdrag zal ondertekenen", zei Jeltsin. "Als ze dat niet doet, zullen we dat beschouwen als de wens (van de Oekraine) om uit de Sovjetunie te treden." Dat zal een zware slag zijn voor zowel de SU als Rusland, dat dan ook niet zal tekenen, aldus de president.

De Oekraine heeft de laatste maanden steeds geweigerd mee te praten over een politieke unie voordat de bevolking zich heeft uitgesproken. Dat zal zondag gebeuren in een referendum over de onafhankelijkheid, dat naar alle waarschijnlijkheid massaal met "Ja" zal worden beantwoord.

OMMEZWAAI

Dat er sprake is van een al dan niet grote ommezwaai in het Amerikaanse beleid ten opzichte van de SU en zijn republieken blijkt wel uit het feit dat dezelfde president Bush die nu zo graag blijkbaar de Oekraine wil gaan erkennen op 1 augustus, minder dan drie weken voor de mislukte conservatieve coup in Moskou, in Kiev - nota bene de hoofdstad van de Oekraine - waarschuwde tegen het nationalisme in de republiek, dat volgens hem neerkwam op zelfmoord. Hij zei daarbij dat Washington geen partij zou kiezen tussen Moskou en de opstandige republieken.

Woensdag zeiden functionarissen echter dat de president bereid is eventueel zelfs een ambassade in Kiev te openen en diplomatieke banden aan te gaan met een onafhankelijk land dat een eigen buitenlands, militair en economisch beleid voert. Het is echter niet duidelijk hoe ver de Oekrainers zullen gaan in het afbreken van de banden met de centrale regering in Moskou.

UITDAGING

De bereidheid van Bush om **de Oekraine te erkennen als de republiek kiest voor zelfstandigheid**, betekent de eerste echte uitdaging uit Washington aan Moskou, dat veel moeite heeft de uiteenvallende unie bijeen te houden. De politiek van het Kremlin zal een aanzienlijke klap ondervinden als de Oekraine, na Rusland de grootste en belangrijkste van de twaalf resterende republieken, zich afscheidt. De Oekraine voorziet de rest van de SU voor een groot deel in industriele en landbouwprodukten.

De erkenning van de Oekraine zou ook een bedreiging vormen voor de positie van Gorbatsjov, wiens macht sinds de augustus-coup aanzienlijk is afgebrokkeld. Tot nu toe bleef Bush het centrale bewind in Moskou en in het bijzonder Gorbatsjov steunen, ondanks het feit dat duidelijk is dat de Sovjetpresident steeds minder greep heeft op de ontwikkelingen in zijn land. Het besluit van Bush is niet officieel naar buiten gebracht. Functionarissen zeggen dat hij het bekend maakte tijdens een vergadering in de Ovale kamer (in het Witte Huis) met zijn adviseurs inzake het buitenlandse beleid van de VS. Hij zou zijn standpunt verder woensdag tijdens een bijeenkomst op het Witte Huis hebben uiteengezet voor een groep Amerikanen van Oekraines afkomst.

Verzoek voor VN

■ OPORTO - Secretaris-generaal Javier Perez de Cuellar van de Verenigde Naties nam tijdens zijn bezoek aan de Portugese stad Oporto een verzoek in ontvangst van de Studentenbeweging voor Timor. Daarin wordt aan de VN gevraagd een internationaal onderzoek in te laten stellen naar het bloedbad in de Oosttimorese hoofdstad Dili door Indonesische troepen.

In California:
Ketting botsing: 12 doden

COALINGA - Een zandstorm heeft vrijdag tot een enorme kettingbotsing geleid op de belangrijkste Noord-Zuid-snelweg in California. Daarbij vielen twaalf doden.

Volgens de politie zijn er honderd tot 150 mensen gewondgeraakt toen bij een zicht van bijna nul meter meer dan 250 auto's en vrachtwagens opelkaar klapten bij San Joaquin valley, vijftig kilometer ten noorden van Coalinga. Het dodental zal zeker oplopen want veel mensen zijn in hun brandende auto's bekneld geraakt, verklaarde de sherrif van Fresno County, luitenant Donald Burke.

De wegkanten van de Interstate 5 zijn door de grote droogte de afgelopen twaalf maanden niet beplant, legde Burke uit. "Dus toen de storm begon wervelde het zand op als een stofmuur". Door de botsingen vlogen auto's in de rondrazende zandwolk in brand. Veel auto's smolten in de intense hitte. De politie heeft de snelweg over een afstand van bijna tweehonderd kilometer afgezet.

G 15-top:Kosten milieu voor rijke landen
Haast geboden met schulden-vraagstuk

CARACAS - De rijke landen zijn voor het grootste deel verantwoordelijk voor het behoud van het milieu in de wereld en moeten daar de grootste inspanningen voor verrichten. Met die gezamenlijke boodschap aan de rijke landen hebben vijftien -overwegend - ontwikkelingslanden, de groep van 15, vrijdag een topconferentie in de Venezolaanse hoofdstad Caracas afgesloten.

De G-15-landen vragen in de slotverklaring ook om meer financiele en technische hulp van de rijke landen. Met die hulp kunnen de 15 hun economieen op een dergelijke manier ontwikkelen dat het milieu wordt ontzien, zo blijkt uit het slotcommunique. De G-15 willen verder dat de rijke landen haast maken met het kwijtschelden van schulden en hun grenzen openen voor producten uit ontwikkelingslanden. Verder wordt in de slotverklaring een pleidooi gehouden voor een vernieuwing van de structuur van de Verenigde Naties en grotere economische en technologische samenwerking tussen de ontwikkelingslanden. Alle landen van de wereld werden opgeroepen een bepaald gedeelte van hun grondgebied te bestemmen voor bossen.

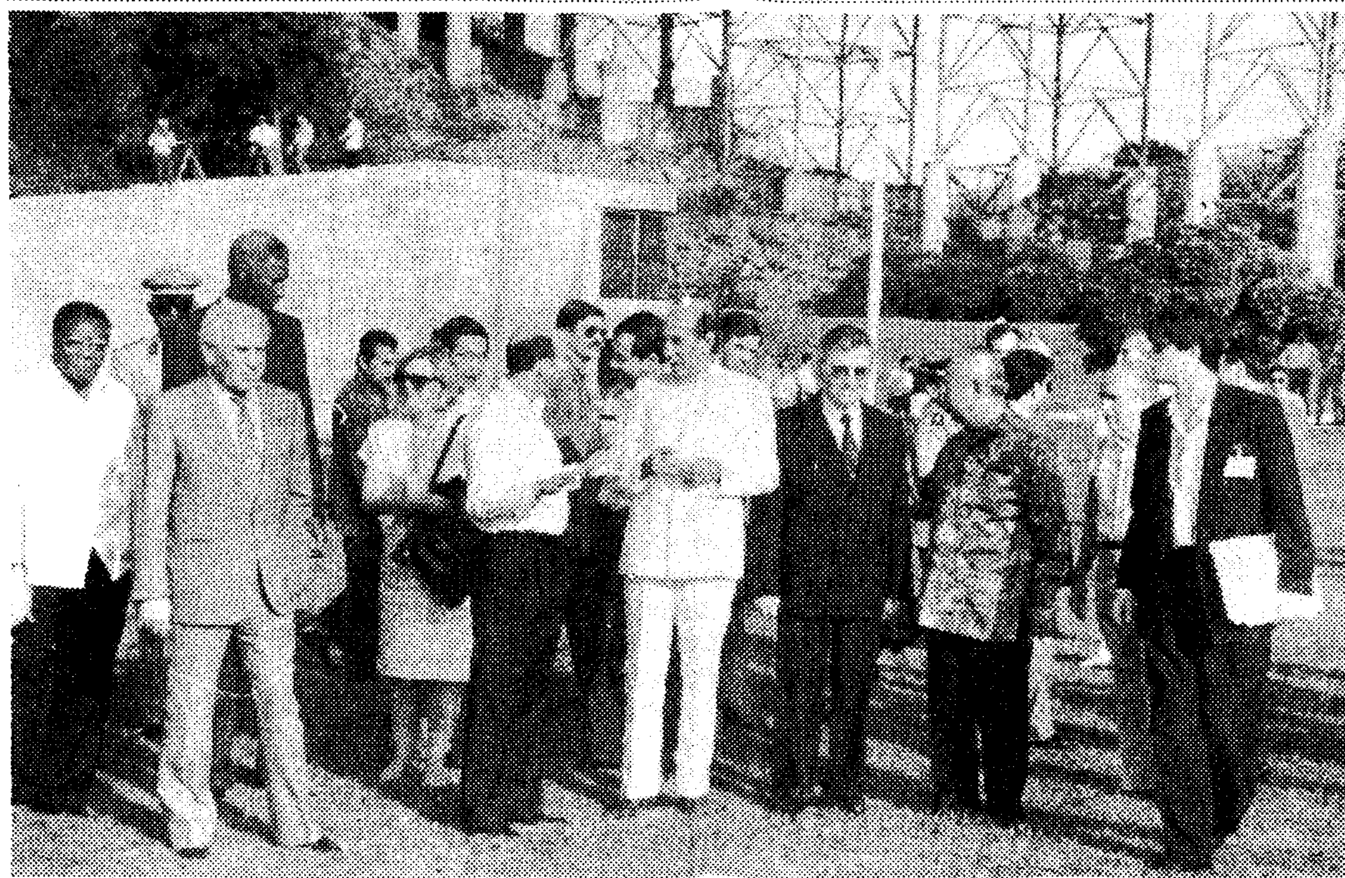
De G-15 bestaat uit Argentinie, Indonesie, Algerije, Peru, Senegal, Venezuela, Zimbabwe, Mexico, Malaysia, India, Nigeria, Brazilie, Jamaica, Egypte en Joegoslavie. De laatste vijf landen waren niet in Caracas aanwezig. Er bestaan plannen om de organisatie te versterken en uit te breiden met twee nieuwe leden, een uit Azie en een uit het Midden-Oosten.

WHO en AIDS:
Verlies geen tijd

GENEVE - De politieke, religieuze en intellectuele leiders van de wereld moeten de uitdaging aannemen waarvoor zij door de ziekte AIDS zijn gesteld. Zij mogen niet nog meer tijd verliezen voor de bestrijding van de ongeneeslijke ziekte.

Deze dringende oproep heeft de leider van de Wereldgezondheids-organisatie (WHO), de Japanner Hiroshi Nakajima, vrijdag gedaan ter gelegenheid van de Wereld-AIDSdag komende zondag. "Zelfingenomenheid veroorzaakt doden", aldus Nakajima. Volgens hem kan geen enkel land hopen van de epidemie verschoond te blijven. Het gevaar van AIDS mag niet worden ontkend, betoogde Nakajima, die vooraanstaande persoonlijkheden vroeg hun terughoudendheid op te geven en openlijk te spreken over "AIDS, seksualiteit en liefde".

Uitje voor regeringsleiders

■ CARACAS - De presidenten van tien leden van de Groep van Vijftien Derde wereldlanden hebben een bezoek gebracht aan het waterkracht-project Guri. Hun bijeenkomst in Caracas werd ondertussen afgesloten met een Verklaring van Caracas. Aan het uitje namen deel de regeringsleiders van Argentinie, Zimbabwe, India, Venezuela, Indonesie, Senegal, Peru, Mexico, Pakistan en Joegoslavie.

(AFP-satellietfoto)

Groen en migrant in België

BRUSSEL - De tot Belg genaturaliseerde Marokkaan Mohamed Sebbahi die een goede kans had om de eerste migrant in het Belgische parlement te worden, ziet die kans aan zich voorbijgaan. Hem was een senatorschap in het vooruitzicht gesteld door de Vlaamse "groene" partij Agalev (Anders gaan leven).

In Belgie zijn er drie soorten senatoren: rechtstreeks gekozenen, senatoren die door de leden van de provincieraden worden gekozen en senatoren die door de rechtstreeks gekozenen en de provinciale senatoren worden gekozen. Die laatste heten "gecoopteerde senatoren". Agalev was van plan om Mohamed Sebbahi te coopteren, maar heeft daar op het laatste moment vanaf gezien. Hij moest wijken voor een ander. Sebbahi zelf had graag een plaats in de senaat gekregen. "Dan had ik kunnen aantonen dat migranten op een positieve manier kunnen deelnemen aan de Belgische politiek".

Leger van Togo grotendeels terug in kazernes
President vraagt premier nationaal eenheidskabinet

LOME - President Gnassingbe Eyadema van Togo heeft vrijdagavond de militairen opgeroepen een eind te maken aan hun opstand tegen interim-premier Kokou Koffigoh. In een verklaring die werd voorgelezen voor de staatsradio zei Eyadema dat hij Koffigoh, die tijdens een nationale conferentie over democratische hervormingen benoemd werd tot premier, opnieuw steunt. Eyadema raakte tijdens die conferentie vrijwel al zijn bevoegdheden kwijt. Overigens trof men in Parijs al voorbereidingen voor het sturen van troepen naar Togo om eventueel de Europeanen te beschermen.

De militairen bezetten sinds donderdag de radio- en televisiestations in een poging Koffigoh te verdrijven. Eyadema riep het leger vrijdag op naar de kazernes terug te keren. De president liet weten dat hij wil dat Koffigoh regeringsleider blijft. Hij droeg de premier op consultaties te beginnen met alle politieke groeperingen in het land om een overgangsregering van nationale eenheid te vormen. De Togolese militairen hebben zich "van alle strategische punten (die zij bezetten, red.) teruggetrokken, behalve van het radiostation", zo meldt het leger in een communique dat zaterdag verspreid werd door de radio. Zij bedankten president Eyadema omdat hij tot hun "tevredenheid" opgeroepen heeft tot de vorming van een regering van nationale eenheid.

Frankrijk is bezig met voorbereidingen om troepen naar Togo te sturen, zo hebben Franse functionarissen vrijdag gezegd. In het buurland Benin wordt een troepenmacht voor Togo verzameld. Volgens de zegslieden worden de Franse militairen naar Togo gestuurd ter bescherming van de Europeanen die in het Westafrikaanse land verblijven. De troepen zullen niet in het conflict in Togo tussen militairen en de regering intervenieren, aldus deze zegslieden.

De opstand van het leger heeft in Lome de afgelopen drie dagen meer dan 25 mensen het leven gekost, aldus diplomaten en bronnen in ziekenhuiskringen.

Premier Kirgizië verongelukt

MOSKOU - De premier van de Sovjet-republiek Kirgizie, Nasirdin Isanov, is vrijdag omgekomen toen een vrachtwagen inreed op zijn auto. Isanov was bezig aan een rondreis door de republiek in Centraal-Azie. De chauffeur van de premier en een buitenlandse zakenman die hem vergezelde, bleven ongedeerd. De 48-jarige Isanov was afgelopen januari tot premier van Kirgizie gekozen.

België vraagt onderzoek PanAm-ramp
Libie biedt Frankrijk in UTA-zaak medewerking aan

NICOSIA - Libie is bereid mee te werken aan een Frans onderzoek naar de bomaanslag in 1989 op een vliegtuig van de Franse maatschappij Uta boven Niger. Dit heeft de Libische minister van Buitenlandse zaken, Ibrahim Mohamed Beshari, laten weten aan de Franse ambassadeur in Tripoli, aldus het Libische persbureau Jana vrijdag. Belgie heeft ondertussen aan Libie gevraagd het vliegongeluk bij Lockerbie te laten onderzoeken.

Het Libische ministerie van Justitie "zoekt naar mogelijkheden tot juridische samenwerking tussen de twee landen om de zaak te onderzoeken en de waarheid te vinden", aldus Beshari. Hij vroeg de ambassadeur om verduidelijkingen over het verzoek van Parijs, om Franse onderzoekers de benodigde informatie en documenten te overhandigen en hen met experts en getuigen te laten praten. Donderdag had de Franse minister van Buitenlandse zaken, Roland Dumas, gedreigd de banden met Libie te verbreken als zou blijken dat Tripoli achter de aanslag op het UTA-toestel zou zitten, die aan 170 mensen het leven kostte.

Groot-Brittannie en de Verenigde Staten beschuldigen Libie van de aanslag op een vliegtuig van PanAm in 1988 boven het Schotse Lockerbie. Libie ontkent dit en eist een internationaal onderzoek. Donderdag vroeg Tripoli inzage in de documenten die betrekking hebben op de aanklacht. Tevens zei het dat internationale juridische experts welkom zijn om Libie te bezoeken. Belgie heeft zich achter Londen en Washington geschaard in deze zaak.

Minister Gilbert de Paula:

Over telecommunicatie is niets definitief besloten

WILLEMSTAD — Over de decentralisatie danwel privatisering van het telecommunicatiegebeuren op de Antillen en met name Landsradiodienst (LRD) is het laatste woord nog niet gezegd. Dat bleek uit de antwoorden die gisteren minister Gilbert de Paula (telecommunicatie) tijdens de begrotingsbehandeling had op vragen van de Staten. Hij beloofde "open kaart" te zullen spelen en het parlement tijdig over alle ontwikkelingen op de hoogte te zullen houden.

De Paula wilde eigenlijk maar heel weinig kwijt over zaken als privatisering, Lipscomb en andere kwesties die de gemoederen bezig houden. Hij zei wèl dat "nog geen beslissing is genomen" over decentralisatie van de landsradio, in afwachting van een advies van de Raad van Advies. "Misschien zegt de raad wel dat we verkeerd bezig zijn," zo zei de minister van de PNP, die opmerkte dat decentralisatie in elk geval 'budgetneutraal' zal moeten zijn: de landskas, die nu behoorlijk wat opstrijkt, mag er niet onder lijden. Ook is hij van mening dat momenteel, omdat zoveel gezegd en beweerd wordt in de pro/contra-discussie "veel zaken uit hun context worden gehaald" en "mensen onterecht zwart gemaakt worden."

De Paula erkende dat telecommunicatie de afgelopen 5 jaar steeds meer opbrengt en dat de landsregering - "zolang die nog bestaat" - op telecommunicatiegebied een rol zal spelen en aanspraak maakt op financiële opbrengsten. "Er moet een goede discussie komen, dat is er wat moet gebeuren, anders praat ik tot morgen, er zijn erg veel meningen," bracht de minister naar voren.

Over - het al ondertekende letter of intent tussen de regering en Nedelandse PTT over overdracht van aandelen meldde hij enkel dat expertise van buitenaf zeker op telecommunicatie-gebied nodig is "omdat we niet alles zelf kunnen, al denken we dat op Curaçao maar al te graag." Op die overeenkomst is op Curaçao zoals bekend erg veel kritiek geuit. Over dat akkoord zei hij "dat het maximaal haalbare is bereikt wat de inkomsten betreft."

Hij zei géén deadline voor de Staten te stellen voor wat betreft een belissing over de decentralisatie van de LRD. "Dat is een gebrek aan respect voor dit college."

Lipscomb en Third Wave kwamen ook even aan de orde, maar De Paula was summier: "Als er afspraken zijn gemaakt (met Lipscomb over het beschikbaar stellen van telefoonlijnen) dan moeten we ons daaraan houden, maar ik weet zeker dat er ook voor Third Wave een oplossing gevonden wordt."

Dat Bonaire (Telbo) al bepaalde akkoorden bereikte over participatie (door PTT) noemde hij "een zaak van Bonaire". Ten aanzien van de integratie van LRD en Setel op Curaçao merkte hij op dat het proces "langzaam op gang zou moeten komen opdat alles goed geregeld wordt."

Handel oneens met koers van overheid

WILLEMSTAD — De Kamer van Koophandel en de Vereniging Bedrijfsleven Curaçao (VBC) doen een dringend beroep op de overheid om de ingeslagen weg van de inkomstverhogende maatregelen te verlaten. Beter zou het zijn om daadwerkelijk de hoofdoorzaken aan te pakken die de financiële problemen van de overheid veroorzaken.

In verband met het voornemen van de overheid om met ingang van 1992 inkomstverhogende maatregelen te nemen, zoals het verhogen van de winstbelasting en invoerrechten, wijzen de KvK en VBC er op dat zij geen voorstander zijn van een dergelijk beleid.

Een beleid dat gericht is op het louter verhogen van de inkomsten zal funest zijn voor de verdere economische ontwikkeling. De kamer en de VBC voorspellen dat een lastenverhoging voor bedrijven en burgers zal leiden tot verdere versmalling van de belastingbasis terwijl juist gestreefd moet worden naar verbreding hiervan. De regering zou daarom zijn beleid juist moeten richten op het bevorderen van de economische groei.

De ondernemers hebben alternatieven aangedragen hoe dit verwezenlijkt kan worden, onder meer door het verder verlagen van de uitgaven, sanering van het overheidsapparaat en verdere privatisering.

Cactus Foundation wil meer avondscholen

WILLEMSTAD — De voorzitter van de Golden Cactus Foundation (G.C.F.) Hans Els pleit in een open brief aan de gedeputeerde van Onderwijs, Dito Mendes de Gouveia voor de oprichting van een avondschool voor V.W.O. en M.E.A.O. De brief is door de G.C.F., een sociale organisatie, verstuurd naar aanleiding van de Dag van het Onderwijs.

Els schrijft in de brief dat er voor die mensen die om wat voor reden dan ook niet in staat zijn om dagonderwijs te volgen, goede scholingsmogelijkheden in de avonduren moeten komen. Gedacht wordt daarbij aan opleidingen voor het middenkader in de administratieve, de financiële en de toeristische sector. Voor het hogere nivo zou er een 'Open Universiteit' gesticht kunnen worden, waar cursussen op H.B.O.-nivo gegeven kunnen worden.

Aan het begin van dit jaar heeft de G.C.F. reeds een voorstel aan minister Smits van Handel, Industrie en Werkgelegenheid gedaan met betrekking tot de Open Universiteit in Nederland. Helaas, aldus Els in de open brief, is daarop nooit een antwoord ontvangen. Wel zijn er gesprekken gaande tussen de U.N.A en de Nederlandse Open Universiteit.

Drie maal piemelnaakt

WILLEMSTAD — Voor de derde keer binnen korte tijd is een 42-jarige exhibitionist aangehouden aan de Manhattanweg. Hij valt daar steeds de schoolgaande kinderen lastig door zijn geslachtsdeel te tonen. De politie heeft de man weer overgedragen aan de Kinderen Zedenpolitie.

Landsbegroting goedgekeurd

WILLEMSTAD — Met 15 stemmen voor en 5 stemmen tegen is gisteravond vlak voor middernacht de landsbegroting voor 1992 door de Staten goedgekeurd. De oppositiepartijen MAN, DP en Nos Patria (Curaçao) en SPA (St. Maarten) stemden tegen.

Don Martina, fractieleider van de MAN, zei in zijn stemmotivering dat de begroting - als raming van inkomsten en uitgaven - op zich wel goed is, maar dat de MAN zich met verschillende onderdelen van het beleid dat in de begroting is opgenomen niet kan verenigen. "Er zijn nog teveel dingen onduidelijk ofwel de vlag dekt de lading niet," zo zei Martina, wiens partij behoorlijk goed voorbereid naar de begroting is gegaan.

Dudley Lucia van de PNP noemde het tekort "meevallen en financierbaar" en zei het beleid "in grote lijnen wel goed te vinden."

Chin Behilia (Nos Patria) zei dit jaar, in tegenstelling tot vorig jaar, "om principiële redenen" níet voor te stemmen. Een van de problemen waar hij mee zit is dat jaarrekingen over de afgelopen 20 jaar nog altijd de Staten niet bereikten; zonder die stukken is de hele bergrotingsbehandeling in feite nietszeggend, aldus Behilia. "Het is een principekwestie, er is het afgelopen jaar niets veranderd." Voorzitter McWilliam herinnerde hem er wel aan dat de minister van financiën De Paula (PNP) eerder had verklaard dat alle jaarrekeningen intussen via de regering de Rekenkamer bereikten, met uitzondering van die van 1970 die "zoek geraakt" is. "Dat mag wel zo zijn, maar als Statenlid heb ik ze nog niet onder ogen gehad en zolang dat zo blijft stem ik tegen," aldus Behilia, die zich het afgelopen jaar behoorlijk ontwikkelde tot oppositieleider.

Geen der andere partijen motiveerde zijn stem, vóór tot hoofdelijke stemming werd overgegaan: daaruit bleek al snel dat de MAN, DP en Nos Patria alsook de SPA (Leo Chance) tegen zouden stemmen. Ook Chance, die nauw in het parlement is sinds het vertrek van SPA-leider, was tijdens deze begrotingsbehandeling een van de fellere redenaars. Hij raakte verschillende keren met diverse ministers in de clinch, ook met De Paula. Op een gegeven moment merkte DP-er Leslie Navarro op dat De Paula gisteren "uit zijn doen was" en "agressief" overkwam bij de beantwoording van de vragen van Chance. De Paula wilde die indruk helemaal niet wekken, verklaarde hij achteraf. "Ik heb veel waardering voor Chance, we hebben jarenlang (toen was Chance nog bij de DP St. Maarten) samengewerkt en ik heb zelfs heel veel van hem geleerd," zei De Paula, die gisteren als laatste minister aan de beurt was om vragen te beantwoorden. De behandeling van de landsbegroting nieuwe stijl, per hoofdstuk, heeft vier dagen in beslag genomen. Dat is ongeveer even lang als bij de behandeling zoals die vroeger geschiedde.

Antilliaan in Den Haag doodgeschoten

DEN HAAG/WILLEMSTAD — Door een schietpartij in de auto-wasserette bij een pompstation aan de Binckhorstlaan in Den Haag is vrijdagmiddag een 31-jarige Antilliaan gedood. De man overleed op weg naar het ziekenhuis. De dader is bij de politie bekend en wordt gezocht.

De man stond samen met een 22-jarige vriend zijn auto te wassen, toen er een personenauto vlak voor de wasserette stopte met twee mannen daarin. De bestuurder van de auto stapte uit, liep naar het slachtoffer toe, trok een vuurwapen en loste vijf tot zeven schoten.

Het slachtoffer werd drie keer geraakt. Op zijn vriend werd een maal geschoten, maar deze werd niet geraakt. De schutter liep vervolgens terug naar zijn auto en reed weg. De bijrijder bleef gedurende de schietpartij in de auto zitten. De auto is later teruggevonden in de omgeving, op de Weteringkade.

De toedracht tot de schietpartij is de politie nog niet geheel duidelijk. Vermoedelijk ligt deze in de relatiesfeer.

Volgens een bericht in een lokaal ochtendblad zijn de vermoedelijke daders ook van Antilliaanse afkomst.

Alle tandartsen die aan het zevende internationale congres voor tandartsen deelnamen, waaronder organisatoren Edwin Winkel en Eric van Heeswijk.

Gouverneur Saleh naar bovenwinden

WILLEMSTAD — De gouverneur van de Nederlandse Antillen, Jaime Saleh, zal van maandag 2 december tot zaterdag 7 december aanstaande een werkbezoek brengen aan de Bovenwindse Eilanden Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba.

De gouverneur zal bij dit bezoek vergezeld worden door de direkteur van het kabinet, mr Janus, en de adjudant, Kapitein R. Kook.

Tevens reizen mee de commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied, commandeur R. Rodrigues, en diens echtgenote E. Rodrigues-Dahmen.

Organisatoren medische congressen:

"Curaçao laat potentieel aan medisch toerisme nog onbenut"

WILLEMSTAD — Eric van Heeswijk en Edwin Winkel van de Stichting Curaçao Tropical International Congress betreuren het dat het medische toerisme, waaraan zij sinds een aantal jaren een forse bijdrage leveren, door de Curaçaose regering en de toeristische en wetenschappelijke instellingen, ondergewaardeerd blijft. "Een financiële steun in de rug bleef tot nu toe uit wat betekent dat het potentieel aan medische toeristen niet volledig uitgebuit wordt", aldus Van Heeswijk.

Dit jaar mocht Curaçao zich voor het vijfde achtereenvolgende jaar verheugen in de komst van ongeveer 500 tandartsen, fysiotherapeuten, orthopeden en huisartsen. Het Curaçao Tropical International Congress haalde medici uit de hele wereld naar ons eiland, waaronder zelfs een Japanner. Curaçao Tropical verzorgt tijdens het congres 'post-graduate' onderwijs en biedt aan de congresgangers het neusje van de zalm inzake medische ontwikkelingen en toepassingen.

Curaçao zou door financiële steun aan de Stichting nog veel meer medisch toeristen naar het eiland kunnen halen, menen Van Heeswijk en Winkel. Als voorbeeld noemen zij de Japanner die per ongeluk in de VS een folder van het congres onder ogen kreeg. Bij zijn terugkeer in Japan probeerde hij onmiddellijk een reis naar Curaçao te boeken. 'Curaçao? Nooit van gehoord', kreeg hij te horen. De Stichting trekt weliswaar al vele duizenden guldens uit aan folders en mailings (onder meer naar Scandinavië) maar denkt dat wanneer de Stichting de campagnes in samenwerking met de overheid en toeristische instellingen aanpakt (bij voorbeeld het Curaçaos Toeristen Bureau), twee vliegen in een klap gevangen kunnen worden. De congressen zouden nog meer internationale bekendheid gaan genieten en Curaçao zou tot in vele uithoeken van de wereld als vakantiebestemming meer bekend worden.

Medici die aan de congressen deelnemen, zoals dat van de afgelopen week, vullen de hotels en de restaurants, kopen souveniers en maken gebruik van allerlei toeristische voorzieningen (zoals bij voorbeeld van duikscholen) en krijgen bovendien een kwalitatief hoogstaand medisch programma aangeboden. Van Heeswijk heeft becijferd dat de medische toeristen 1,8 procent uitmaakt van het totaal aantal toeristen dat Curaçao bezoekt. "En dat is toch bepaald niet te verwaarlozen."

HOBBY

Van Heeswijk en Winkel zijn twee tandartsen die 'vanuit een hobby' indertijd de Stichting Curaçao Tropical International Congres oprichtten. "Die hobby is een beetje uit de hand gelopen. Sinds een aantal jaren verzorgen we een aantal malen per jaar medische congressen op Curaçao omdat we dat én heel leuk vinden én de Antillen willen laten mee profiteren van het post-academisch onderwijs dat we bieden. Curaçao is bovendien een perfecte lokatie voor dergelijke congressen."

Congresgangers hebben zich in de wandelgangen herhaaldelijk uitgelaten over de perfecte organisatie en het unieke aanbod van sprekers, aldus Mieke Korevaar, die de permanente vertegenwoordigster op het eiland is. Ook het alternatieve congresconcept, waarbij er onder meer demonstraties van nieuwe orthopedische technieken werden getoond in het Sint Elisabeth Hospitaal, oogstte veel waardering. Daar komt wel wat bij kijken. Zo zijn er ten behoeve van de 'life implantation' operaties twee diepgevroren kadaverarmen uit Nederland aangevlogen, weet Winkel.

De twee organisatoren zitten boordevol nieuwe congresideeën. Zo zal er in april, zoals altijd op Curaçao, een congres 'Management en de tandtechnicus' georganiseerd worden en spelen ze met het idee om ook de kleine diergeneeskunde aan bod te laten komen bij een volgend congres. "Er is nog zoveel mogelijk op dit gebied."

Wellicht keren Van Heeswijk en Winkel al in januari terug naar Curaçao. Zij hoorden deze week namelijk dat Curaçao Tropical International Congress genomineerd is voor de Toeristenprijs '91. Tot nu werden vrijwel uitsluitend bouwprojekten bekroond met de prijs. "Mochten we de prijs in januari krijgen dan beschouwen we dat als een kroon op ons werk en zullen we ons echt erkend voelen", aldus de tandartsen.

Maandag in eilandsraad: nummerplaat-belasting

WILLEMSTAD — Maandagmorgen zal tijdens een openbare vergadering van de Eilandsraad het voorstel tot wijziging van de motorrijtuigenverordeningenbehandeld.

De wijziging zal, indien deze wordt aangenomen, het mogelijk maken om de nummerplaat-belasting te verhogen. Volgens de Eilandsontvanger zal de verhoging ongeveer 12 gulden per auto per jaar gaan bedragen. Dit betreft dan een verhoging in het kader van een milieuheffing.

Of er dit jaar al een verhoging in zit, zoals die werd aangekondigd in de algemene beschouwingen bij de eilandsbegroting 1992, is nog niet bekend.

CHATA: Flexibel beleid nodig

Hotelindustrie om personeel verlegen

WILLEMSTAD — De CHATA (Curaçao Hotel and Tourism Association) heeft grote problemen met het vinden van gekwalificeerd hotelpersoneel. Om die reden doet zij een dringend beroep op de overheid om een flexibeler toelatingsbeleid voor buitenlands personeel te hanteren.

Volgens een communique van de associatie is er momenteel gebrek aan personeel op alle nivo's, ook bij de restaurants op het eiland. Dit tekort zal alleen maar toenemen als volgend jaar het Sonesta Hotel zijn deuren opent. Het toeristenseizoen staat voor de deur, en alleen met goed opgeleid personeel kan de vereiste service aan de hotelgasten geboden worden.

In januari start de CHATA in samenwerking met het Curaçao Tourism Development Bureau, de Horecaf en de Feffijk met een trainingsprogramma voor hotelpersoneel. Op korte termijn zal dit echter geen verlichting geven voor het personeelsprobleem. Bovendien zijn er niet voldoende aanmeldingen voor deze trainingen. Daarom vraagt de CHATA aan de overheid om op tijdelijke basis buitenlands personeel te mogen aannemen. Tegelijkertijd kan het lokale personeel geschoold worden om op den duur het werk van de buitenlanders over te nemen. Hoewel de hotel-associatie begrip heeft voor de bescherming van het lokale personeel tegen buitenlandse concurrentie, constateert zij dat het niet alleen moeilijk is om personeel in de toeristische sector te vinden. In alle sectoren van de economie heeft men momenteel met personeelsproblemen te kampen.

Radio Kòrsou zendt Bachkoorconcert uit

WILLEMSTAD — Zondagavond 1 december wordt via Radio Korsou FM een gedeelte Die Lahrezeiten (namelijk de zomer, de Herfst en de winter) uitgezonden. Het zijn opnamen van het concert van donderdag 28 november jongstleden in de kerk van Brievengat.

De digitaal in stereo opgenomen uitvoering door het Antilliaans Bachkoor olv Frank Francisca is te ontvangen van 18.30 tot 20.30 uur via 93,9 Mhz. Deze krachtige zender is ook te ontvangen op Aruba, Bonaire, een gedeelte van Venezuela en Colombia.

Solisten: Tica Giel-Sopraan, Eduardo Calnaño-tenor, Claudio Muskus-bas.

In verband met deze uitzending begint het wekelijkse jazzprogramma van Bernard Budding een half uur later dan gewoonlijk, namelijk om half negen.

Eerder op de dag zal in de diverse programma's aandacht worden gewijd aan de Wereld-aidsdag die zondag wordt gehouden.

Beroving door zeventienjarige

WILLEMSTAD — Een 17-jarige jongen is vrijdag in de Breedestraat Otrobanda aangehouden in verband met beroving. Hij was aangegeven door een 62-jarige eigenaar van een zaak aan de Schottegatweg Noord, waar hij de knaap 75 gulden had ontvreemd uit het kasregister. De jongen, gekleed in rose en blauw was snel achterhaald om daarna te worden overgeleverd aan de recherche.

Zeven gewonden bij aanrijding

WILLEMSTAD — Op de weg naar Bullenbaai, ter hoogte van het perceel Jandoret 170, is vrijdagavond een personenwagen over de kop geslagen. De bestuurder en zes inzittenden raakten allen gewond. Overgebracht naar het St. Elisabeth Hospitaal werden zij op de poli behandeld, waarna zes van de zeven naar huis terug konden keren. Een persoon die klaagde over inwendige pijn en een stijve nek moest worden opgenomen. Vermoedelijk reed de chauffeur van de wagen met te hoge snelheid en is daardoor de macht over het stuur kwijtgeraakt.

Ex-landsbemiddelaar Elko Karel:

"Referendum handhaven in Wet Erkenning Vakbond"

WILLEMSTAD — De Juridische Faculteit van de UNA heeft dit jaar weer 14 meesters in de rechten afgeleverd. In de loop der jaren zijn aan deze faculteit 233 mensen afgestudeerd, zei dekaan Frank Kunneman gisteren niet zonder trots. In de aula werd aan 10 studenten de kandidaatsbul uitgereikt en kregen de - over het algemeen niet meer piepjonge - afgestudeerden de doctoraalbul uitgereikt. Ter gelegenheid hiervan sprak mr. E. Karel, directeur van het Department van Arbeid en Sociale Zaken en ex-landsbemiddelaar, over de plannen om de Wet Erkenning Vakbond te wijzigen. Karel is van mening dat de erkenning moet blijven geschieden middels een referendum omdat dit volgens hem de meest democratische weg is.

Na 30 mei '69 is de macht van vakbonden duidelijk toegenomen, aldus Karel. "Wie hieraan twijfelt hoeft alleen maar de recente gebeurtenissen zoals de onderwijsstakingen en de 'paro general' van 9 en 10 oktober voor de geest te halen."

Tot 1978 was de verplichting van de werkgever om een vakbond te erkennen en daarmee cao-onderhandelingen te voeren nog niet wettelijk erkend en geschiedde vrijwillig, hetzij na een referendum - meestal georganiseerd door de landsbemiddelaar - hetzij via zachte drang van het stakingsgeweld'. Stakingen waren in die tijd overwegend bedoeld als middel om erkenning als vakbond af te dwingen.

Voor zover Karel bekend, is er in de loop der jaren slechts een poging ondernomen om de erkenning via de rechter af te dwingen. Het betreft hier de zaak 'Pieters auto shop versus CFW' in 1975.

Een doorbraak werd bereikt onder het Kabinet Petronia (1969 - '72). Het 'Akkoord van Kralendijk', bereikt na de opstand in '69, betekende dat voor het eerst de weg naar wettelijke erkenning daadwerkelijk was geopend.

MEERDERHEID

De wettelijke regeling die er sinds 1978 ligt, houdt in dat een werkgever een vakbond die door een meerderheid van een of meerder categorieën van werknemers in een bedrijf middels een referendum wordt aangewezen om hen te vertegenwoordigen, moét erkennen.

Het referendum dat door de landsbemiddelaar wordt georganiseerd heeft dus tot doel vast te stellen óf er zo'n vakbond is, aldus Karel. Zowel werkgever als vakbond(en) kunnen bij de landsbemiddelaar een verzoek tot een referendum indienen. De laatstgenoemde beslist of dit zin heeft en kondigt dit via de media aan.

(Vorige week maakte overigens de ABVO bekend dat de directie van SDK een verzoek tot referendum heeft ingediend bij de landsbemiddelaar. De directie heeft tot nu toe geweigerd de ABVO als werknemersvertegenwoordiging te erkennen.)

De landsbemiddelaar heeft volgens Karel behoorlijk wat verantwoordelijkheid in deze. Hij bepaalt immers óf er überhaupt een referendum wordt gehouden.

De vrij jonge wet functioneert volgens de voormalige landsbemiddelaar in het algemeen tot zijn tevredenheid. Echter de vakbonden vinden dat de procedure te lang duurt (zestig dagen) en dat daardoor het risico bestaat dat de werkgever het stemgedrag nadelig kan beïnvloeden. Voorts pleiten zij ervoor om alleen een referendum te houden 'als er meerdere vakbonden in het geding zijn'.

KRITIEK

Deze kritieken hebben er toe geleid dat er een initiatief ontwerp landsverordening naar de Staten is gestuurd met de bedoeling verbeteringen aan te brengen, c.q. het grote aantal bij de landsbemiddelaar geregistreerde referenda (geschillen) te voorkomen. Gedacht wordt aan een alternatief voor het referendum, namelijk de erkenning zonder meer als de vakbond op 'deugdelijke' wijze kan aantonen dat zij de meerderheid van de werknemers vertegenwoordigt.

Karel verzet zich hevig tegen dit voorstel en meent dat 'bij elke poging tot wijziging van de Wet Erkenning Vakbond het stelsel van referendum het uitgangspunt moet blijven'. Dit omdat alle werknemers de kans moeten hebben zich te uiten in deze en dat is zeer belangrijk omdat een eenmaal erkende vakbond cao's kan afsluiten die voor alle werknemers gelden. "De procedure moet daarom zo democratisch mogelijk gebeuren en kan niet alleen aan de beoordeling van de landsbemiddelaar worden overgelaten", concludeert hij.

Mevrouw J.M. Burgers-Vos krijgt de A.A.G. Smeets-Prijs (2000 gulden) aangeboden uit handen van de voorzitter van de redactie van het Tijdschrift voor Antilliaans Recht - Justicia, mr. J.A.B. Janus.

Ter stimulering juridische publicaties

Eerste Smeets-prijs voor UNA-studente

WILLEMSTAD — Na een feestelijke buluitreiking in de aula van de Universiteit van de Nederlandse Antillen is voor de eerste maal de 'A.A.G. Smeets - Prijs' uitgereikt. Deze prijs (2000 gulden) beoogt wetenschappelijke publicaties van Antilliaanse juristen te stimuleren en werd gisteren uitgereikt aan mevrouw J.M. Burgers-Vos. Haar artikel over 'Europa '92 en het vrije verkeer van werknemers' zal in het Tijdschrift voor Antilliaans Recht - Justicia worden gepubliceerd.

Verleden jaar is de A.A.G. Smeets prijs ingesteld ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van het Tijdschrift voor Antilliaans Recht - Justicia. In aanmerking voor de prijs komen nog niet gepubliceerde artikelen, die gebaseerd zijn op de afstudeerscriptie van studenten aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van de Nederlandse Antillen en de Univeriteit van Aruba.

Het bekroonde artikel bevat een studie naar de regeling van het vrije werknemersverkeer in EEG-verband, de positie van de Nederlandse Antillen en de gevolgen van de Europese wetgeving terzake voor de Nederlandse Antillen. Het geld is ter beschikking gesteld door de Stichting 'mr. A.A.G. Smeets' Fonds.

De voorzitter van de redactie van het Tijdschrift voor Antilliaans Recht - Justicia, mr. Janus, sprak tijdens de prijsuitreiking over de noodzaak om een aanmoedigingsbeleid te voeren inzake Antilliaanse publicaties. "We moeten tot de conclusie komen dat het aantal publicaties van lokaal opgeleide juristen duidelijk onder de maat blijft." Met de instelling van de prijs hoopt men het 'verborgen talent' op de Antillen aan te boren.

De jury kreeg twee artikelen ter beoordeling opgestuurd. "Dat is meer dan ik soms tijdens een angstvisioen vreesde", aldus Janus. Ook het artikel van mevrouw U.M. Daelman-Geerdink over 'Ontwerp N.V.-recht en het belang van de offshore voor de Nederlandse Antillen' zal te zijner tijd gepubliceerd worden.

Autorijders opgelet!

WILLEMSTAD — De Vereniging Veilig Verkeer maakt zich zorgen over het hoge aantal verkeersdoden (24) dat dit jaar is gevallen. Vooral het aantal jonge automobilisten dat omkomt, geeft reden tot ongerustheid.

Deze groep jonge automobilisten is voor wat het autorijden betreft vaak nog onervaren. Enige tijd na het behalen van het rijbewijs, denken ze dat ze de auto in hun macht hebben en gaan ze over tot roekeloos rijgedrag. Vaak blijkt daarbij dat het in de macht hebben van de auto nogal tegenvalt.

Een overzichtje geeft aan dat in 1986 18 automobilisten sneuvelden, waarvan er 7 jonger waren dan 30 jaar. Het jaar daarop vielen er 22 slachtoffers, waarvan 15 jonger dan 30 jaar. Het jaar daarop daalde het slachtofferaantal tot 14, waarvan 8 onder de 30 jaar. Het jaar 1989 was een triest piekjaar, 23 verkeersdoden, waarvan 5 jonger dan 30 jaar en vorig jaar ten slotte eiste het verkeer 17 doden, waarvan 10 jonger dan 30 jaar.

Dit jaar duurt nog een maand en de VVV hoopt dat de feestmaand december niet net als vorig jaar nog een tweetal doden eist. Het slachtofferaantal is al behoorlijk hoog met 24 doden. Iets minder dan de helft, 13 personen, was jonger dan 30 jaar.

De Vereniging Veilig Verkeer adviseert daarom het volgende: * Rij-instructeurs moeten niet uitsluitend de cursisten opleiden tot het behalen van een rijbewijs, maar vooral opleiden tot een weggebruiker met een ruim verkeersinzicht en een grote verantwoordelijkheid.

* Aspirant chauffeurs moeten verplicht worden om via een rijschool theoretische en praktische lessen te volgen.

* Rij-instructeurs moeten worden aangemoedigd om een cursus voor rij-instructeur te volgen.

Sitek-evaluatie 'kompromiso nashonal'

WILLEMSTAD—De onderwijsvakbond Sitek zal morgen, op de Dag van het Onderwijs - en de 20ste verjaardag van de bond - in eigen kring (de vakbondsraad) de 'kompromiso nashonal' evalueren. De vakbond zal morgenavond tijdens de receptie de resultaten daarvan presenteren. Zo maken Errol Cova en S. Justiana bekend.

In het persbericht staat dat hiertoe werd besloten omdat er geen gezamenlijke viering van de dag van onderwijs plaats vindt en omdat het nodig is dat Sitek zich over deze zaak duidelijk uitlaat. De vakbondsraad is het hoogste vakbondsorgaan, na de algemene vergadering.

De Sitek is, zoals bekend, niet happy dat gedeputeerde Dito Mendes - volgens de bond eenzijdig - besloot de Dag van het Onderwijs dit jaar niet gezamenlijk te vieren. Mendes besloot dit niet te doen omdat er volgens hem geen consensus mogelijk was over het programma. Volgens de Sitek echter, is een en ander een 'represaillemaatregel' tegen met name Errol Cova, voorzitter van de vakbond. Cova is erg ontevreden over de uitvoering van de kompromiso nashonal en de stopzetting van de werkzaamheden van het presidium. Dat zegt hij in een uitvoerig 'verjaardags-interview' dat vandaag in de weekend-bijlage Napa van deze krant verschijnt.

Tijdens het morgen te houden Sitek-feestje zal verder een eerbetoon worden gehouden voor schrijver/dichter Chal Corsen.

Nieuwe bestuursstructuur UNA ter discussie in beleidsplan

WILLEMSTAD — Bij de UNA wordt momenteel op basis van het rapport Bresters-Hörmann gewerkt aan de realisering van een beleidsplan. Het betreft hier de algemene gedeelte, waarin de globale beleidslijnen met betrekking tot de UNA worden aangegeven. Het College van Curatoren is inmiddels akkoord gegaan met de hoofdlijnen van het beleid. Nog geen overeenstemming is bereikt over een nieuwe bestuursstructuur van de UNA. Wel is het College bereid om deze structuur ter discussie te stellen, andere bestuursvormen te overwegen en hoge prioriteit toe te kennen aan een project 'interne Kwaliteitszorg'.

De onderdelen van het beleidsplan worden in de laatste nieuwsbrief van de UNA genoemd. Behalve het algemene gedeelte bevat dit de hoofdstukken onderwijs, onderzoek, maatschappelijke dienstverlening, faciliteiten (bibliotheek, campus etc.), bestuursstructuur, sport en cultuur alsmede personeel en organisatie.

Zaken die in het algemene gedeelte aan de orde komen zijn maatschappelijke ontwikkelingen, positie UNA en voertaal. De voertaal zal belangrijk zijn, gezien het voorstel om een aantal propaedeusen in Nederland te laten erkennen. Aangezien er ook met een aantal Nederlandse instellingen voor hoger onderwijs zal worden samengewerkt, dient er zeker aandacht aan de talen, met name de Nederlandse taal, te worden besteed.

Aan de andere kant is gezien de belangrijke culturele rol van de UNA ook een voorziening op het gebied van het Papiamentu gewenst. Het rapport Bresters-Hörmann heeft aanbevelingen in deze richting gedaan.

'Riferonan' hoogst verontwaardigd:

Veel arbeidsverlies wanneer overheid nummerverkoop begint

WILLEMSTAD — 'Riferonan Uní' oftewel de Verenigde Nummerverkopers maken zich druk over de op handen zijnde verandering in de Loterijverordening, waardoor de overheid de gelegenheid krijgt om zelf nummers te verkopen. Volgens woordvoerders, Nel Ogenio en Nelson Farah, leidt dit tot een drastisch verlies aan arbeidsplaatsen en deviezen.

Volgens de nummerverkopers past de overheid hier een noodgreep toe om zijn inkomsten te verhogen, zo blijkt uit de haast waarmee de verordening wordt aangepast (waarschijnlijk binnen twee maanden). Maar, zo denken de nummerverkopers, er zal juist een negatief effect ontstaan door de veelheid aan loterijen die er op stapel staan: straks is er ruimte voor nummerverkoop, lotto en het gevreesde 'raspadito', oftewel kraslot dat de kopers direct te innen prijzen belooft. Dat spel is volgens de nummerverkopers net zo gevaarlijk als de jackpot die destijds door de gezaghebber uit de snacks is gehaald, omdat er veel te veel kinderen geld kwijtraakten aan de 'one arm bandit'.

Het ligt nog vers in het geheugen dat de overheid Wega di Number heeft gelegaliseerd, onder meer uit de overweging omdat de nummerverkoop velen een bestaansmogelijkheid bood. Het lijkt niet eens zo gek dat de overheid net als in Amerika de verkoop van nummers zelf ter hand wil nemen, mits de inkomsten net als daar worden gebruikt voor sociale en educatieve doeleinden, aldus de nummerverkopers. Maar het lijkt erop dat met het starten van een lotto, een krasloterij, nummerverkoop en ook nog de automatisering hiervan de overheid juist de sociale problemen vergroot.

De nummerverkopers schatten in dat een groot deel van de ongeveer 1500 werknemers die hun brood verdienen direct of indirect door de verkoop van nummers, hun baantje zullen verliezen.

"Wat doen we met die mensen? Sommigen zijn van een tot maximaal vijftien jaar in dienst, sommigen zitten in een spaarsysteem, en sommigen verdienen toch wel een salaris van duizend tot drieduizend gulden per maand. Waar gaan zij nu een baan vinden met een gelijkwaardig salaris?"

SOCIAAL

Ook sociaal gezien verwachten de nummerverkopers veel problemen nu er meer gokmogelijkheden op de markt komen. Statistieken hebben uitgewezen dat met name de 'kleine man' zijn laatste tientje op het spel zet om te proberen er winst uit te halen. De overheid creëert de mogelijkheid dat mensen in financiële problemen komen door nog meer gokgelegenheden in het leven te roepen, zoals kleine casino's en toe te staan dat er klandestiene leensystemen blijven bestaan, waarbij de mensen soms 35 procent rente per maand moeten betalen, waardoor ze later bij de commerciële banken niet meer terecht kunnen.

De overheid is voor de verleiding gevallen toen een 'salesman' voor de automatisering van Wega di Number op vakantie was op Aruba. Nu worden in alle haast plannen ontvouwd voor automatisering op Curaçao en maakt de overheid bekend zelf nummers te willen verkopen. Vanwaar die haast?

De reguliere nummerverkopers zijn nooit gekend in deze plannen en er is nooit gevraagd om hun mening of een oplossing. Wat de Riferonan Uní duidelijk willen maken is dat in ieder geval 15 procent van de opbrengsten zal wegvloeien naar het Amerikaanse automatiseringsbedrijf, hetgeen bij benadering een deviezenverlies betekent van 7,15 miljoen dollar per jaar. De verenigde nummerverkopers vinden het geen stijl dat Fundashon Wega di Number Kòrsou lobbyt bij de nummerverkopers zonder de nadelen van een systeem te vertellen. De stichting heeft, aldus de nummerverkopers, niet gewerkt aan het welzijn van de leden.

WILLEMSTAD— De KLM-directeur voor het Caribisch gebied Frans Gruber bracht onlangs een kennismakingsbezoek aan de minister van Verkeer en Vervoer Desta Nisbeth.

KENRO JEWELERS

Nummer één in sortering
Nummer één in kwaliteit
Nummer één in service

Altijd en nog steeds zijn wij nummer één in prijs.

ONZE KERSTCAMPAGNE 1991 BEGINT OP 10 DECEMBER IN AL ONZE ZAKEN

Lees 10 december in Amigoe di Aruba om te zien wat wij weer gaan doen.

KENRO, altijd origineel, creatief en zuiver Arubaans

LOKE NOS TUR TABATA SPERA
EXTRAVAGANZA DI PREMIO

LOTTO ARUBA INTRODUCIENDO ALGO NUNCA VISTO.

INSTANT LOTTO / INSTANT EXTRA

E LOTERIA MAS ATRACTIVO DEN REINO HULANDES.
CU MAS CU 221.000 PREMIO, PAGANDO MAS CU **3.400.000,00 FLORIN.**
NO TA 1 PERSONA SO POR BIRA MILJONARIO, SINO TA MASHA PREMIO HOPI ATRACTIVO
TIN. YA CU : INSTANT LOTTO TIN :
21 PREMIO GARANTIZA DI 85.000,00 FLORIN ➡ F.1.785.000,00
INSTANT EXTRA (RASPAITO) TA PAGA :
NADA MENOS CU 65% NA PREMIO ➡ F.1.625.000,00
ALGO INKREIBLE : 2 CHENS PA GANA. ESTA CU E RASPAITO (INSTANT EXTRA) Y E INSTANT LOTTO CU SOLAMENTE 5 FLORIN

PURA CUMPRA BO TICKET NA E PUNTONAN DI VENTA.
RASPA E PARTI DI RASPAITO, GANA MILES DI PREMIO Y COBRA MES ORA E PREMIONAN DI
F.5,00 F.25,00 F.100,00
F.10,00 F.50,00 F.1.500,00

Y

WARDA E PARTI DI INSTANT LOTTO PA E SORTEO DI DIA 29 DEC. 1991, DURANTE UN SHOW GRANDI NA TELE ARUBA. ACERTA E 4 NUMBERNAN DI E SORTEO DI DIA 29 DEC. '91Y SEA TAMBE UN DI E FELIZ GANADORNAN DI **85.000,00 FLORIN.**

CABA AÑA BON.

CUMPRA INSTANT LOTTO / INSTANT EXTRA, E LOTERIA CU NO TIN PERDEDOR, YA CU SI ACASO NO A TOCABO E SUERTE DI GANA UN DI E TANTISIMO PREMIONAN, COMUNIDAD ARUBANO LO GANA SEMPER. YA CU E RECAUDACION TA DESTINA PA FINANCIA NOS STADION NACIONAL NOBO.

INVERTI BON, CUMPRA INSTANT LOTTO / INSTANT EXTRA AWOR.
NO WARDA TE ULTIMO ORA Y CORRE E RIESGO DI KEDA AFOR.

BURLINGTON A.V.V.
IS GELIQUIDEERD

en de naam is doorgehaald in het Handelsregister

Aruba, 28 november, 1991

De Vereffenaar
First Mercantile Trust Company N.V.

WELLSCHLAGER N.V.
IS GELIQUIDEERD

en de naam is doorgehaald in het Handelsregister

Aruba, 28 november, 1991

De Vereffenaar
First Mercantile Trust Company N.V.

For Rent
TWO
UNF. HOUSES
3 Bedrms/1bath
1600 each
Hotel area.
Avbl date 1-1-92.
Contact Nick
Pager 127-463
fax 36410

WAARSCHUWING

De marinierskazerne **SAVANETA** maakt bekend dat er op dinsdag 3 december 1991 en op donderdag 1[illegible] december 1991 van 07.00 uur tot 13.20 uur schietoefeningen worden gehouden op **ANABUI**.
Er wordt geschoten met scherpe munitie.
Het onveilige gebied wordt afgebakend met rode vlaggen en borden.

CAS- Y TERENONAN NA BENTA
Tel.: 24241

TE HUUR AANGEBODEN GEMEUBILEERD WOONHUIS
Voor informatie:
tel. 27416 Ponton 74

OPROEPING VERIFICATIEVERGADERING

De rechter-commissaris in het faillissement van BOUWMAATSCHAPPIJ ARUBA N.V. gevestigd op Aruba heeft bepaald dat de geschorste verificatievergadering op woensdag 18 december 1991 te 14.30 uur in het Gerechtsgebouw aan de J.G. Emanstraat 51 te Oranjestad op Aruba voortgezet zal worden.

Mr A.J. Swaen, curator
Venezuelastraat 17
Oranjestad
ARUBA

Vistoernooi Janchi Piskechi

ORANJESTAD — Vrienden van Janchi Geerman en het wijkbestuur Pos Chiquito/ Sabana Basora van de AVP, organiseren een 'all tackle'-vistoernooi aan de Spaans Lagoenweg 28, ten oosten van Mangel Halto, Pos Chiquito. Het toernooi heeft als naam 'Janchi Piskechi' en wordt opgedragen aan de bekende Pos Chiquito-inwoner Janchi Geerman, beter bekend als Janchi Piskechi.

Het toernooi is van tien uur 's morgens tot tien uur 's avonds op zondag 1 december en terwijl de deelnemende teams op zee zijn, kunnen de andere aanwezigen op het strand zich vermaken met allerlei activiteiten, zoals boottrips, hengelen, een grabbelton en Sinterklaasbezoek speciaal voor de kleintjes.

Elk vissersteam moet bestaan uit minstens twee en hoogstens vier personen en er mag uitsluitend gebruik worden gemaakt van vissersboten en fiber-boten die niet langer zijn dan 24 voet. Voor dit toernooi is een groot aantal prijzen beschikbaar gesteld.

Vrijdag 29 november wordt een captain's meeting gehouden om acht uur 's avonds te Spaans Lagoenweg 28. Laatste dag van inschrijving is zaterdag 30 november om vier uur 's middags. Over dit toernooi is meer informatie te krijgen via telefoonnummer 34892.

TOPCAR

24203-21547-23633

CARSHOW!

Sunday, DEC 8th
9 — 3pm
at → Topcar

COMPLETE CONFIDENCE NISSAN

JUST SOLD!

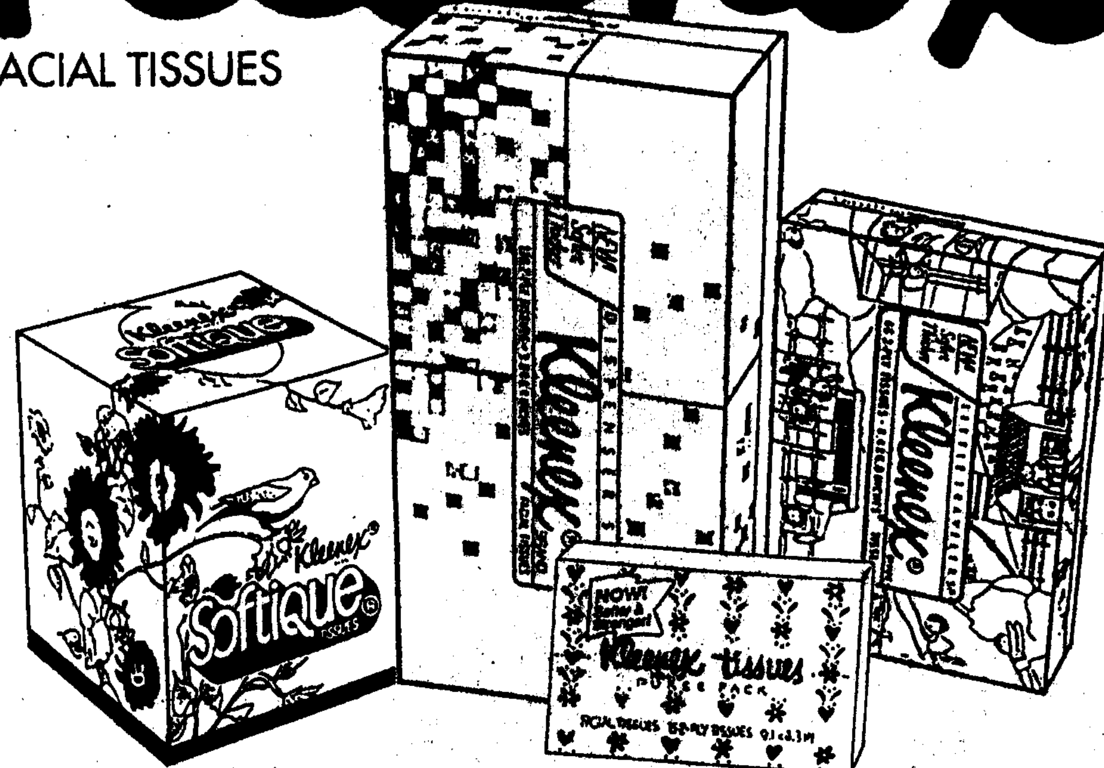
NISSAN

A Marriage Made In Heaven.

*MUSIC *ACCESSORIES *SPECIAL PRICES
RASPAO! *FREE OF CHARGE* *BAR

Kleenex®

FACIAL TISSUES

Geen tissue is zo zacht en toch zo sterk als Kleenex® Facial Tissue.

En alléén KLEENEX® Facial Tissues zijn er in zoveel verschillende decoratieve verpakkingen. U heeft een ruime keus in dessins, kleuren en afmetingen.

Verkrijgbaar bij Uw favoriete supermarket, botica òf toko.

Importeur/distributeur:
Oduber Agencies N.V.
Aruba - Bonaire - Curaçao

® Geregistreerd Handelsmerk Kimberly-Clark Corporation

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
zaterdag
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Soap Dish** (comedy, 14 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Return of the Blue Lagoon (El Regreso a la Laguna Azul)** (drama, 18 jr.)
zondag
DRIVE-IN: 21.00 uur **Soap Dish** (comedy, 14 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Return of the Blue Lagoon El Regreso a la Laguna Azul** (drama, 18 jr.)

****

BOTICA (nachtdienst)
Paseo brug: Popular, tel.: 32147.
Pariba di brug: San Lucas, tel.: 45119.

****

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
zaterdag+zondag
Oranjestad, Madiki, Tank Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter E. de Cuba, Santa Cruz 56, tel.: 25666.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Weststrate via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk, gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115.**

****

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

****

HET GELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU (Koningstraat 22, tel.: 24444): dagelijks van 07.30-12.00/13.30-17.00 uur.
Maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba): geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: **tel.: 38989 (24 uur per dag).**

****

AIDS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999): geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Father Murphy; 18.50 Style with Elsa Klensch; 19.10 Big Story; 19.30 Punky Brewster; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 Prime News; 21.30 Basketball: Los Angeles Lakers vs Orlando Magic; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.
ZONDAG: 16.00 uur Studio Sport; 17.15 Sunday Movie: 'Dropout Father'; 18.30 A Man called Hawk; 19.30 Showtime; 20.30 Week in Review; 21.30 Basketball: Los Angeles Lakers vs Boston Celtics; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

****

DIVERSEN

****

ZONDAG
DIVERSEN
FUNARI: 10.00-15.00 uur verkoopdag/bbq - Funari-gebouw (naast Centro di Barrio Savaneta).

Vandaag deadline Palm Beach hotel

ORANJESTAD — Een Venezolaanse bankiersgroep is bereid een bedrag van zeventien miljoen dollar te investeren voor de afbouw van het Ramada Renaissance Hotel. De groep wenst wel het recht van eerste hypotheek te krijgen op dit project.

Premier Nelson Oduber verklaarde gisteren dat de commissie Biesheuvel, die deze dagen op Aruba is, samen met de lokale deskundigen de zaak verder afhandelt met de bankiersgroep, waarmee premier Oduber vorige week een bespreking had. Indien de onderhandelingen tussen de commissie en de bankiersgroep succes hebben, verwacht premier Oduber dat binnen tien dagen de bouw van het hotel voortgezet kan worden.

Ten aanzien van Dutchco zei de premier dat na een maand onderhandelen met Nederland, overeengekomen werd dat een bedrag van tien miljoen gulden uit het Ontwikkelingsfonds dit jaar niet gebruikt zal worden. Op Aruba zal een holdingmaatschappij worden opgericht. De regering zou, aldus de premier, het hotel van Dutchco (Golden Tulip) het liefst tegen een goede prijs verkocht zien, maar wel pas nadat een akkoord bereikt is met de Nederlandse Crediet Maatschappij en andere.

Zaterdag 30 november (vandaag) is de laatste dag voor Silvermoon Casino nv/Groep Ottinger om de drie miljoen dollar te betalen voor de aankoop van het Aruba Palmbeach Hotel in december 1986. Met deze groep werd overeengekomen dat gedurende vijf jaar alleen interest betaald werd en dat na verloop van deze periode op uiterlijk 30 november de drie miljoen dollar betaald wordt. Tot gistermorgen had de regering nog geen van de groep ontvangen, ondanks het feit dat — aldus de premier — het hotel een goede bezetting heeft. Onder andere heeft deze groep een complete verdieping van dit gebouw aan timesharing verkocht, hetgeen volgens Oduber een opbrengst betekent van drie keer het bedrag dat de groep aan de regering moet betalen.

Indien de regering op 30 november nog geen betaling heeft ontvangen, dan krijgt de groep nog een extra vijftien dagen om over de brug te komen. Blijft de groep ook na deze vijftien dagen in gebreke, dan heeft de regering iets te doen, zo zei de premier. "Er zijn veel geïnteresseerden die het hotel willen kopen", verklaarde hij.

Mgr. Ellis bezoekt Oduber

■ ORANJESTAD — Monseigneur Wim Ellis, bisschop van het diocees Willemstad/ Oranjestad, bracht gisteren — aldus een bericht van Bureau Voorlichting — een beleefdheidsbezoek aan premier Nelson Oduber. De bisschop was daarbij vergezeld van mr. Lilly Marval, secretaresse van de Raad van Advies.
Minister Charro Kelly deelde mee met de bisschop te hebben gesproken over de plannen van de regering een centrale begraafplaats aan te leggen op Sabana Basora. De bisschop gaat akkoord met deze plannen en ook de pastoors voelen hier veel voor, zo zei minister Kelly.

Kerstbonus voor ambtenaren

ORANJESTAD — De regering zal dit jaar een Kerstbonus van tweehonderd florin uitkeren aan overheidswerknemers met een salaris van maximum 2280 florin per maand.

Voor deze uitkering komen in aanmerking 2450 ambtenaren en 275 personen werkzaam bij instituten die door de regering betaald worden.

Lacle voor medische controle weg

ORANJESTAD — Minister van financiën ing. Roland Laclé vertrekt binnenkort naar Nederland voor een medische controle. De minister verklaarde op vrijdag, dat sinds hij in 1982 bij een auto-ongeluk gewond raakte, hij twee operaties heeft ondergaan.

"Ik heb een kunstheup en ook complicaties van zuur in mijn bloed", zo deelde de bewindsman gisteren mee.

Minister Hendrik Croes:
Overwerk moet halt worden toegeroepen

ORANJESTAD — Er zijn politiemensen die eind van de maand een bedrag vier maal hun salaris naar huis nemen, waarvan het grootste deel (150 tot 200%) overtime-geld is. Het bedrag van f.2.950.499,42 dat dit jaar tot en met november aan het Korps Politie Aruba betaald werd, is meer dan alle overtime die de regering drie jaar geleden betaald heeft.

Dit werd vrijdag bekendgemaakt door minister van justitie mr. Hendrik Croes die zei dat in kringen van de politiebond, SPA, overwerk beschouwd wordt als een deel van de rechtspositie van de politieman. De bewindsman merkte op dat dit alles plaatsvindt, ondanks een belofte van niet zo lang geleden van het bestuur van de politiebond aan wijlen minister van financiën Guillermo Trinidad in eigen gelederen meer controle te zullen gaan uitoefenen op het verrichten van overwerk.

Volgens Croes heeft de politiebewaking van de Coastalraffinaderij ten tijde van de Golfoorlog de regering een extra tweeduizend werkuren gekost. De huidige politiebewaking bij het Korrectie Instituut Aruba (KIA) kost de regering 3800 florin per dag.

Overwerk is een ontwikkeling, waaraan een halt moet worden toegeroepen, omdat dit jaar het bedrag elf miljoen overschreden zal worden, aldus minister Croes, die de brief van 8 november aan de diensthoofden, waarin stond dat dit jaar geen overwerk meer wordt betaald, te hebben geschreven omdat het geld voor overwerk op is, dit in verband met de nieuwe comptabiliteitsvoorschriften.

Zijn collega van financiën ing. Roland Laclé verklaarde dat het meeste overwerk dit jaar (tot en met november) betaald werd aan politie (2.950.499,92), KIA (717.018,22), douane 587.581,95) en brandweer (434.437,89). Voor deze vier diensten werd het geraamde bedrag aan overwerk overschreden met niet minder dan 84 procent. In het algemeen werd voor het jaar 1991 een bedrag van 2.851.100 voor overwerk begroot, terwijl in werkelijkheid — tot september — al een bedrag van 6.7 miljoen florin werd uitgegeven.

Volgens minister Laclé is het protest tegen het niet betalen van overwerk afkomstig van degenen waarvan het overwerk reeds deel uitmaakt van hun salaris.

Marlboro-Richmond gelijk

ORANJESTAD — De finale om de baseballtitel van Aruba ging donderdagavond in het Lago Sportpark van start met een 5-3 zege voor Richmond, op de huidige kampioen Marlboro. De finale wordt volgens het 'best out of 7'-systeem gespeeld.

De wedstrijd was tot de zesde inning een 0-0 affaire met twee pitchers, Poy Flanegin voor Richmond en Milton Croes voor Marlboro, die de batters vrij goed in bedwang hielden. In de zesde inning kwam hierin verandering toen Marlboro een offensief inzette dat één run produceerde voor een 1-0 voorsprong. Deze voorsprong werd in de zevende inning met twee nieuwe runs vergroot tot 3-0 en Richmond leek hierdoor een verslagen ploeg.

In de daaropvolgende inning kwam echter de gelijkmaker voor Richmond op een homerun van Joy Orman met twee makkers op de honken. Ook in de laatste slagbeurt maakte Ricmond gebruik van de inzinking bij Marlboro's pitcher Milton Croes. Deze gaf niet minder dan drie vrije lopen, waardoor Richmond, die tevens geholpen werd door een error, nog twee runs kon scoren en met 5-3 de leiding overnam. In deze stand kwam er geen verandering meer.

Marlboro behaalde gisteravond in de tweede wedstrijd in de laatste inning met twee runs een 3-2 overwinning op Richmond, waardoor de stand in de play-off finale nu gelijk is (1-1). Marlboro maakte in deze spannende gelijkopgaande wedstrijd vier hits en twee fouten, Richmond maakte zes hits en beging drie fouten.

Morgenmiddag wordt in het Lago Sportpark de derde wedstrijd gespeeld van deze play-off van beste uit zeven wedstrijden.

SOFTBAL **(Aruba Softball Bond):** vanaf 10.00 uur wedstrijden op Duracell- en Caribe-terrein.

BASEBALL **(AA-klasse):** 14.00 uur (play-off) Marlboro vs Richmond - Lago Sportpark.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

****

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber verklaarde gisteren naar aanleiding van de klachten die de nieuwsmedia ontvingen over vuil water, dat het water dat uit het WEB komt kristalhelder en van de puurste kwaliteit is.

"Feit is — zo vervolgde de premier — dat er na jaren mensen zijn die, vanwege de druk in en de werkzaamheden aan de leidingen, water uit de kraan krijgen met een gele kleur en naar ik hoorde nu ook groene kleur".

De premier zei dat directie Volksgezondheid op donderdag 28 november door het WEB verzocht werd de kwaliteit van het water te controleren. Volksgezondheid berichtte dat de controle voor november net die dag zou plaatsvinden en dat bij de controle van 30 oktober alle meetpunten vrij waren van bacteriële contaminatie.

Bij de afdeling Besmettelijke Ziekten werden geen meldingen ontvangen van doktoren over een eventuele besmetting van het drinkwater. Conform de wettelijke regering — aldus Volksgezondheid — zouden de doktoren dat wel moeten doen.

AANKONDIGING:

Uit een door mij, deurwaarder voor bur ... en bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse A... en bij het Gerecht in Eerste Aanleg van Aruba, wonende op gemeld eiland aan de Santa Helenastraat nr.26 te Oranjestad op Aruba en kantoorhoudende aan de Arendstraat nr.1 te Oranjestad op Aruba, de 29ste november 1991 gedaan en uitgebracht exploit van een Openbare oproeping, waarvan een afschrift hiervan, zomede van het verzoekschrift met het daarop gestelde rechterlijke-beschikking is gelaten aan de E.A. Heer Officier van Justitie op Aruba, zijnde dit exploit ook aangeplakt aan de hoofddeur van het Gerechtsgebouw alhier blijkt dat ten verzoeke van GILBERTO MARCO CROES, wonende op Aruba, voor deze zaak domicilie kiezende aan de Emanstraat nr.122 te Oranjestad op Aruba ten kantore van de advokaat mr. C.A. Sint Jago-Francis;

OPGEROEPEN:

EVERARDO CROES, laatstelijk gewoond hebbende op Aruba, doch thans afwezig en zonder bekende woon- of verblijfplaats op Aruba of elders, om op **woensdag 1 april 1992 des voormiddags om 08:30 uur ter Terechtzitting van het Gerecht in Eerste Aanleg van Aruba** ten raadhuize te Oranjestad in persoon of bij gemachtigde te verschijnen voor de behandeling dezer zaak, die requirant bij het ingediend verzoekschrift voor gemeld Gerecht heeft aanhangig gemaakt. MITSDIEN ten aangewezen dage en plaatse in persoon of door iemand van zijnentweg van zijn aanwezen te doen blijken, bij gebreke waarvan door requirant na het vervullen der ten deze voorgeschreven formaliteiten, door requirant zal worden geconcludeerd, dat bij vonnis worde verklaard dat er ten aanzien van **EVERARDO CROES**, voornoemd sedert 16 juli 1953 rechtsvermoeden van overlijden bestaat.

De deurwaarder b/h Gerecht op Aruba vnd.,
(get.) MODESTO JUNIOR ODUBER.

ANUNCIO - BLA/260/91

Mediador di Gobierno na Aruba ta anuncia a ase di articulo 15, inciso 1, di "Arbeidsvredebesluit III", cu e referendum menciona aki bao, tabatin e siguiente resultado:

Fecha referendum	: **27 november 1991**
Nomber empresa	: **Wescar Aruba N.V.**
Cantidad empleado cu derecho di voto	: 44
Votos valido	: 19
Na favor di FTA	: 18
Na favor di Ningun bond	: 1
Votos blanco	: 0
Votos invalido	: 1

Aruba, 29 november 1991.

Mediador di Gobierno
T. Tromp

Sport in het kort

BOKSEN / SYDNEY - De Chinees Yuan Qing-Hai heeft na de wereldkampioenschappen boksen in Sydney politiek asiel gevraagd. De 24-jarige weltergewicht, lid van de militaire politie, vloog niet met zijn teamgenoten huiswaarts. De Chinese ambassade in Australië weigerde elk commentaar.

* * * * *

WIELRENNEN / ECHT - Met een nieuw sponsorcontract heeft Fred Rompelberg (45) de basis gelegd voor zijn 22ste proflicentie. De wielrenunie verstrekt alleen vergunningen als een renner verzekerd is van een inkomen. Dit wordt voor de Maastrichtenaar gegarandeerd door Majuna BV uit Echt, jarenlang organisator van de Nederlandse kampioenschappen op de weg.

* * * * *

ALGEMEEN / AMERSFOORT - De afgestudeerden van het sport management instituut te Groningen hebben de vereniging van sport managers (VSM) opgericht. Deze heeft zich ten doel gesteld een netwerk te ontwikkelen van hen, die het diploma hebben behaald in Groningen.

* * * * *

VOETBAL / DEN HAAG -FC Den Haag heeft een nieuwe shirtsponsor. Het is de doe-het-zelf keten Doeland. Het contract loopt van november 1991 tot en met februari 1992.

* * * * *

ALGEMEEN / BUNNIK - Het Nederlands watersportverbond heeft zich verzekerd van een tweede hoofdsponsor. De Europeesche verzekering maatschappij, in Amsterdam gezeteld, heeft zich voor drie jaar verbonden aan het KNWV. Zaterdag werd tijdens de 101ste jaarvergadering in Bunnik het contract getekend. Vorig jaar werd AKZO aangetrokken als sponsor van de Olympische zeilkernploeg.

* * * * *

VOETBAL / ZUERICH - Ulli Stielike verlengt zijn contract als bondscoach van het Zwitserse voetbalelftal niet. De 37-jarige Duitser, wiens verbintenis nog tot juli 1992 loopt, wees een verbeterd aanbod af. Hij heeft de wens te kennen gegeven een club te gaan trainen. Xamax Neuchatel lijkt de belangrijkste kandidaat werkgever.

* * * * *

HANDBAL / FRANKFURT -De Spaanse handballers hebben verrassend het toernooi om de Super Cup in Frankfurt gewonnen. In het slotduel hadden de Spanjaarden genoeg aan een gelijkspel tegen Roemenië (22-22). De Sovjetunie verspeelde zijn kansen door met 19-24 van Duitsland te verliezen. Zweden eindigde achter de Russen als derde door Joegoslavië op nul punten te houden: 26-23.

* * * * *

VOETBAL / ALMELO - Gijs Steinmann heeft een contract voor de duur van tweeëneenhalf jaar getekend bij de eerste divisieclub Heracles. Steinmann speelde het laatst voor Dundee United, maar raakte na een conflict zijn basisplaats kwijt. Het laatste half jaar trainde hij bij zijn vroegere club FC Utrecht.

Stand finale Davis Cup 1-1

LYON - De finale van de strijd om de Davis Cup in Lyon tussen Frankrijk en de Verenigde Staten is na de eerste dag in een 1-1 stand geëindigd.

Guy Forget verloor in het openingsduel van Andre Agassi (foto). De setstanden waren 7-6, 2-6, 1-6, 2-6. Henri Leconte won in het tweede duel van Pete Sampras met 6-4, 7-5, 6-4.

Vandaag wordt de finale voortgezet.

In Rotterdam, Amsterdam, Eindhoven en Arnhem

KNVB definitief kandidaat Europees kampioenschap '96

ZEIST - De Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) heeft zich kandidaat gesteld voor de organisatie van de eindronde om het Europees kampioenschap 1996. Het was aanvankelijk de bedoeling dat Nederland samen met België kandidaat zou staan, maar dit land viel af.

Bondsvoorzitter Van Marle meent dat met de bestaande stadions in Rotterdam en Eindhoven en de realisatie van de vergevorderde plannen in Amsterdam en Arnhem voldaan kan worden aan de voorwaarden, die de Europese voetbal unie (UEFA) ten aanzien van de accommodaties stelt.

Het bondsbestuur van de KNVB heeft de beslissing genomen omdat na inventarisatie was gebleken dat op medewerking van de overheid, zowel lokaal als nationaal, kan worden gerekend.

Bondsvoorzitter Jo van Marle stelde dat de kandidatuur van Nederland een kans is voetbal te etaleren en te promoten. "Een stimulans in actieve en passieve zin. Het zou goed zijn als een klein land de kans krijgt een eindronde van een Europees- of een wereldkampioenschap te organiseren. Tot nu toe hebben dergelijke evenementen voornamelijk in grotere landen plaatsgevonden."

De Europese voetbalunie stelt als eis dat een organiserend land beschikt over ten minste twee stadions met een capaciteit van 40.000 toeschouwers plus twee van 30.000. Nederland voldoet niet aan die voorwaarde, want alleen Rotterdam en Eindhoven beschikken over de passende accommodaties.

Van Marle gaat er echter vanuit dat binnen de vijf jaar die nog resten voor het Europees kampioenschap de stadions in Amsteram-Zuidoost en Arnhem van plan tot werkelijkheid zijn geworden en dat de renovatie van het Zuiderpark in Den Haag zal hebben plaatsgevonden.

"Onze kandidatuur kan een impuls betekenen voor de bouw van de nieuwe stadions. Wij verkopen geen loze kreten, wij hebben toezeggingen zwart op wit en we zijn getroffen door de medewerking die ons, met name door de gemeenten en de politie is beloofd".

STADION IN BIJLMER

Volgens Martin van Rooijen, voorzitter van de sectie betaald voetbal, is de Amsterdamse gemeenteraad voorstander van de bouw van het nieuwe stadion aan de rand van de Bijlmer. "Bij toewijzing van het EK '96 zullen de gemeenteraad en Amsterdam een zetje in de rug krijgen om de bouw te verwezenlijken". Van Marle voegt daaraan toe dat als die plannen niet verwezenlijkt worden nieuw beraad nodig zal zijn.

De aanmelding van Nederland bij de UEFA zal voor 1 december, de sluitingsdatum, plaatsvinden. Tot de concurrenten behoren Spanje en Engeland. De toewijzing zal in mei 1992 geschieden opdat het land van 1996 de kans heeft vier jaar eerder, in Zweden dus, mee te lopen met de organisatie.

Het tijdplan voorziet in een inspectie van de stadions in februari en maart 1992. Daarna zal een voorstel over de keuze worden gedaan aan het dagelijks bestuur van de Europese voetbalunie.

Van Marle acht het niet bezwaarlijk dat de inspecteurs van de UEFA in Nederland evenveel plannen inplaats van stadions zullen aantreffen. "Dat is toch ook gebeurd in Italië voor het laatste wereldkampioenschap. Daar moest ook het een en ander gebeuren en het is allemaal op tijd klaargekomen. Onze kandidatuur zal uitvoering van de plannen tot nieuwbouw in Nederland stimuleren. We hebben de indruk dat de overheid positief staat tegenover onze gedachten en zijn medewerking in alle opzichten zal verlenen".

Weer bokser overleden

LIMA - De bokssport heeft opnieuw een dode geëist.

Jose Malca uit Peru stierf in een ziekenhuis in Ilo, dat zo'n 900 kilometer van de hoofdstad Lima ligt. De 18-jarige bantamgewicht had na een verloren gevecht over drie ronden bij de nationale amateur-bokskampioenschappen vanaf maandag in coma gelegen.

Volgens de behandelende geneesheren had Malca bij het gevecht zware hoofdblessures opgelopen. Een autopsie om de doodsoorzaak vast te stellen moet nog worden verricht.

Enkele dagen geleden bezweek de Zuidafrikaanse vlieggewicht Clive Skwebu aan de gevolgen van een K.O. Na negen dagen in coma te hebben gelegen. In zijn geval bleven twee hersenoperaties zonder succes.

* * * * *

BOKSEN / BERLIJN - De dopingcontroles bij de wereldtitelstrijd boksen voor amateurs in Sydney zijn negatief uitgevallen. In totaal werden 47 boksers op het gebruik van stimulerende middelen onderzocht.

* * * * *

AUTOSPORT / MUENCHEN - BMW zal niet voor 1995 terugkeren in de Formule 1-wereld. Dat heeft de directie bekendgemaakt. De leiding van het Duitse autoconcern reageerde op speculaties in de media, dat de rentree van BMW binnen afzienbare tijd een feit zou zijn.

Huidig transfer-systeem in strijd met wet

Euro-parlementariërs pleiten voor vrij verkeer van profvoetballers

STRAATSBURG - De Europarlementariërs Mr. J.L. Janssen van Raay en J. Larive hebben in Straatsburg gepleit voor een grotere vrijheid van profvoetballers.

Men hekelde het huidige transfersysteem, waardoor een speler na afloop van zijn contract met de club pas actief kan worden bij een nieuwe vereniging, als zijn voormalige werkgever daarmee akkoord is gegaan. Larive kritiseerde het gegeven dat voetbalbonden het aantal buitenlandse profs per club kunnen beperken.

Janssen van Raay wil van Euro-commissaris Martin Bangemann de verzekering dat in 1992 het vrije verkeer van beroepsvoetballers is ingevoerd en het transfersysteem is afgeschaft. Beide zaken zijn volgens hem in strijd met het EG-verdrag. De Europarlementariër sprak namens zijn eigen fractie en de juridische commissie van het parlement.

Janssen van Raay noemde het transfersysteem een "vorm van Middeleeuwse horigheid". Zolang het systeem bestaat, is er volgens hem van een sociaal Europa geen sprake. De Europese commissie moet dan ook, aldus de Europarlementariër, "met topprioriteit optreden tegen de bobo's van de UEFA, FIFA en nationale voetbalbonden".

Bangemann heeft met de UEFA een herenakkoord gesloten over het transfersysteem, waarbij onder meer modelcontracten zijn opgesteld. Volgens Janssen van Raay heeft de voetbalfederatie dat uitgelegd als instemming met het transfersysteem.

De Europarlementariër was ook van mening dat de FIFA de artikelen 12 en 14 uit haar statuten moet schrappen, omdat die de juridische basis voor de handel in voetbalwerknemers vormen. Tegen de FIFA, de UEFA en de nationale bonden moet een verboden kartelgeding worden aangespannen. Als verenigingen van ondernemingen zouden zij volgens artikel 85 van het EG-verdrag een verboden kartel vormen.

TRANSFERSYSTEEM

Ook andere Europolitici bekritiseren het transfersysteem. De Spanjaard Manuel Medina Ortega sprak namens de socialistische fractie over "mensen die verkocht worden alsof ze wasprodukten zijn". Bangemann antwoordde op de kritiek dat de Europarlementariërs "absoluut een juridisch probleem" wilden maken.

Hij wees erop dat een profvoetballer als hij zich onrechtvaardig behandeld voelt, ook via de burgerlijke rechter of inschakeling van de vakbonden zijn recht kan halen. Niettemin zegde hij toe opnieuw in overleg te willen treden met de voetbalbonden.

Larive vergeleek de regel dat voetbalbonden het aantal buitenlandse werknemers kunnen beperken met textiel- of staalbedrijven die het quotum voor EG-werknemers vaststellen. "Als die bedrijven dat zo zouden doen, zou u dan ook zo vriendelijk en geduldig gaan onderhandelen", beet ze Bangemann toe. De Europarlementariër verklaarde het beperkte inzetten van buitenlandse voetballers in strijd met het vrij verkeer van werknemers, dat de EG sinds 1968 kent.

Overigens houdt de UEFA zich volgens Larive ook niet aan de gemaakte afspraken, waardoor de voetbalorganisatie het akkoord met de Europese commissie zelf ontkracht. Voor de Europese bekertoernooien mogen ten hoogste vier buitenlandse spelers worden opgesteld. "Dat is een grote stap terug en een rampzalige beperking voor liberale voetballanden als bijvoorbeeld België, Wales en Schotland", aldus Larive. De drie landen hebben altijd een liberaler beleid gevoerd dan de minimum UEFA-regels aangeven.

Op grond van toepassing van die regels geeft het slechts drie buitenlandse spelers het recht om in een wedstijd uit te komen. "Door de nieuwe regels verschijnen de Belgische en Britse elftallen ernstig gekortwiekt aan de start", verklaarde de liberale Europarlementariër. Het Europarlement zal zich uitspreken over de beide kwesties.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

WORSTELEN
(Curaçao Giant Promotions)
20.30 uur Amerikaanse worstelwedstrijden - sportzaal Sentro Deportivo Kòrsou.

****

ZONDAG
VOETBAL
(Int. jeugtoernool onder 18 jaar)
20.00 uur Antillen vs Haïti - Sentro Deportivo Kòrsou.

****

Aan bierdrinkers oorlog verklaard

TORQUAY - Voorzitter Mike Bateson van de Engelse derde divisieclub Torquay United heeft spelers, die te veel bier drinken, de oorlog verklaard.

Bateson ontstak deze week in grote woede toen hem ter ore kwam dat een deel van de spelers per avond tot vijftien pints (8,5 liter) bier tot zich nam.

Torquay United is voorlaatste op de ranglijst van de derde divisie. Bateson zei, dat hij dozijnen brieven had gekregen van supporters, die melding maakten van het overmatige alcoholgebruik van sommige spelers, ook in de zogenoemde 'droge' periode van 48 uur voor het spelen van een wedstrijd.

"Sommige verhalen waren overdreven, maar dat gold lang niet voor alle meldingen", aldus Bateson, die een vijftal spelers een ernstige waarschuwing gaf. "Een speler, die zich aan drank te buiten gaat, kan geen goede prestaties leveren en komt zijn contract niet meer na. Als we het kunnen bewijzen vliegen ze de laan uit."

Prestaties zijn er naar

Badminton-spelers willen naar Spelen

NIEUWEGEIN - Bondscoach Martijn van Dooremalen gaat volgende week bij chef de mission Andre Bolhuis een uitzending van een badmintonploeg naar de Olympische Spelen in Barcelona bepleiten.

Aanleiding hiertoe zijn de goede prestaties de laatste weken van de nationale top in internationale wedstrijden.

Zo is het damesdubbel Eline Coene/Erica van den Heuvel op de wereldranglijst gestegen naar de zesde plaats. In het enkelspel steeg Eline Coene door haar finaleplaats in het Dutch Open en haar kwartfinales in Aziatische toernooien van de 26ste naar de 18e positie. "Geladderd" staat zij zelfs 15e.

De badmintonbond heeft uitgerekend dat, volgens de normen van het NOC, een ploeg van vijf recht heeft op selectie voor Barcelona: Eline Coene (enkel- 18e op wereldranglijst en dubbelspel 6e), Astrid van der Knaap (enkelspel 29ste), Erica van den Heuvel (dubbelspel 6e), Chris Bruil (enkelspel 36ste) en Jeroen van Dijk (43ste).

Het Nederlands Olympisch Comité heeft tot op heden geen enkele badmintonster(ner) genomineerd. Wel werden enkele nationale toppers potentieel kandidaat.

Ballonvaarders willen om de wereld reizen

TIENHOVEN - Ballonvaarders Henk Brink en Willem Hageman willen hun afstandsrecord van 1986, in het najaar van volgend jaar vertienvoudigen. Dit hebben zij bekend gemaakt.

Het is de bedoeling met een enorme ballon met de naam Columbus de wereld rond te gaan: een reis van ongeveer 40.000 kilometer. Hun oude record stond op 4100 kilometer. Dat vestigden zij met een reis van Canada naar Nederland. De vrouw van Brink, Evelien was toen ook aan boord maar gaat volgend jaar niet mee.

De ballon van het duo heeft een inhoud van een miljoen liter. Daaronder hangt een hogedruk cabine die speciaal voor de reis is ontworpen. De Columbus weegt ongeveer 10.000 kilogram. De ballon wordt gevuld met het edelgas Helium.

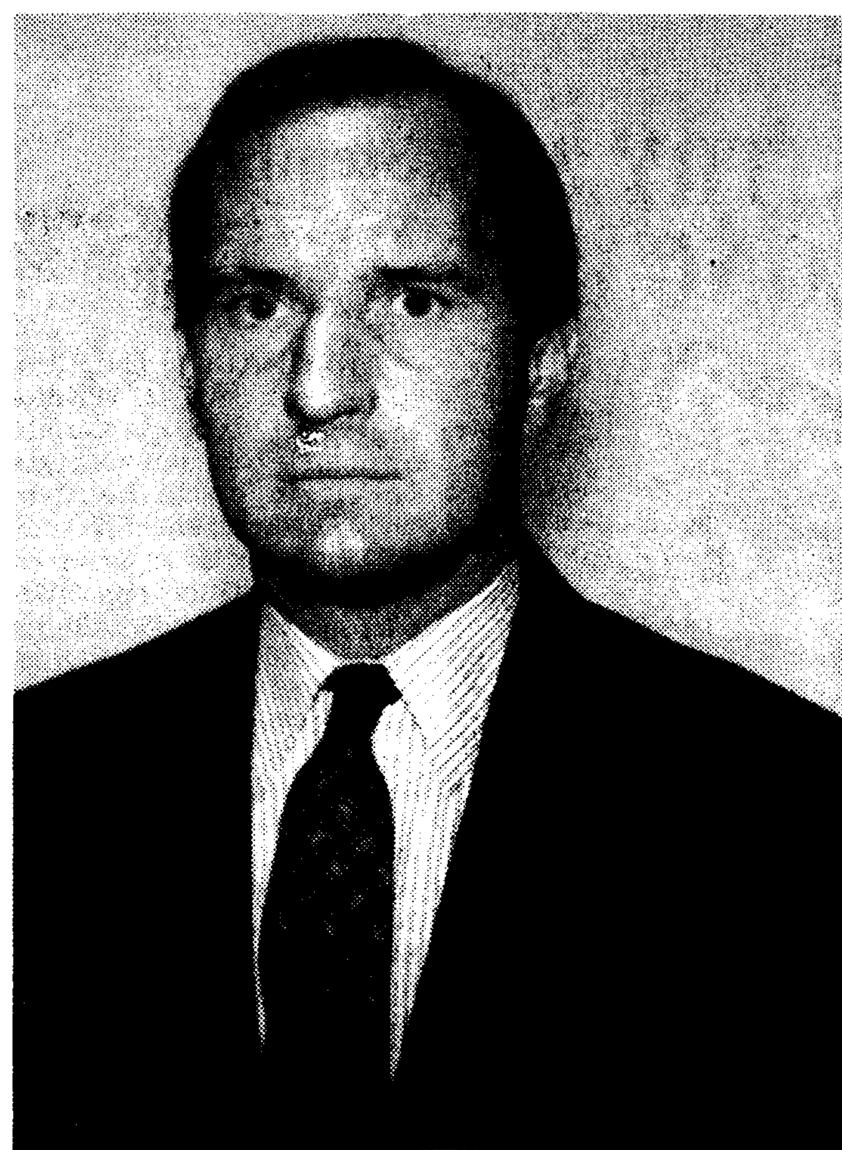
Brink en Hageman verwachten de tocht af te leggen in 12 dagen. De route voert de twee ballonvaarders vanuit (vermoedelijk) Nijmegen langs Duitsland, Sovjetunie, Japan, de Stille Oceaan, de VS en de Atlantische oceaan.

De ballonvaarders maken gebruik van de straalstroom, een band rond de aarde met extreem harde winden die een snelheid 300 kilometer per uur kunnen bedragen. Het tweetal spreekt in dat verband van een voor de mens "zeer vijandige omgeving" waarin zij zich wagen. De vertrekdatum moet nog worden bekend gemaakt.

De introductie op de beurs van Tokyo van SONY MUSIC Entertainment, dochteronderneming van de Japanse electronicagigant Sony, is een volledige flop geworden. Op de eerste dag waarop er in de aandelen kon worden gehandeld kwam er geen enkele transactie tot stand. Bij de inschrijving op de aandelen, voor 6800 yen (Nf 95,20) per stuk, kwam er al geen enkele reactie binnen. Ook een laatprijs van 5700 yen (Nf 79,80) trok geen belangstellenden. "Toen ik m'n ochtenblad opensloeg en onlangs las dat de Rolling Stones van Sony Music waren overgegaan naar Virgin Records wist ik dat het moment van de beursintroductie verkeerd was gekozen", aldus een Japanse effectenmakelaar.

PRESIDENT-COMMISSARIS LIPSCOMB ZIET GOEDE TOEKOMST

Chester Nosal: "Wij staan garant voor elke gulden die LRD investeert"

CHESTER NOSAL
...zeer enthousiast...

= door Stella Slooten =

WILLEMSTAD - Het Lipscomb-project - Curaçao als basis voor een wereldwijd netwerk van telecommunicatie diensten - mag zich hier in een warme belangstelling verheugen, echter niet steeds in positieve zin. Het zou de initiatiefnemers alleen gaan om de exploitatie van sexlijnen met harde porno-verhalen. Ook bij de samenwerking met de regering en Landsradio worden vraagtekens geplaatst, niet in de laatste plaats door Landsradio zelf want het welslagen van het project vereist grote investeringen. Is het dat wel waard? Willen de onbekende mannen achter Lipscomb zich slechts snel verrijken ten koste van de Antillen of is Lipscomb in de nabije toekomst echt een serieuze inkomstenbron?

Uit de omvang van de huidige organisatie (ongeveer 15 personeelsleden) en de bescheiden kantoorruimte op Pietermaai blijkt niets van de grootsheid van de plannen van Lipscomb. Uit de woorden van Chester Nosal, de voornaamste initiator en voorzitter van de raad van commissarissen van Lipscomb, des te meer. Hij wordt in lichte mate lyrisch als het gaat om de mogelijkheden die hij ziet voor Curaçao en Lipscomb met de service verlening aan een wereldwijd publiek via de telefoon. 'Wij werken op de 'cutting edge' van wat heden ten dage technisch mogelijk is met telecommunicatie', zegt Nosal.

Blijkbaar opereert Lipscomb echter ook op de 'cutting edge' van wat moreel mogelijk is op Curaçao, gezien de commotie van de afgelopen weken over de sexlijnen die tot het dienstenpakket van Lipscomb behoren.

STILTE

Tot enkele maanden geleden werd in relatieve stilte gewerkt aan de voorbereidingen. De MAN-fractie bracht Lipscomb onder de aandacht van het publiek met de mededeling dat de huidige regeringscoalitie de financiële potentie van Lipscomb ongebruikt laat in een tijd waarin de begrotingstekorten zich almaar verder opstapelen. De opmerkingen van fractieleider Don Martina waren voor de hand liggend. De MAN heeft immers destijds de voorbereidende besprekingen gevoerd die in 1988 leidden tot een intentieverklaring en de latere definitieve overeenkomst tussen Lipscomb en de Antilliaanse regering.

Sindsdien kwam beetje bij beetje een stroom informatie los, vergezeld van een bijna even zo grote stroom geruchten en veronderstellingen. Minister De Paula nuanceerde de opmerkingen van Don Martina door uit te leggen dat de geldstroom uit de telecommunicatiediensten niet vanzelf op gang komt. Er zijn aanzienlijke investeringen voor nodig door de regering, omdat de capaciteit van internationale lijnen van Landsradio moet worden uitgebreid. De regering bleek niet bereid blindelings op de onbekende markt van internationale telecommunicatie serviceverlening te stappen. De regering wilde eerst enige zekerheid en garanties. De Paula was nuchter over de sexlijnen: het bepaalt maar een deel van het dienstenpakket en het mag dan voor Curaçao een nieuw verschijnsel zijn, in Europa is het een bekend fenomeen. Bovendien kan en mag de overheid of Landsradio geen invloed uitoefenen op de inhoud van telefoonlijnen.

Chester Nosal reageert gelaten op de negatieve reacties over de sexlijnen. 'Er is momenteel een beperkt aantal lijnen voor ons beschikbaar. Een aanzienlijk deel daarvan wordt nu gebruikt door exploitanten van entertainment-lijnen waar de sexlijnen onder vallen, omdat die service snel op te zetten is. Andere soorten diensten hebben meer voorbereidingstijd nodig en komen aan bod zodra het aantal lijnen is uitgebreid. Op termijn zal entertainment maar een klein deel van het geheel uitmaken'.

UITBREIDING

Die uitbreiding van het aantal internationale telefoonlijnen is gepland voor komend voorjaar. Landsradio zal dan ongeveer 20 miljoen gulden investeren in uitbreiding van de telefooncentrale en het grondstation voor satellietverbindingen.

Nosal heeft er groot vertrouwen in dat de dan beschikbare lijnen allemaal kunnen worden gebruikt. 'We hebben een lijst met vijftig tot honderd informatieverschaffers die telefoonlijnen willen gebruiken. Tot nu toe was de capaciteit beperkt, we zouden wel sneller willen groeien, maar dan dreigt het gevaar dat het normale internationale telefoonverkeer in de knel komt en dat strookt niet met de doelstellingen van Landsradio en Lipscomb', aldus Nosal. Landsradio heeft in deze een afwachtende houding aangenomen. Directeur Russell Bernadina wijst op de omvang van de investeringen die Landsradio gaat doen. 'Dat zijn geen bedragen die je zomaar uitgeeft, het is een aanzienlijk deel van het totale budget'. Lipscomb heeft alle investeringen die voor Landsradio gedaan moeten worden gegarandeerd. Nosal: 'Wij staan garant voor elke gulden die Landsradio investeert. Wij kunnen ook de financiering regelen voor het benodigde kapitaal'. Landsradio is hier echter niet op in gegaan omdat, aldus Bernadina, 'Landsradio zich dan in een ongewenste afhankelijke positie ten opzichte van Lipscomb manoeuvreert'. Nosal wil niet in detail uit de doeken doen wie zoveel kapitaal binnenbrengt bij Lipscomb dat dergelijke toezeggingen aan Landsradio kunnen worden gedaan. 'Lipscomb heeft de back-up van personen, een aantal Amerikanen maar de meesten zijn Europeanen, die genoeg kapitaal in het bedrijf gestoken hebben. De investeringen die gedaan zijn en komend jaar gedaan worden zijn volledig gegarandeerd.'

BEKEND

Chester Nosal is geen onbekende op Curaçao. In het verleden bezocht hij dit eiland en Aruba vanuit zijn achtergrond als bedrijfsjurist, gespecialiseerd in internationale wets- en belastingaangelegenheden. In opdracht van de Arubaanse overheid zocht hij naar mogelijkheden om de negatieve gevolgen van het belastingverdrag met de Verenigde Staten te ondervangen. Een van de aanbevelingen was het opzetten van een telecommunicatie systeem dat aan internationale maatstaven voldoet. 'Zonder dat waren alle andere plannen minder succesvol. De communicatie basis moet er zijn voordat bijvoorbeeld internationale bankinstellingen besluiten zaken te gaan doen'. Daaruit ontstond het concept voor Antillephone, de handelsnaam van het bedrijf Lipscomb. Het biedt de mogelijkheid aan de Antillen als intermediar te fungeren voor internationale financiële transacties.

Het concept kreeg verder vorm aan de hand van veranderingen rond de telecommunicatie in de Verenigde Staten. Het nationale telefoonbedrijf AT&T raakte haar monopoliepositie kwijt en er kwam een serie regionale bedrijven. De situatie maakte het voor bedrijven die via moderne telecommunicatie zaken doen lastiger omdat voor nationale en internationale connecties met de diverse communicatiebedrijven afzonderlijk contracten moesten worden gesloten. Nosal maakte een concept om buiten de VS op een centrale plaats een wereldwijd communicatie netwerk op te zetten. Hij kwam in de Antillen terecht vanuit zijn eerdere ervaringen en bracht het concept naar Aruba en dankzij Lipscomb interim-manager Steven van der Velde ook naar Curaçao. 'Aruba haakte af, onder meer vanwege de benodigde hoge investeringen, Curaçao was zeer enthousiast', zegt Nosal.

De opzet van Lipscomb is vrij eenvoudig. Lipscomb fungeert als intermediair tussen de informatieverschaffers die een telefoonservice aanbieden en Landsradio die de lijnen beschikbaar stelt. Lipscomb heeft geen invloed op het soort service en is ook niet verantwoordelijk voor de marketing van de afzonderlijke diensten. De informatieverschaffers (IP's) maken allemaal zelf reclame voor hun eigen dienst. Wel brengt Lipscomb de mogelijkheden van het netwerk onder de aandacht van informatieverschaffers over de hele wereld.

Lipscomb is niet de enige manier waarop informatieverschaffers hun diensten kunnen aanbieden, maar heeft wel een aantal pluspunten. Nosal noemt het wereldwijde karakter als een daarvan. 'Er zijn anderen geweest die het probeerden, maar met weinig succes. Er is een strakke coördinatie voor nodig.' Lipscomb biedt nu (of binnenkort) mogelijkheden in Europa, Azië, Verenigde Staten, Latijns-Amerika en Australië. Een ander voordeel voor degenen die via Lipscomb informatie willen aanbieden is de manier van afrekenen. Dat gaat niet via een extra bedrag op de gewone telefoonkosten - de 'value added service' zoals dat in Nederland en de Verenigde Staten gebeurt - maar via een vast tarief. De totale opbrengst van de gesprekken wordt verdeeld onder de telefoonmaatschappij van het land waaruit gebeld wordt en Landsradio. Het bedrag dat Landsradio ontvangt wordt vervolgens in drieën gedeeld voor Lipscomb, de informatieverschaffer en Landsradio zelf.

Dit geeft voordelen boven het value added service systeem (VAS), omdat de verrekening kan plaatsvinden via de al bestaande betalingssystemen tussen internationale telefoonmaatschappijen en de kosten zijn relatief laag. In de Verenigde Staten wordt hierdoor nog een extra probleem vermeden, want het is daar niet verplicht om de extra kosten voor een VAS te betalen. Een informatieverschaffer is daardoor in de USA niet zeker van zijn inkomsten.

TOEKOMST

Chester Nosal is van nature terughoudend met het schetsen van een plaatje van de toekomst. Hij weet nog niet zeker hoe de toekomst voor Curaçao eruit ziet als Lipscomb vol in bedrijf is. Hij is wel zeker van de grote mogelijkheden met allerlei diensten die via de telefoon verleend kunnen worden. 'Veel services worden nu via de computer verleend, zoals thuis winkelen, informatie opvragen enzovoorts. Maar toch is er nog steeds sprake van computervrees bij veel mensen. Terwijl iedereen gewend is aan gebruik van de telefoon. Ik denk dat veel diensten die nu via computers worden verleend, door de telefoon kunnen worden overgenomen. Daar ligt onze toekomst. Zelfs het opvragen van informatie op papier uit bijvoorbeeld een databank is mogelijk via een aansluiting op je faxmachine'. Voor Curaçao kan het welslagen van Lipscomb volgens Nosal een aanzienlijke stroom deviezen in de overheidsportemonnee betekenen en zelfs vele arbeidsplaatsen. Nosal: 'Wij mogen de informatieverschaffers onderling niet discrimineren, maar we mogen wel voorrang geven aan lokale IP's. Wij zullen ze stimuleren hier hun zaken op te zetten. Het zal betekenen dat er behoefte komt aan allerlei mensen, technici, accountants. Bovendien bieden de goede telecommunicatie voorzieningen mogelijkheden voor allerlei andere bedrijven om in Curaçao te investeren', zegt Nosal.

Voor het grote succes er is zal Lipscomb nog een drempel van lokale scepsis moeten wegwerken. In de Staten klonken de afgelopen week ook weer vragen over het hoe en wat rond Lipscomb en het verband met de geplande verzelfstandiging van Landsradio. De regering kiest voorlopig voor de veilige weg van geen overhaaste investeringen en grote risico's en laat ondertussen alle wegen naar een eventueel groot succes wel open door de opbrengsten uit Lipsomb buiten de decentralisatieplannen te houden.

INGEZONDEN

Realiteitszin ver te zoeken

INFORMATIE-AVOND OVER de studiefinanciering, georganiseerd door de stichting Studiefinanciering Curaçao, in Centro Pro Arte: 'Een goed initiatief', dacht ik..... en gaf gehoor aan deze uitnodiging door alles wat ik normaal deed op deze avond opzij te zetten. Helaas. Iemand die het Papiamentu (nog) niet machtig is, heeft geen recht op informatie, aangezien de hele avond compleet Papiamentstalig gehouden werd. En dat terwijl de uitnodiging evenals de toelichtingsformulieren voor het aanvraagformulier Nederlandstalig zijn.

Degenen die het geluk hadden op het einde van de rij te zitten, konden tenminste opstaan en gedesillusioneerd verdwijnen. Jammer voor degenen die het fatsoen hadden om anderen niet te storen door op te staan. Vreemde zaak als je bedenkt dat het eindexamen in het Nederlands afgelegd moet worden en straks een groot deel van de kandidaten naar Nederland vertrekt.

Waarom er dan zo drammig Papiamentu gehanteerd wordt, en het niet tweetalig gehouden wordt, is een gebrek aan realiteitszin. Geen kwestie van tijd, want inhoudelijk had het betoog (van 50 minuten) makkelijk tot één derde ingekort kunnen worden. Bovendien kwamen er nog meer mensen bedrogen uit. De uitnodiging had kennelijk alleen betrekking op Antilliaanse studenten in Nederland; moest je ook maar raden, want dat stond nergens vermeld.

De opmerking dat er voor toekomstige studenten op Curaçao, Venezuela, Costa Rica en de Verenigde Staten nog speciale avonden georganiseerd zouden worden — een doekje voor het bloeden — kostte menigeen de avonduren.

Afgezien daarvan had de spreker het idee dat hij een stelletje sufferds voor zich had. Zijn betoog had meer weg van het toespreken van een kleuterklas dan van een zaal gevuld met volwassenen en eindexamen-kandidaten. Niet te vergeten de moraliserende trekjes verpakt in een humoristisch papiertje. Neen, als je het goed bekijkt, waren de 'weglopers' nog het beste af.

ANNEMIEP OLTHETEN
Curaçao

OPROEPING

Openbare vergadering van de Eilandsraad op maandag 2 december 1991 om 09.00 uur in de vergaderzaal.

AANVULLENDE AGENDA:

13. E.V. tot wijz. van de motorrijtuigverordening.

Willemstad, 29 november 1991

De wnd. Voorzitter
E.J.M. Mendes de Gouveia

Gobièrnu di Kòrsou

DIA DI ENSEÑANSA

Den kuadro di selebrashon di Dia di Enseñansa dia promé di desèmber awor, diputado di enseñansa sr. E.J.M. Mendes de Gouveia lo hiba un diskurso nashonal na TeleCuraçao, den kadena ku nos radio emisoranan.
Gobièrnu di Kòrsou ta invitá un i tur sintonisá riba e dia importante aki.

Fecha : djadumingu promé di desèmber 1991
Ora : 9 or di anochi

Stembus vervroegd in Albanië

BELGRADO - De Albanese regering is vrijdag ingegaan op de eis van de oppositie om vervroegde verkiezingen te houden. Volgens een gezamenlijk communique van de regering en de belangrijkste oppositiepartijen is het noodzakelijk de parlementsverkiezingen, die in mei of juni gehouden zouden worden, te vervroegen. Als reden voor dit besluit noemen regering en oppositie "de huidige situatie en de noodzaak om een democratische staat op te bouwen". De verkiezingen kunnen nu binnen drie maanden plaatsvinden.

Golftoernooi Nederex

■*WILLEMSTAD — Vandaag vindt op de Curaçao Golf Club het Nederex Invitational Golftoernooi plaats. Het is de tweede maal dat dit toernooi gehouden wordt. Verschillende bekende golfers dosten zich op in golftenue en togen al vroeg naar de golfbaan. Op deze foto (vlnr) Isla-topman Carlos Guillamon, Charlie van der Sande (directeur Nederex) kandidaat-notaris G. Gijsbertha en Sylvio Merian van Mercon.*

PAC verwijt ANC geheime agenda met Pretoria

Overleg gaat voorspoedig

JOHANNESBURG -Tot verbazing van velen is vrijdag het eerste meerpartijenoverleg in Zuid-Afrika over afschaffing van de apartheid voorspoedig verlopen. Ongeveer twintig anti-apartheidsorganisaties zaten om de tafel met de regering van president F.W. de Klerk en werden het eens over de procedure die in een overgangsperiode van twee jaar moet leiden tot afschaffing van de apartheid en invoering van een politieke democratie.

Het meerpartijenoverleg, dat zaterdag wordt voortgezet, moet tot in detail de eerste echte onderhandelingen voorbereiden die op 20 en 21 december zullen beginnen. Men werd het vrijdag eens over de naam die deze onderhandelingen moeten dragen. Het werd "convention for a democratic South Africa", prompt afgekort tot CODESA. De partijen kozen twee rechters van het hooggerechtshof -een zwarte en een blanke -als voorzitters van de Codesa. De rechters hadden vrijdag al een agenda van negen punten klaar voor de decemberonderhandelingen, waarop ook controversiele kwesties figureren als de principes van de nieuwe grondwet, de toekomst van de zwarte thuislanden, overgangsregelingen, op de korte termijn, de rol van de internationale gemeenschap en diverse tijdschema's.

De rechters zeiden dat er internationale waarnemers bij de onderhandelingen uitgenodigd zullen worden, inclusief vertegenwoordigers van de Verenigde Naties, de Organisatie van Afrikaanse Eenheid, de Beweging van Nietgebonden landen en de Commonwealth.

De Zuidafrikaanse regering is volgens de rechters akkoord gegaan met het repatrieren van anti-apartheidsleiders, met name van het Pan Africanist Congress (PAC). Het PAC interpreteerde het vlotte verloop van het overleg vrijdag helemaal niet positief en suggereerde dat er een verborgen agenda was waarover de regering-De Klerk en het African National Congress (ANC) van Nelson Mandela het in het geheim al lang eens waren geworden.

Het PAC is zaterdag uit het eerste meerpartijenoverleg over grondwetswijzigingen tussen Zuidafrikaanse anti-apartheidsgroeperingen en de regering gestapt. Dat zei Barney Desai, de leider van de PAC-delegatie, in Johannesburg, waar voor de tweede dag werd vergaderd. Desai beschuldigde tijdens een persconferentie het ANC en de Zuidafrikaanse regering ervan hun gezamenlijke, van te voren afgesproken standpunten erdoor te drukken. Het PAC, dat politiek gezien links staat van het ANC, heeft met name bezwaren tegen de datum van 20 december voor de onderhandelingen die een einde moeten maken aan de apartheidspolitiek. Bovendien wil het PAC dat de vergadering in het buitenland moet worden gehouden in plaats van in Johannesburg, zoals vrijdag is afgesproken.

Hoyte onder druk van oppositie

Verkiezingen in Guyana uitgesteld

GEORGETOWN - President Desmond Hoyte van Guyana heeft de voor 16 december uitgeschreven algemene verkiezingen uitgesteld onder druk van de oppositie en andere groeperingen.

In een radio- en tv-toespraak legde Hoyte uit dat hij deze beslissing had genomen om zo te voorkomen dat het land zou afglijden naar anarchie en verwarring. Aan het besluit van de president heeft blijkbaar ook bijgedragen de verklaring van het hoofd van de verkiezings-commissie Ruddy Collins die heeft laten weten dat hij voor 16 december niet klaar zou kunnen komen met het verbeteren van het gebrekkige kiesregister. Daarin zou slechts één-derde deel van het aantal kiesgerechtigden zijn opgenomen. Er is nog geen nieuwe datum bepaald voor de verkiezingen.

Een van de problemen waarvoor Hoyte zich geplaatst ziet is het feit dat hij zijn besluit een legale basis moet geven. Dit zou kunnen gebeuren via het bijeenroepen van het ontbonden parlement.

Duke als presidents kandidaat

WASHINGTON - Ex-Ku Klux Klanleider David Duke, die op 16 november verslagen werd bij verkiezingen voor het gouverneurschap van de staat Louisiana, zal zich maandag in de Republikeinse partij kandidaat stellen voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen.

Dat heeft de Amerikaanse televisiezender CNN vrijdag gemeld. Duke zal voornamelijk campagne gaan voeren in staten in het zuiden en middenwesten van de VS. David Duke (41) was gouverneurs-kandidaat voor de Republikeinen, hoewel die partij hem wegens zijn racistische verleden weigerde te erkennen. Hij werd verslagen door de Democraat Edwin Edwards.

Leger ongerust over huidige ontwikkelingen

Politici Venezuela bevreesd voor coup

CARACAS - Verschillende politieke leiders van Venezuela hebben spoedoverleg gepleegd met president Carlos Andres Perez over het recente politiegeweld bij studenten-manifestaties. De vrees neemt toe in Caracas dat het land op weg is naar een situatie waarbij het leger zich geroepen voelt in te grijpen onder het motto dat men anarchie zou vrezen.

Bij de betogingen van ontevreden studenten zijn verleden week vier doden gevallen. Alle in het congresvertegenwoordigde partijen hebben van hun ongerustheid over de huidige situatie getuigd. Zij wijzen geweld daadig optreden door het gezag van de hand. De partijen hebben het Openbaar Ministerie gevraagd een onderzoek in te stellen naar de omstandigheden waaronder de drie studenten zijn omgekomen. Men vindt het ook een kwalijke zaak dat de president zo lang zijn mond heeft gehouden over deze zaak.

Volgens waarnemers vormt de economische malaise de belangrijkste voedingsbodem voor de huidige ontevredenheid waarvan de studenten zo luidruchtig getuigen. De zorg geldt ook het feit dat enige tijd een hooggeplaatste functionaris liet blijken dat men in legerkringen de situatie argwanend volgt. Daar zou men via een voortduren van de huidige onrust wel eens kunnen concluderen dat de orde en de rust hersteld moeten worden met militaire middelen. Dat zou betekenen dat de democratie een harde opdoffer krijgt op het Amerikaanse continent.

In 1992 uitbreiding van export Lovers

WILLEMSTAD — Met de inauguratie van de nieuwe juicefabriek van Lovers Industrial Corporation zet het bedrijf de volgende stap in de richting van de internationalisering. De maatschappij is hard bezig zijn export te vergroten.

Het is de bedoeling dat Lovers in 1992 begint met export naar markten die de Antillen preverentietoegang geven volgens het Caribbean Basin Initiative (C.B.I.)

Lovers gaat optimaal gebruik maken van de hulp die Curaçao Inc. en zijn Business Development Scheme biedt aan lokale industrieën om internationale markten te kunnen binnendringen. Doel van het Business Development Scheme (gefinancierd door Curaçao Inc., de EG en de Antilliaanse overheid) is het verlenen van technische en financiële bijstand aan lokale fabrieken om de export van hun produkten te stimuleren. Gebruikmakend van deze bijstand begint Lovers met ingang van volgend jaar met de export van honderdduizend kartonnen juice per maand.

Veertiende bestand houdt in Kroatië

Federale troepen bezig terugtrekking

ZAGREB - Ondanks plaatselijke gevechten was het vrijdag rustig in Kroatie. Het federale leger is begonnen met de ontruiming van zijn kazernes in de hoofdstad Zagreb en andere steden. De weg is vrij voor een vredesmacht van de Verenigde Naties in de oorlogsgebieden nadat president Franjo Tudjman instemde met stationering op Kroatisch grondgebied.

Zo'n vierhonderd militaire voertuigen van het federale leger verlieten de Maarschalk Tito-kazerne in Zagreb, de belangrijkste kazerne van het federale leger in de Kroatische hoofdstad. De kazerne is twee maanden lang van de buitenwereld afgesloten geweest door een blokkade door Kroatische troepen. Burgers floten en joelden naar de militairen, die richting Bosnie vertrokken. Ook elders trokken federale troepen zich terug.

In Nova Gradiska, 140 kilometer ten zuidoosten van Zagreb, voerde het federale leger nog zware beschietingen en infanterie-aanvallen uit, maar elders in Kroatie was het rustig. Burgers van Osijek maakten van de gevechtspauze gebruik om de stad te verlaten. Volgens officiele opgaven is zowat de helft van de honderdduizend inwoners van Osijek gevlucht.

Met het afnemen van de strijd is de hoop gegroeid dat het veertiende staakt-het-vuren in de burgeroorlog stand houdt. De VN hebben dit als voorwaarde gesteld voor het sturen van een vredesmacht. Voor het eerst verklaarde Tudjman zich bereid de blauwhelmen van de VN niet alleen aan de Servisch-Kroatische grens toe te laten, maar ook in de gebieden in Kroatie waar nog gevochten wordt. De Serviers zijn inmiddels begonnen de Kroaten te verjagen uit gebieden waar zij, de Serviers, de meerderheid vormen.

Tudjman en de Sloveense president Milan Kucan gaan volgende week naar Duitsland, dat net als Italië nog voor Kerstmis de twee republieken wil erkennen. De Franse president Francois Mitterrand waarschuwde vrijdag dat dit een gezamenlijke beslissing moet zijn van de alle lidstaten van de Europese Gemeenschap. "Ik geloof niet dat de onafhankelijkheid van Kroatie de huidige situatie zou verbeteren, zei hij tegenover de Duitse krant Frankfurter Algemeine Zeitung.

Indonesische bisschoppen-conferentie:

Timor aantasting geloofwaardigheid van Jakarta

JAKARTA - De Indonesische bisschoppenconferentie heeft de militairen verantwoordelijk gesteld voor de slachtpartij op Oost-Timor. De bisschoppen schreven donderdag in een verklaring dat de militairen de morele integriteit en internationale geloofwaardigheid van Indonesie hebben aangetast.

De bisschoppen citeren in hun verklaring de resultaten van een kerkelijk onderzoek naar de slachtpartij in Dili. Het aantal doden en de plaats van hun massagraf wordt niet vrijgegeven door het Indonesische leger. Ook is het familieleden niet toegestaan in het ziekenhuis de gewonden te bezoeken. Daarom eisen de bisschoppen dat de Indonesische regering een onafhankelijk onderzoek naar de slachtpartij instelt.

Gareth Evans, de Australische minister van Buitenlandse zaken, verklaarde vrijdag geen bewijzen te hebben dat de autoriteiten in Jakarta direct verantwoordelijk zijn voor de schietpartij in Oost-Timor. Het bloedbad in Dili was klaarblijkelijk niet "het resultaat van weloverwogen en berekend" optreden van de overheid, aldus Evans. De minister deed zijn uitlatingen na een onderhoud met zijn Nieuwzeelandse collega Don McKinnon in Wellington.

Bij begin van vervolg MO-conferentie

Israël bereid delegatie te sturen naar Washington

WASHINGTON - Israel heeft vrijdag opnieuw laten doorschemeren dat het bereid is tot een compromis over de vredesbesprekingen over het Midden-Oosten, terwijl de Amerikaanse president George Bush nog eens onderstreepte dat het overleg op 4 december in Washington begint, met of zonder Israel.

De Israelische ambassadeur in Washington verklaarde dat zijn regering suggesties bekijkt die het mogelijk maken dat de onderhandelingen met de Arabische landen volgende week doorgaan. In Tel Aviv leek premier Yitzhak Shamir de deur voor een compromis op een kier te zetten toen hij opmerkte dat Israel overweegt een delegatie van lager niveau vooruit te sturen naar Washington als "iemand" - blijkaar de Amerikaanse gastheren- daarom vraagt.

Ambassadeur Zalman Shoval zei, na besprekingen met functionarissen van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken, dat het tijd wordt dat de Amerikanen stoppen met bemiddelen en de Arabische landen direct met Israel overleg voeren over tijdstippen en ontmoetingsplaatsen.

Mishandeling met fles

WILLEMSTAD — Een 18-jarige dame is vannacht aangehouden op verdenking van mishandeling van een andere vrouw van 23. Jaloezie zou de achtergrond zijn geweest van de schermutseling, waarbij de verdachte de andere vrouw toetakelde met een fles. Het slachtoffer moest met snij- en steekwonden naar de poli van het Sehos worden vervoerd. De dader werd over gebracht naar het bureau van de recherche.

Otrobanda wandeling

WILLEMSTAD — Plataforma Otrobanda organiseert morgen een sunset kaminata door de steegjes en straten van Otrobanda. Start bij de grote klok op het Brionplein om 17.00 uur einde tussen 18.30 en 19.00 uur aan de Rouvilleweg.

Om Plataforma te helpen de nodige fondsen te verkrijgen om voor Otrobanda te werken, wordt tien gulden per persoon gevraagd (kinderen onder de 12 jaar: gratis) er is een drankje inbegrepen.

WILLEMSTAD — Op het parkeerterrein van de KAE is in de nacht van vrijdag op zaterdag een vermiste personenwagen teruggevonden. Na joyriding had de dader het voertuig verlaten en de accu eruit verwijderd. De auto is nu terug bij zijn rechtmatige eigenaar.

Staking oppositie in Pakistan

KARACHI - In grote delen van de Pakistaanse provincie Sind werd zaterdag gestaakt uit protest tegen de arrestatie aan honderden oppositieleden. Dat heeft een woordvoerder van de Pakistaanse volkspartij (PPP) meegedeeld.

De stakingsoproep wordt gesteund door verscheidene oppositiegroepen die het aftreden eisen van de premier van de provinciale regering in Sind, Jam Gadiq Ali. Volgens de oppositie werd vooral in de kleinere steden op het platteland van Sind (twintig miljoen inwoners) gehoor gegeven aan de stakingsoproep. De PPP heeft hier haar machtsbasis. De politie zei echter dat in de grote steden Karachi en Hyderabad de werkzaamheden in de havens en fabrieken gewoon doorgingen. Volgens de PPP van ex-premier Benazir Bhutto zijn sinds woensdag zeker 2.500 mensen opgepakt.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt, tijdelijk zwaar bewolkt met enkele plaatselijke buien.
Matige, tot en vrij krachtige (tussen tien en 23 knopen) oostelijke wind.

WEEROVERZICHT:
Door aanvoer van vochtige lucht, voornamelijk in de onderste luchtlagen, zal in de komende 24 uur op Benedenwindse eilanden enige buienactiviteit plaats vinden.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T. — Afgelopen 24 uur

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	half bewolkt	30	26	0.3
1.0	zwaar bewolkt	30	26	2.8
Curaçao				
St Eustatius	half bewolkt	29	25	0.0
St Maarten	licht bewolkt	30	26	sp
Amsterdam	onbewolkt	--	01	-.-
Caracas	half bewolkt	--	20	sp
Kingston	licht bewolkt	32	26	0.0
Paramaribo	zwaar bewolkt	--	--	-.-
Port-of-Spain	licht bewolkt	29	23	64.8

Tijdens januari-bezoek aan Antillen

Hirsch Ballin gaat praten over toelatingsregeling

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — Minister mr. Ernst Hirsch Ballin (koninkrijkszaken en justitie) zal tijdens zijn overleg met de Antilliaanse regering begin januari ook praten over de mogelijkheid een toelatingsbeleid voor Antillianen (en Arubanen) in Nederland in te voeren. De minister heeft dat geantwoord op vragen van het VVD-Tweede Kamerlid Erica Terpstra. Zij heeft met interesse kennis genomen van het recente standpunt van de CDA-fractie op dit gebied. Achtereenvolgens bepleitten de CDA-Tweede Kamerleden mr. Jan Krajenbrink en mr. Hans Gualthérie van Wezel een regeling die Antillianen zonder werk- en verblijfsvergunning slechts beperkte tijd in Nederland gedoogt en die de Nederlandse autoriteiten toestaat Antillianen na het verstrijken van die beperkte periode het land uit te zetten.

Terpstra wijst erop dat haar fractie in 1981 al voor zo'n beperkte toelating van Antillianen heeft gepleit, maar dat haar voorstellen en de argumenten van de VVD toen verontwaardigd door het CDA van de tafel werden geveegd. 'Recente ontwikkelingen hebben het CDA kennelijk van gedachten doen veranderen. Dat verheugt ons. Vandaar dat we de minister erop geattendeerd hebben dat er nu een kamermeerderheid voor zo'n regeling is en dat het tijdstip nu lijkt gekomen om er met de Antilliaanse regering over te praten', aldus Terpstra.

Het CDA-Tweede Kamerlid Gualthérie van Wezel deed harde uitspraken voor wat betreft de mogelijke invoering van een toelatingsregeling voor Antillianen. 'Nederlanders die zich op de Antillen vestigen hebben een vergunning nodig en omgekeerd zou dat ook zo moeten zijn. We zien nu dat een grote stroom uiteindelijk gaat lanterfanten in de Bijlmermeer. Elke Antilliaan blijft vrij naar Nederland te komen, maar voor een langer verblijf zou de Antilliaan een vergunning moeten hebben. Nederland moet Antillianen eventueel ook kunnen terugsturen. Het is niet de bedoeling dat we hier alle werkeloze Antillianen op ons dak krijgen. We hebben hi... al genoeg problemen', zegt hij.

Gualthérie wijst ook op het Schengen-akkoord, waarover in Europees verband verder wordt gesproken. 'De vraag is of Antillianen zonder verblijfsvergunning zich over het hele Schengengebied kunnen vestigen. Hoe staat men hier bijvoorbeeld in Duitsland tegenover? Wat doen de Fransen met de inwoners uit de Overzeese Gebiedsdelen? Kunnen die zich ook vrijelijk over het Schengengebied vestigen? M.a.w., ook van die kant komen de problemen op ons af'.

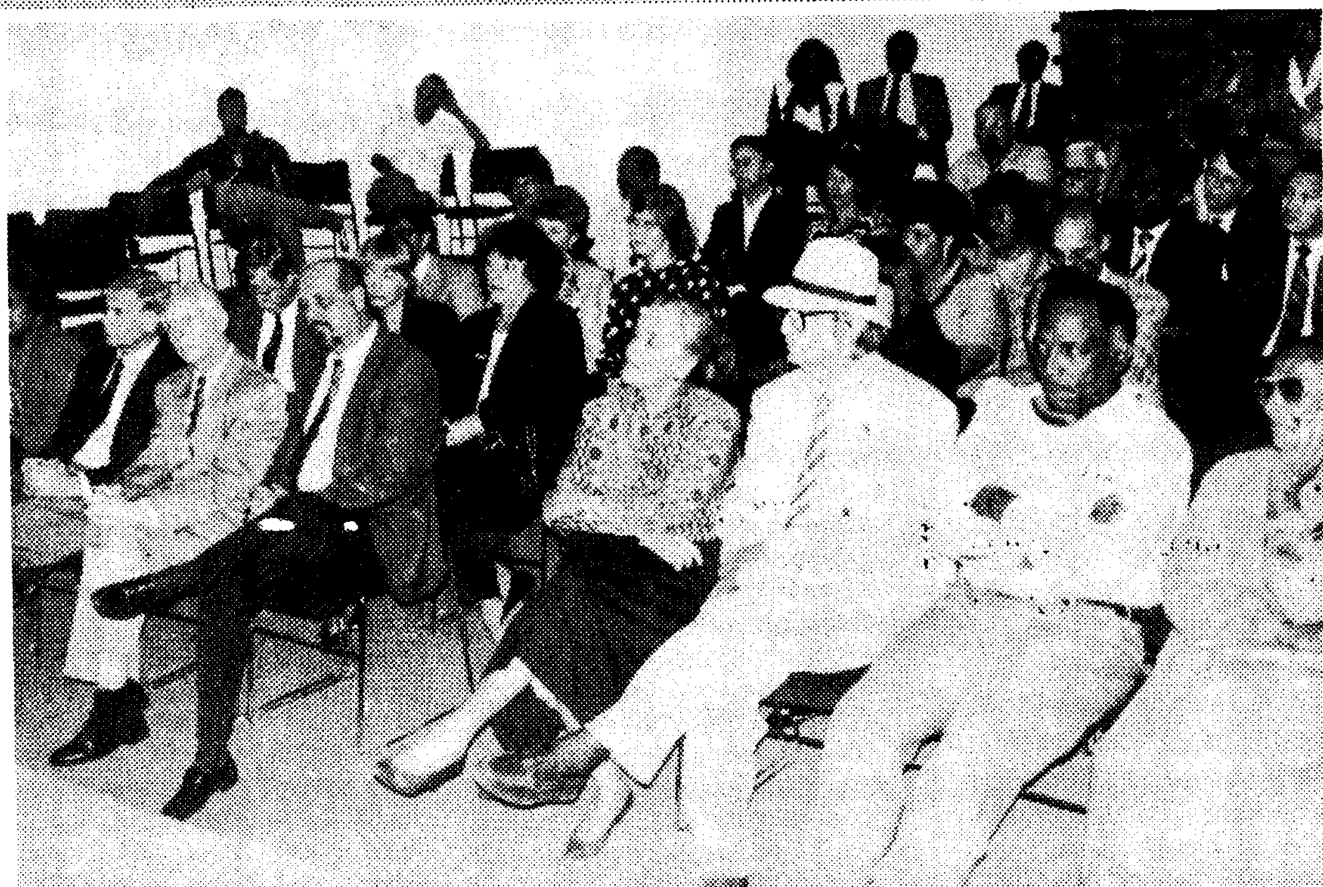
Gualthérie maakt duidelijk dat een nieuwe regeling tussen de Nederlandse en Antilliaanse regering z.i. op basis van wederkerigheid moet worden vastgelegd. 'Het mag niet zo zijn dat we hier het werkeloze, ongeschoolde, niet-Nederlands sprekende deel van de Antilliaanse bevolking krijgen. We hebben er niet de opvang voor. We zijn overbevolkt. We kunnen dat er niet nog eens bij hebben', herhaalt hij met kracht. 'Laten we in alle eerlijkheid op basis van gelijkwaardigheid deze zaak bespreken. Ik kan me moeilijk voorstellen dat de Antilliaanse regering de problemen niet inziet'.

Gualthérie van Wezel erkent dat minister Hirsch Ballin zich in deze kwestie terughoudend opstelt. 'Ook de PvdA is nog niet zo ver. Laat ze dan maar eens gaan praten met de Amsterdamse gemeentepolitie en eens in de Bijlmermeer gaan kijken. De Amsterdamse hoofdcommissaris Nordholt heeft ook al waarschuwende woorden geuit. De problemen komen onvermijdeijk op ons af, als we niets doen'.

Overigens zijn zowel Erica Terpstra als Gualthérie van Wezel het volkomen eens over de noodzaak van een goede voorlichting aan de Antillianen over wat hen in Nederland te wachten staat. Ook de campagnes in Nederland om nieuwkomers - ook Antillianen - beter met de Nederlandse taal vertrouwd te maken, hebben hun volle steun. Ze onderschrijven dat beide acties tot oplossing van de problemen van de Antillianen nuttig en nodig zijn. 'Maar', zo voegt Gualthérie er nog aan toe, 'je moet het ene doen en het andere niet laten'.

Minderhedenspecialist Thanassis Apostolou van de PvdA-fractie wijst elk voorstel tot invoering van een beperkte toelatingsregeling voor Antillianen vooralsnog van de hand. Hij wijst erop dat het Statuut zo'n regeling niet toelaat. Hij vindt het geen oplossing voor de bestrijding van de criminaliteit onder Antillianen. 'Als die jongeren niet hier zijn, dan zijn ze op de Antillen en daar hebben we ook verantwoordelijkheden. We zoeken het meer in samenwerking tussen Nederland en de Antillen. Op de Antillen zou veel meer gedaan moeten worden in overleg met Nederland, voornamelijk op het gebied van voorlichting. Ze denken vaak dat het hier een aards paradijs is en belanden uiteindelijk bij uitkeringsinstellingen. Er zijn hier al programma's opgezet om jonge migranten bij te scholen en bij te staan in de moeilijke beginfase. Laten we de oplossingen nu niet gaan zoeken in het wijzigen van de wetgeving, maar hard werken aan de oplossing van de problemen die er toe leiden dat Antillianen hier in Nederland tussen de wal en het schip terecht komen', aldus Apostolou die zelf van Griekse oorsprong is.

Overhandiging schrijversbundel

WILLEMSTAD — *In de aula van de bibliotheek vond onlangs de overhandiging plaats van de schrijversbundel 'Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud'. Twee van de drie auteurs, Boeli van Leeuwen en Frank Martinus kregen hun boek van de redactie. Tip Marugg was afwezig. In de weekendbijlage Napa van vandaag verschijnt een uitgebreide recentie uit dit boek.*

Voorzitter Dennis Cijntje:

"Accountantstitel beschermd"

WILLEMSTAD — De accountantstitel zou beschermd moeten worden. Dit zei de voorzitter van de kring Nederlandse Antillen van het Nederlands Instituut voor Registeraccountants gisteravond tijdens een lezing, georganiseerd door de Kamer van Koophandel, waarbij NIVRA-voorzitter Jules Muis sprak over 'Controle en Fraude, o.a. in het licht van internationale ontwikkelingen'.

Op de Antillen is wel de titel van registeraccountant beschermd, wat echter niet geldt voor die van accountant. Potentiële cliënten van accountants vinden in de gele pagina's van het telefoonboek een waslijst aan accountantskantoren en administratiekantoren. Daaruit blijkt echter maar ten dele wie ook echt bevoegd zijn om het vak accountancy uit te voeren.

Wanneer iemand de titel registeraccountant voert is er niets aan de hand. Ook als er melding gemaakt wordt van Certified Public Accountant of Chartered Accountant is er geen vuiltje aan de lucht. Deze titels kunnen namelijk respectievelijk in Amerika en Engeland behaald worden en staan min of meer gelijk aan de Nederlandse titel registeraccountant.

In de gele pagina's staan echter vele administratiekantoren vermeld, waarvan niet duidelijk is of de desbetreffende administrateur of accountant de vereiste papieren in zijn bezit heeft. Een en ander is mogelijk omdat de titel accountant niet beschermd is, wat betekent dat iedereen een bord in zijn tuin mag plaatsen met de aanduiding: De heer X, accountant.

Een variant hierop is de benaming Accountant Administrative Consulent (AA), waarvoor eveneens geldt dat dit in Nederland een beschermde titel is en hier niet.

Cijntje is van mening dat de genoemde titels beschermd moeten worden, daar de hoofdmoot van de bevolking nu met bepaalde verwachtingen naar een of ander kantoor stapt en niet weet of er kwaliteit geleverd zal worden, behoudens de gevallen waarin de titel registeraccountant of de equivalenten daarvan vermeld worden.

Daar komt bij dat registeraccountants allen lid zijn van een organisatie die hen bepaalde gedragscodes- en regels oplegt. De 'schijnaccountants' zijn niet aangesloten en zullen als gevolg daarvan niet altijd de kwaliteitsnormen hanteren, aldus Cijntje.

Overigens komen er op de Antillen nog meer 'grijze' beroepen voor, zoals fiscaal adviseur, belastingadviseur en voor wat de medische wereld betreft noemt Cijntje het voorbeeld van de fysiotherapeut en de natuurgenezer. Ook in de makelaardij doet zich dit fenomeen voor, waardoor iedereen zich in principe met 'real estates' kan gaan bezighouden of taxaties kan gaan verrichten.

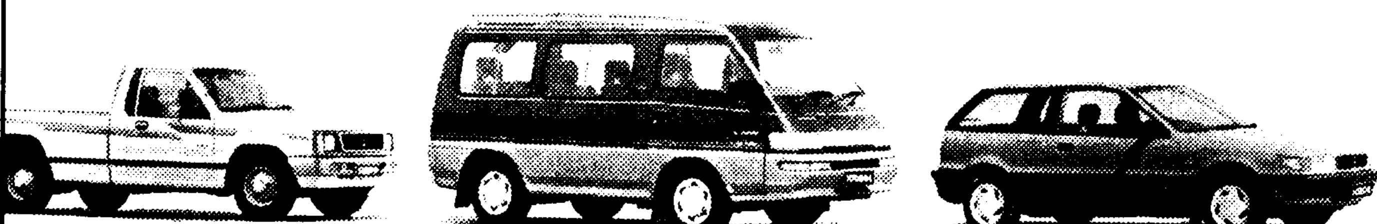
This is one of the pleasures of Aruba & Curaçao

For the conscious buyer...the one that's looking for high quality performance, style, comfortable interiors, pleasure, all at an affordable price; Mitsubishi Motors has created Lancer.

Mitsubishi Motors is committed to fulfill your needs. So, an entire line of vehicles has been designed, with the style and comfort you look for in a car. Lancer is a good example of it...a great car, fun to drive, economic and very convenient. Lancer is one of Mitsubishi Motors great ideas.

Other models from the MITSUBISHI family.

MITSUBISHI

New ideas for new ways.

AGENDA BONAIRE

IE: 8000
OWEER: 8222
ENTRALE: 8845
AAL: 8900

FILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag .00-16.00 uur; zaterdag van 08.00- uur; zondag gesloten.

BARE BIBLIOTHEEK
ngstijden voor het publiek)
ag en donderdag van 14.00-18.00
nsdag en vrijdag van 08.00-12.00/ 20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00

ngstijden voor lezers)
dag van 14.00-19.00 uur.

SLUITING: maandag t/m vrijdag aan-nde stukken om 15.30 uur; gewone om 16.30 uur.

CE CLUBS
informatie H. van Bommel, tel.:

: woensdag 12.00 uur - Restaurant ter.

RIA DI ARTE BONAIRE (Kaya 70): openingstijden: maandag t/m van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; ag van 08.00-12.00 uur.

DIENSTEN
ernarduskerk, Kralendijk:
ag t/m zaterdag om 18.45 uur; om 08.00 en 19.00 uur.
otokerk, Antriol:
ag t/m zaterdag om 19.30 uur; om 09.00 en 18.00 uur.
icuskerk, Rincon:
ag t/m zondag om 19.30 uur.

Gedeelte huis afgebroken

Emerenciana krijgt nul op het rekest

KRALENDIJK — Alejandro Emerenciana kreeg afgelopen donderdagmiddag nul op het request. Zijn beroepschrift gericht aan de leden van de Eilandsraad aangaande de beslissing van het BC over het gedeeltelijk afbreken van zijn huis, werd met zes van de negen stemmen afgewezen. "Emerenciana heeft de wet overtreden", aldus gedeputeerde Domacassé. "Zo moeten burgers niet behandeld worden", vond Paboso-leider Nochi Willem daarentegen.

Het punt was door het BC zelf op de agenda geplaatst, want Emerenciana bleek het niet eens met de beslissing een gedeelte van zijn huis af te doen breken. Hij had over de rooilijn gebouwd. Al eerder legde gedeputeerde Domacassé tijdens een persconferentie van het BC uit, waarom het BC dusdanig handelde.

Nadat Paboso-leider Nochi Willem van gezaghebber mr. George Soliana het woord mocht voeren, bracht hij naar voren, dat de manier waarop het Bestuurscollege in het onderhavige geval had gehandeld, verre van correct was. "Wij zijn het absoluut niet eens met de manier waarop de procedure is gevolgd, terwijl ook het afbreken van een gedeelte van het bijgebouwde huis onze instemming niet draagt". Evenals in een vorige raadsvergadering ging Willem dieper in op wat nu eigenlijk gebouwd was: een open porch, een veranda of een terras.

Naar de mening van de Paboso-leider was het derhalve het goed recht van Emerenciana om in beroep te gaan bij de Eilandsraad van Bonaire. Vooral omdat de voornaamste reden was dat Emerenciana de zogenaamde rooilijn voorbij was gegaan met zijn bouwsel. Hij zag dat echter geenszins als een overtreding van de wet. Willem verwees ten overvloede naar artikel 64, waarin staat vermeld dat slechts in urgente gevallen een beslissing genomen werd, alvorens het beroep in de raad werd behandeld.

Gedeputeerde Arthur Domacassé, die belast is met de afdeling Bouw & Woningtoezicht, had weinig moeite met de afwijzing. "Laat Emerenciana maar naar de rechter stappen als hij denkt dat wij fout gehandeld hebben", aldus de gedeputeerde. Gedeputeerde Booi wees erop, dat de beslissing van het BC geenszins van de ene dag op de andere was genomen. "Aan Emerenciana is werkelijk alle kans gegeven om de gemaakte fouten te corrigeren. Ten slotte moest het BC ingrijpen". Hij wees er verder op, dat naar zijn mening dergelijke kleine gevallen geen tijd van de Eilandsraad mochten vragen, aangezien daar het algemeen beleid ter sprake moest komen.

Alvorens het verzoek van Emerenciana in stemming te brengen, lichtte gezaghebber Soliana toe, dat het beroep van Emerenciana afgewezen diende te worden, aangezien artikel 64 van de ERNA geen beroep bij de Eilandsraad openlaat. Zes van de negen raadsleden (UPB) bleken het eens te zijn met gezaghebber Soliana en wezen het verzoek af. De drie leden van de oppositie (Paboso en PDB) waren vóór. Zij kwamen echter zoals gewoonlijk enkele stemmen te kort.

Als Emerenciana wil, dan zal de rechter dus uitspraak moeten doen in zijn zaak en gezien de motivatie die het BC al eerder naar voren bracht bij het nemen van de beslissing, maakt de gedupeerde huizenbouwer weinig kans.

Cursus hulpverlening

KRALENDIJK — In samenwerking met het Instituto Venezolano heeft de Bonaireaanse overheid een cursus georganiseerd voor instanties die in het geval van calamiteiten in staat moeten zijn hulpverlenend op te treden. De cursus duurde vijf dagen en werd door twee Venezolaanse docenten gegeven.

Op de foto's: gedeputeerde Ramoncito Booi met de beide docenten Freddy Colina (links) en Manuel Santana. Geheel rechts Beatriz Rosal, die de Venezolaanse consul vertegenwoordigde.

De tweede foto geeft een overzicht van de deelnemers van de cursus, onder wie leden van de politie, brandweer en Dienst Openbare Werken.

Overheid deelt zorgen Telbo

KRALENDIJK — In een brief van het Bestuurscollege, gericht aan vakbondsleider Hubert 'Bèbè' Rojer, zegt het BC de bezorgdheid te delen van de Telbo-werknemers. Ook vindt het BC het meer dan noodzakelijk dat men aan tafel gaat zitten om op korte termijn een goede oplossing voor de problemen te vinden.

Binnen veertien dagen — zoals de ABVO heeft gevraagd — kan de vakbond een uitnodiging tegemoet zien van het Bestuurscollege. Nog voor het eind van het jaar, aldus de overheid in haar brief aan de vakbond, zal naar de mening van het BC de decentralisatie van de Landsradiodienst en Telecommunicatie zijn beslag krijgen.

In ieder geval zal er een oplossing gevonden worden voor het huidige probleem.

Oud-ANP-directeur C.N.F. van **Ditshuizen** is bij het in financiële moeilijkheden verkerende Amerikaanse persbureau United Press International (UPI) benoemd tot vice-president voor Europa, het midden-oosten en Afrika. Dat heeft het persbureau donderdag bekendgemaakt. Zijn benoeming is onmiddellijk ingegaan. Van Ditshuizen komt te werken in de UPI-vestiging in Londen.

Van Ditshuizen (51), die bij UPI Robert Goldner opvolgt, is de afgelopen zomer uit zijn functie ontheven bij het Algemeen Nederlands Persbureau, nadat daar een ernstig conflict was ontstaan over voorgenomen aanpassingen binnen de algemene nieuwsdienst. Daardoor kwam onder andere het functioneren van de directie in het geding. Er hadden zich overigens al eerder problemen binnen de leiding van het bedrijf en tussen de directie en het personeel voorgedaan.

rthur Sealy:

ezing belangrijker an communicatie

RALENDIJK — De studedag over de onderwijs-ta begon vrijdagorgen met een incident. adat coördinator ontje Nicolaas de studedag had geopend, verht het echtpaar Artr en Riet Sealy om een twoord op hun brief donderdag was overndigd aan de organisaren. Daarin werd vraagd de lezing te en vervallen en daaror een discussie over derwijs in de plaats te llen.

angezien Nicolaas niet op hoogte was van de situgaf hij het woord aan het fd van de afdeling Onderis Pancho Cecilia. nieuw herhaalde Sealy verzoek, maar zowel ntje Nicolaas als Pancho cilia wilden de SGBar negeren en bleven het ord richten tot het aanwepubliek, terwijl zij inlei- De Windt verzochten zijn ng te beginnen. Nadat aly echter voor de tweede maal het woord vroeg, bleek dat hij een wijziging wilde in het programma, omdat zijns inziens de talloze problemen de voorkeur hadden op een studiedag over onderwijs.

De manier waarop Pancho Cecilia zijn zwager Arthur Sealy te woord stond, noopte Sealy later een officiële protestbrief (een 'aanklacht') in te dienen bij onderwijsgedeputeerde Booi. "Wij keuren scherp de autoritaire manier af, waarop Cecilia liet blijken dat er geen prijs wordt gesteld op kritische leraren", aldus Sealy. Tegenover de Amigoe zei Arthur Sealy niet te begrijpen hoe de houding van het hoofd van de afdeling Onderwijs valt te rijmen met activiteiten als workshops over communicatie en discussies over onderwijsproblemen, waarbij juist een mondige en kritische leerkracht een positieve bijdrage kan leveren.

Sealy heeft van zijn brief afschriften gestuurd aan de Schoolbesturen, de pers en het departement van Onderwijs.

Aanhouding na mishandeling

WILLEMSTAD — In alle vroegte zaterdagmorgen is de politie ingeschakeld terzake mishandeling op de Weg naar Welgelegen. Een 24-jarige jongen verklaarde dat hij werd afgerost door een man die bovendien in bezit was van een vuurwapen. Op aanwijzing van het slachtoffer werd de 36-jarige dader die zich tegenover de politie zeer onbeschoft gedroeg, aangehouden. Inderdaad werd in zijn linkerhemdzak een pistool aangetroffen. Een arrest volgde.

Onderwijsdag op Bonaire grote flop gebleken

KRALENDIJK — "Het Schoolbestuur verplicht alle leerkrachten aanwezig te zijn op de door de overheid georganiseerde Onderwijsdag", aldus frater Aurelio Verbunt van het R.K. Schoolbestuur in een telefonische urgentie-boodschap aan de leerkrachten. Opvallend was dat de drie samenstellers van het rapport 'Na kaminda pa un mihor edukashon' de grote afwezigen waren. De organisatie van de dag was leerkrachten onwaardig en terwijl het merendeel van de leerkrachten wat verdoold rondliep in de aula van de Scholengemeenschap Bonaire (SGB), doofde een verloren Onderwijsdag uit als een nachtkaars.

Het onlangs uitgegeven rapport dat als onderwijsnota moest dienen voor een verbetering van de onderwijssitautie op Bonaire kwam met een keizerssnede ter wereld. Een vier jaar lang verborgen rapport werd uit een geheim laatje gehaald, wat afgestoft en als een 'Aha-Erlebnis' aangeboden. De bedoeling was dat verschillende organisaties, instanties en sociale partners met de samenstellers een discussie zouden voeren over de inhoud, maar alle uitnodigingen werden ingetrokken.

Wel werd verzocht om aanmerkingen en kritiek vóór 6 december schriftelijk in te leveren bij de overheid. Reden daarvoor was dat een van de samenstellers — drs. Eus Anthony — zich teruggetrokken had om persoonlijke redenen (hij was door de UPB voorgedragen als gezaghebber van Bonaire, maar het BC trok zijn voordracht onder publieke druk in: red.). De beide andere samenstellers, het hoofd van SEF Pancho Cecilia en basisschoolinspectuer Broertje Molina verklaarden zich solidair met Anthony.

Ondanks de grote weerstand tegen het organiseren van een discussiedag over het rapport, besloot de gedeputeerde van onderwijs toch alle scholen vrij te geven. In werkelijkheid werd er vrijdagochtend echter in het geheel niet gediscussieerd. De leerkachten woonden een lezing bij over de Lions Quest van de heer De Windt. Daarna werden de leerkrachten verdeeld in leerkrachten werkzaam bij het voortgezet onderwijs, de basisschool, het speciaal onderwijs en het kleuteronderwijs. In groepen mochten de onderwijzers (opnieuw) aanbevelingen doen.

Het werd niet duidelijk, wat buiten het basisonderwijs was gedaan, want om kwart voor één stroomde de Scholengemeenschap leeg, nadat enkele basisschoolleerkrachten (onverbloemde) conclusies hadden voorgelezen. De discussies van het voortgezet onderwijs, het speciaal en kleuteronderwijs werden niet behandeld. De Onderwijsdag werd niet afgesloten. Dat kon ook moeilijk, want er was geen gedeputeerde van onderwijs, niemand van SEF, niemand van de schoolbesturen, niemand van het departement van Onderwijs en evenmin coördinator Toontje Nicolaas.

Een waarderend woord voor moderator drs. Emmy Schermer was het waarmee de leerkrachten het moesten doen. "Jullie hebben prachtig werk geleverd en als de aanbevelingen van de leekrachten in de Onderwijsnota opgenomen wordt, dan zie ik er een hele goede nota uitrollen".

MENSEN

■ Deelneemsters aan de Miss World verkiezing 1991 geven een paar minuutjes aan fotografen, voor hun vertrek naar Puerto Rico. Van links naar rechts: Miss Panama, Miss Puerto Rico, Miss Paraguay en Miss Colombia.

Vrouw van Lot keert zich

De tot zoutpilaar versteende **vrouw van Lot** heeft zich bewogen. De enkele tonnen zware toeristische attractie aan de Dode zee heeft zich 15 graden naar het oosten gedraaid. Dit meldden de Israëlische kranten.

De vijfduizend jaar oude zuil behoort tot de bergketen Sodom. Sinds enkele weken zijn er aardverschuivingen die het oostelijk deel van de bergketen verwoesten. Geologen hebben er geen verklaring voor. Wanneer dit doorgaat, zal de zoutpilaar op de nabijgelegen snelweg storten. Toeristen moeten nu al uit de buurt blijven.

Hoewel geologen de zoutpilaar op 20.000 jaar schatten, wordt toeristen verteld dat de zuil een overblijfsel is van het Bijbelse verhaal over Sodom en Gomorra. God wilde Abrahams neef Lot en diens familie van de ondergang van het zondige Sodom sparen en leidde hen uit de stad. Toen Sodom in brand stond, draaide de nieuwsgierige vrouw van lot zich tegen gods wil om en veranderde ogenblikkelijk in een zoutpilaar.

Mocht de zoutpilaar uiteenvallen, dan hoeft dat nog niet het einde van het verhaal van Sodom en Gomorra te betekenen. Reisleiders kunnen aan toeristen hetzelfde vertellen, want achter de vrouw van Lot staat een andere zoutpilaar.

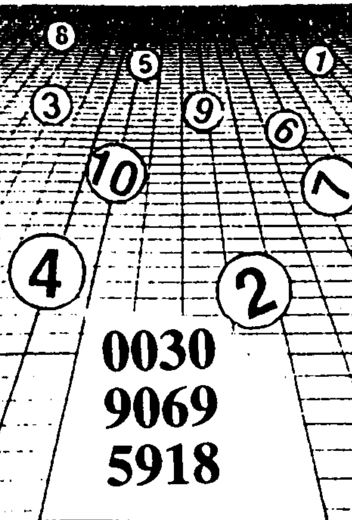
TELECURAÇAO

16.00 Telefiesta met tante Irma;
18.10 Studio Sport;
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Speciaal programma i.v.m. World Aids Day: 'Changes the Rules';
21.00 Teatro Klasiko: 'Killer Shark';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 vervolg Teatro Klasiko
22.30 Estreno: 'Escape from New York';

ZONDAG

16.00 Sena di Señor: 'pastoor Alejandro Montoya met zang van Steenrijk-koor';
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku..... Pacheco Domacassé;
18.30 Wil di Suerte;
19.30 Modisima met Saida en Annemarie: 'modeshow Caroline's Mini Boutique/Maison de Beauté La Reve';
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Toespraak van gedeputeerde Dito Mendes i.v.m. Onderwijsdag;
21.15 Sine di Gala: 'The Best Year of My Life';
22.30 Wrestling;

Wega di Number Kòrsou

0030
9069
5918

NBC

ZATERDAG

21.00 Golden Girls
21.30 The Torkelsons
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters.

ZONDAG

20.00 Adventures of Mark and Brian
20.30 Eerie, Indiana
21.00 Hot Country Nights
22.00 Movie: 'Fatal Friendship' (1991).

■ *De Amerikaanse filmacteur Ralph Bellamy is vrijdag op 87-jarige leeftijd in het st. John's hospital in Los Angeles overleden. Bellamy speelde in meer dan honderd films. In 1987 ontving hij een ere-Oscar voor zijn gehele werk.*

Bellamy liet op jeugdige leeftijd al zien dat hij over acteertalent beschikte. Met verscheidene toneelgezelschappen trok hij negen jaar lang door de Verenigde Staten, waarna hij in 1929 zijn debuut op Broadway maakte. De daarop volgende 12 jaar zou hij tachtig films maken. Veelal vervulde hij de rol van de hoofdrolspeler die zijn geliefde niet kon krijgen.

In 1943 keerde hij terug naar het toneel en won hij meteen een belangrijke onderscheiding voor zijn optreden als president Franklin D. Roosevelt in "Sunrise at Campobello". Het stuk zou later ook verfilmd worden met eveneens een hoofdrol voor Bellamy. Hij bleef tot zijn zeventigste acteren, zowel op het toneel als voor de televisie.

HBO

ZATERDAG

16.00 Movie: 'Urban Cowboy' (1980, John Travolta/Debra Winger)
18.30 Mel Gisbon's Unautorized Video Diary
19.00 Movie: 'Overboard' (1987, Goldie Hawn/Kurt Russel)
21.00 Movie: 'The Adventures of Ford Fairlane' (1990, Andrew Dice Clay/ Priscella Presley)
23.00 HBO Comedy Hour: Paula Poundstone - Cats, Cops and Stuff
24.00 Movie: 'Casualties of War' (1989, Michael J. Fox/Sean Penn)
01.55 Movie: 'The Forgotten One' (1990, Terry O'Quinn/Kristy McNichol)
03.35 Movie: 'Goodfellas' (1990, Ray Liotta/Robert de Niro).

ZONDAG

13.30 Movie: 'Gremlins 2: The New Batch' (1990, Zach Galligan/Phoebe Cates)
15.30 The Baby-Sitters Club
16.00 Movie: 'The Lemon Sisters' (1990, Diane Keaton/Carol Kane)
17.30 Movie: 'Seems Like Old Times' (1980, Goldie Hawn/Chevy Chase)
19.30 Movie: 'The Tragedy of Flight 103: The Inside Story' (1990, Ned Beautty/Peter Boyle)
21.00 Movie: 'Predator 2' (1990, Danny Glover/Bill Paxton)
23.00 Damon Wayans: The Last Stand?
24.00 Movie: 'In Country' (1989, Bruce Willis/Emily Lloyd)
02.00 Movie: 'Street Hunter' (1990, Steve James/Reb Brown)
03.35 Movie: 'You Can't Hurry Love' (1988, David Packer/Bridget Fonda)
05.05 Movie: 'Predator 2' (1990, Danny Glover/Bill Paxton).

TBS

ZATERDAG

17.05 Movie: 'Please Don't Eat the Daisies' (1960, Doris Day)
19.05 World Championship Wrestling
20.35 NBA Basketball Celtics at Hawks (L)
22.20 U.S. Olympic Gold
24.30 Movie: 'Real Genius' 91985, Val Kilmer)
02.30 Movie: 'The Last American Virgin' (1982, Lawrence Monoson)
04.30 Night Tracks: Chartbusters.
05.30 Night Tracks.

ZONDAG

14.20 Legend: The Making of Gone With the Wind
16.20 Movie: 'The Scarlett O'Hara War' (1980, Tony Curtis)
17.20 Ton of Fun
18.35 Captain Planet and the Planeteers
19.05 WCW Main Event
20.00 Movie: 'A Holiday Affair' (1949, Robert Mitchum/Janet Leigh)
22.00 National Geographic Explorer
24.00 Network Earth
24.30 Paid Program
01.30 World Tomorrow
02.00 Paid Program
05.00 WCW Main Event
06.05 Hogan's Heroes
06.35 CNN Headline News.

CBS

ZATERDAG

21.00 CBS Saturday Movie
22.00 P.S.I. LUV U.

ZONDAG

20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 CBS Sunday Movie
24.00 CBS News.

Tsjernobyl veiling

De **veiling** van Russische kindertekeningen over de kernramp in Tsjernobyl heeft 49.750 gulden opgeleverd. Veilingmeester was de commissaris van de koningin in Gelderland, dr. J.C. Terlouw.

Op de tekeningen werd geboden door particulieren, bedrijven en gemeenten. Het laagste bod was 250 gulden, het hoogste 20.000 gulden.

De opbrengst gaat naar een medische behandeling van kinderen die zijn getroffen door de kernramp. Ook kunnen kinderen uit het gebied door deze veiling met vakantie.

De **langst overlevende** van een harttransplantatie ter wereld, de 62-jarige Willem van Buuren, is 22 jaar na zijn operatie in California overleden. Dit heeft het medische centrum van de universiteit van Stanford vrijdag meegedeeld.

Van Buuren werd maandag na klachten over pijn in zijn borst opgenomen in het ziekenhuis, waar hij woensdag aan een logontsteking overleed, aldus een woordvoerder van het ziekenhuis. Van Buuren, een gepensioneerde accountant die in N e d e r l a n d is geboren, ontving in januari 1970 het hart van een 16-jarige die bij een verkeersongeval was omgekomen. In die 'pioniersdagen' van de harttransplantaties overleefde slechts een op de tien ontvangers de operatie, aldus de woordvoerder.

De tweede langst overlevende was de Fransman Emmanuel Vitria die in 1987 overleed, 18 jaar na zijn operatie. In een vraaggesprek heeft van Buuren gezegd de levensvisie van Vitria te delen: "eigenlijk kon het hem geen barst schelen, en mij ook niet. Je moet de feiten aanvaarden en van daar af verdergaan."

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Eileen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondenten:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

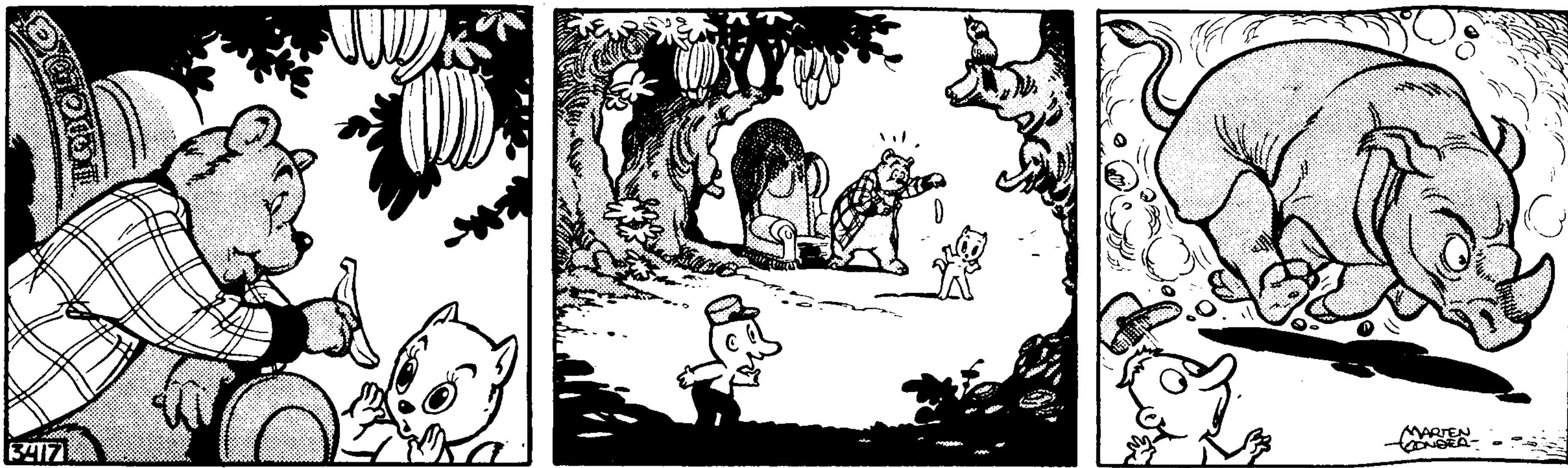
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Zwelbast door Marten Toonder

3417 — Tom Poes herstelde zich van zijn eerste verbazing. "Heer Ollie!" riep hij uit. "Hoe komt u hier? En wat is dat hier eigenlijk voor een oord?"

"Dit is Goesting", verklaarde heer Bommel tevreden. "Je weet wel, waar de autobus naar toe gaat. Een uitstekend vakantieoord voor een heer van mijn stand, jonge vriend. Een rustige, vriendelijke omgeving met een prima bediening. Hier neem een banaan!"

Tom Poes keek achterdochtig naar de trossen vruchten boven zich en schudde het hoofd. "Bananen groeien aan palmen", sprak hij, "en niet aan bomen. Dit kan nooit een echte zijn. Pas maar op, misschien is hij wel vergiftigd".

"Vergiftigd!" mompelde heer Ollie geschrokken. Hij tastte naar zijn maag, want een plotseling opkomende kramp voer door zijn ingewanden. Met een kreet van afgrijzen wierp hij het ooft weg.

Uit de schaduwen van de boomgroep was intussen de gids te voorschijn gekomen. "Hier is de eenhoorn, die u besteld hebt", zei hij, achter zich wijzend.

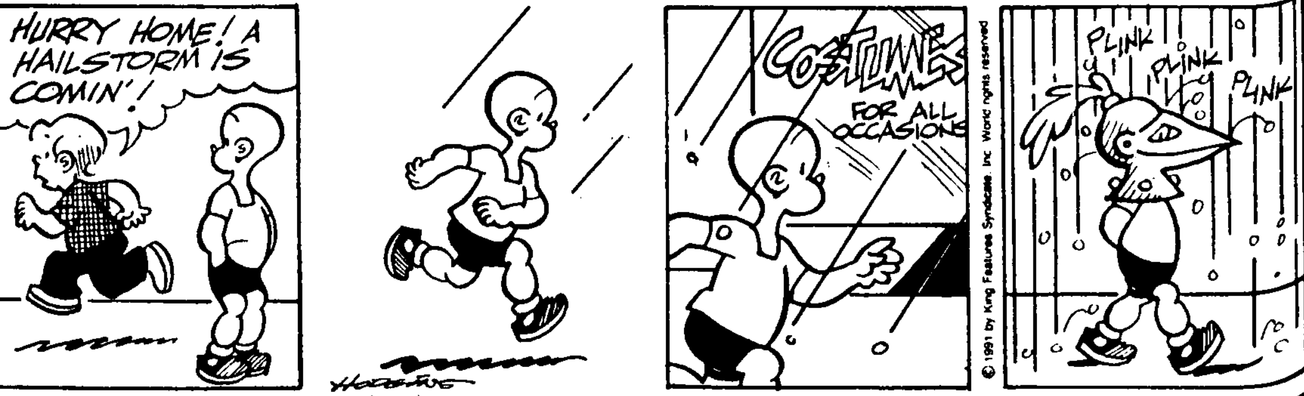
"Een eenhoorn?" vroeg Tom Poes verbaasd. "Maar die bestaan toch alleen in verhalen?"

"Heer Bommel heeft een eenhoorn besteld", verklaarde de gids. "En daarom is hij er. Kijk, daar komt hij aan".

"Dat is onzin", hield Tom Poes vol. "Die beesten zijn verzinsels, die ontstaan zijn door de verkeerde beschrijving van een eenhoorn......"

De grond begon te dreunen en tussen de bomen door snelde nu een groot, log monster nader........

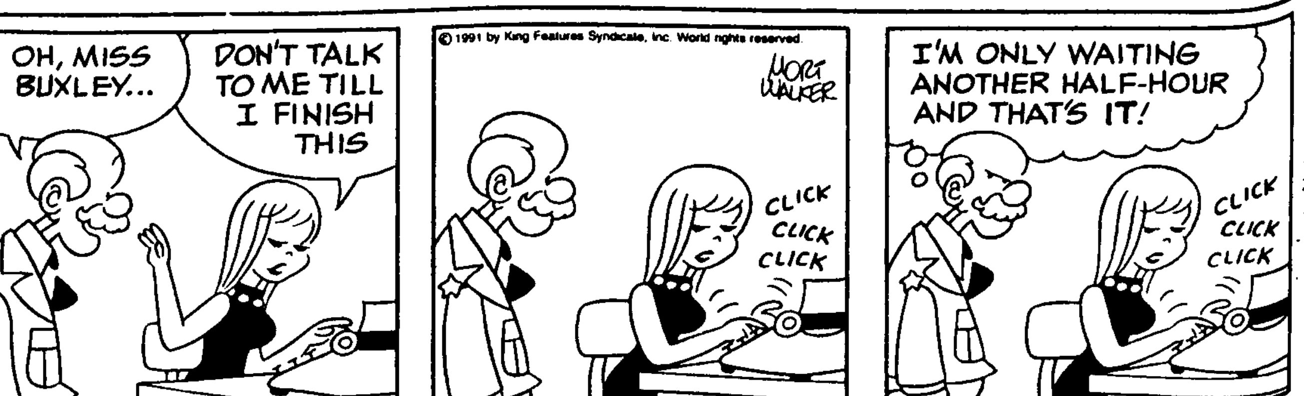
HENRY ® By Dick Hodgins

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 841658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
Voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
Voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
Voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 682344, 682412 en 682947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Van 28 november t/m 3 december na 17.00 uur bereikbaar: zuster De la Paz, tel.: 680803..

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosieweg 15, tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Pietersz, tel.: 671147, pageboy 027-053 b.g.g. 691838.
Kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Pietersz, tel.: 671147.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Van Herwijnen, tel.: 642798 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

STICHTING VAN HET WITE GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of 672899.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
30 november 1991 vanaf 08.00 uur tot 2 december 1991 om 07.00 uur:
Dokter Tseng, Spreekkamer: Cassandraweg 72, tel.: 76464; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 76464 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
29 november 1991 vanaf 17.00 uur tot 2 december 1991 om 07.00 uur:
Dokter Dunker, Spreekkamer: Muizenberg, tel.: 692349; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 691021 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elshage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
29 november 1991 vanaf 17.00 uur tot 2 december 1991 om 07.00 uur.
Dokter Sommer, Spreekkamer: Barber, tel.: 841658; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 648930 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG
Otrobanda
Muizenberg, Muizenberg z/n, tel.: 692390/692391.
Punda
Janwé, Caracasbaaiweg 155, tel.: 617553.
ZONDAG
Otrobanda
Groot Piscadera, Jan Noorduynweg z/n, tel.: 685022/685023.
Punda
Antilliana, Kaya Flamboyan 1-A, tel.: 376200/376208.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
30 november: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.
1 december: P.A.J. Scherptong, Winston Churchillweg 157-E.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag):** voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 685544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

CAFE/TERRAS L'AMBIANCE
20.00-01.00 uur 'literair café' (sprekers: Miguel Pourier en Orlando Cuales) - Bloempot.

ZONDAG

LANDHUIS ASCENCION
10.00-14.00 'open house'.
PLATAFORMA OTROBANDA
17.00 uur verzameling bij de klok op het Brionplein voor de sunset kaminata.

MAANDAG

TOERISTENSCHEPEN
08.00-17.00 'Song of Norway' (SJU).
08.30-17.00 uur 'Seawind Crown'.
08.30-18.00 uur 'Carla Costa' (SJU).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur. zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30. 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds O.G. Haasnoot (H.C)
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds H. Gilhuis.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds G.J. Schüssler (H.A.).

Financieel Nieuws

ABN AMRO-bank-topman Meys over bankieren rond 2000:

Europa in hoofdrol

MAASTRICHT - Rond de eeuwwisseling zullen op wereldschaal niet meer dan ongeveer tien financiele instellingen opereren. De meeste daarvan zullen van Europese oorsprong zijn. Dit heeft Th. A. J. Meys, lid van de raad van bestuur van ABN AMRO bank, vrijdag verklaard op een conferentie ter gelegenheid van het vijftienjarig bestaan van de Rijksuniversiteit Limburg. Van de Nederlandse instellingen ziet Meys voor zijn eigen bank de beste mogelijkheden om een partijtje mee te blazen.

Meys hield een toespraak over de gevolgen voor het bankwezen van de verscherping van de concurrentie door de Europese eenwording en de internationale liberalisering op financieel terrein. Volgens de bankier zullen Amerikaanse en Japanse banken voorlopig geen hoofdrol op wereldschaal spelen omdat zij eerst nog de nodige problemen moeten oplossen. Veel banken in de Verenigde Staten zijn eenzijdig doordat de Amerikaanse wetgeving nog steeds beperkingen oplegt, zowel geografisch als wat betreft het combineren van activiteiten. Zij zijn daardoor zeer gevoelig voor tegenvallers in afzonderlijke sectoren, zoals de afgelopen jaren bleek bij de schuldencrisis en problemen in de olie-industrie, de landbouw en de onroerendgoedsector. Daar komt bij dat de kapitaalpositie van de Amerikaanse banken niet indrukwekkend is. Volgens Meys nemen de banken in de VS ook veel te veel risico's.

In de loop van dit jaar is er in het Amerikaanse bankwezen een fusiegolf op gang gekomen. De mogelijkheden tot internationale expansie zijn daardoor echter niet groter geworden, aldus Meys. De fusies waren stuk voor stuk defensief van aard. Het ging in de eerste plaats om het besparen van kosten, niet om het vormen van een instelling die snel in een positie komt om haar vleugels uit te slaan.

Ook van de Japanse banken verwacht Meys voorlopig geen dominerende rol, al zijn in de huidige wereldtop-tien (op basis van de activa) zeven instellingen uit Japan te vinden. Gedurende de jaren tachtig wisten zij enorme balanstotalen op te bouwen dank zij factoren die inmiddels zijn veranderd, aldus Meys. De japanse banken bezitten aandelen en onroerend goed, en verstrekken krediet met dergelijke waarden als onderpand. In de afgelopen anderhalf jaar zijn de aandelenkoersen bijna gehalveerd en gingen ook de grondprijzen omlaag. De problemen zijn nu dan ook duidelijk, aldus Meys.

De Japanse banken zijn de afgelopen maanden terughoudend geworden op de internationale financiele markten. Zij hebben onvoldoende middelen om een krachtige expansie te financieren. Zonder expansie kunnen de Japanse banken, Sumitomo bank uitgezonderd, geen rol op wereldschaal spelen bij gebrek aan een dicht net van internationale vestigingen.

De Europese banken hebben in het algemeen een betere kapitaalpositie dan de instellingen in de VS en Japan, en beschikken in verscheidene gevallen ook over een respectabel internationaal net. In de ontwikkeling naar concentratie in Europa loopt Nederland voorop, aldus Meys. Via fusies en allianties zijn er vier grote financiele blokken ontstaan: ABN AMRO (bankieren), Internationale Nederlanden groep (bankieren en verzekeringen), RABO/Interpolis/Robeco (bankieren, verzekeringen en beleggen) en AMEV/VSB/AG (verzekeren en bankieren).

Volgens Meys is de uitgangspositie van de Nederlandse instellingen gunstig, maar hebben zij geen gelijke kansen. De Nederlandse markt zal vrijwel zeker te beperkt blijken te zijn, zodat moet worden gekeken naar het buitenland. Een bank van "wereldklasse" moet naast het eigen land nog tenminste twee of drie andere thuismarkten hebben. Dat zorgt voor spreiding van risico's en maakt het mogelijk financiering te krijgen in meerdere valuta's.

De RABO zal bij internationale expansie problemen ondervinden door het coöperatieve karakter van de instelling. Internationale Nederlanden zal het in de VS moeilijk hebben zolang daar wetgeving bestaat die het combineren van bankieren en verzekeren belemmert. De ABN AMRO heeft waarschijnlijk een betere positie, aldus Meys voorzichtig. Hij wees erop dat de bank via haar dochteronderneming Lasalle National bank werkt aan een tweede thuisbasis in de Amerikaanse staat Illinois en een goed internationaal kantorennet heeft.

Land voor indianen

■ *BRASILIA - President Fernando Collor de Mello en de staatssecretaris voor Natuurlijk milieu Jose Lutzemberger hebben bekend gemaakt dat de wet is ondertekend waarbij de grenzen worden bepaald voor het gebied van de Yanomani-indianen. Deze wonen in het noorden van Brazilie. Dit betekent dat de illegale goudzoekers het gebied nu moeten gaan verlaten'*

De Duitse LUFTHANSA en de FINSE Finnair gaan samenwerken in het passagiersvervoer en de marketing. Finnair is de gesprekken met Lufthansa begonnen, nadat was besloten niet deel te nemen aan het samenwerkingsverband met SAS, Swissair en Austrian Airlines. Van een deelneming in het aandelenkapitaal is geen sprake.

***

De BELGISCHE luchtvaartmaatschappij SABENA krijgt een overbruggingskrediet van ruim 166 miljoen gulden. Dat heeft de Belgische ministerraad vrijdag besloten. Sabena heeft dat geld nodig om te overleven tot de samenwerking met de Franse maatschappij Air France rond is. Het Belgische kabinet besloot enkele weken geleden al om Sabena uit de financiele nood te helpen.

Tol van beleg van Vukovar

■ *VUKOVAR - Het wordt steeds duidelijker dat het beleg rond de Kroatische stad Vukovar en de verovering ervan door de Servische en federale troepen een enorme tol heeft geëist. Dagelijks nog vindt men stoffelijke overschotten, die na te zijn geïdentificeerd en in lijkzakken te zijn gedaan in massagraven ter aarde worden besteld. Bij een bakkerij in Vukovar liggen de doden te wachen op hun begrafenis.*

(AFP-satellietfoto)

Premier Lubbers:

'Gesprek met KLM zuiver informatief'

DEN HAAG - Het gesprek dat premier Lubbers en minister Maij van Verkeer en Waterstaat vrijdagmorgen hebben gehad met de top van de KLM is "puur informatief" geweest met betrekking tot de plannen om een eventuele samenwerking tussen KLM en British Airways aan te gaan. Er zijn in het gesprek geen conclusies getrokken, aldus premier Lubbers vrijdag na afloop van de ministerraad.

Lubbers wilde niet aangeven aan welke voorwaarden in de visie van het kabinet een samenwerkings-overeenkomst tussen beide luchtvaart-maatschappijen moet voldoen. Wel zijn er voor de regering voldoende aspecten aan deze zaak om er nauw bij betrokken te blijven. Lubbers noemde in dat verband het feit dat het rijk een **flink** aandeel heeft in KLM, **de** werkgelegenheids-gevolgen, de positie van Schiphol en de wijze waarop men in Brussel bij de EG tegen een dergelijke samenwerking zou aankijken.

De in surseance van betaling verkerende VS-luchtvaartmaatschappij MIDWAY AIRLINES heeft haar activiteiten woensdag om middernacht gestaakt nadat branchegenoot Northwest Airlines zich op het laatste moment had teruggetrokken als koper. Topman David Hinson toonde zich bij de bekendmaking hiervan zeer verbitterd over de houding van Northwest, die voor twintig procent eigendom is van de KLM. Midway, de eerste maatschappij die in de VS werd opgericht na de deregulering van de luchtvaart in 1978, vroeg in maart uitstel van betaling aan. Op 8 oktober gaf de faillissementsrechter goedkeuring aan een plan voor overneming van de belangen van de maatschappij door Northwest voor 174,4 miljoen dollar. Northwest liet woensdag weten zich terug te trekken.

Negen maanden: Van winst naar debacle

Uitstel betaling voor Medicopharma

ZAANDAM - De medicijnengroothandel Medicopharma zit financieel aan de grond en heeft vrijdag van de Haarlemse rechtbank voorlopig uitstel van betaling gekregen. Directe aanleiding hiertoe is het afhaken van de Duitse reddende engel Schulze, die aanvankelijk in principe bereid was Nf zestig miljoen in het noodlijdende Medicopharma te steken. Dit heeft de raad van bestuur van Medicopharma vrijdag bekendgemaakt.

De aanvraag tot uitstel van betaling bleek noodzakelijk omdat de onderhandelingen met Ferd. Schulze te Mannheim over een strategische samenwerking van Duitse zijde zijn afgebroken. De afgelopen dagen zijn, samen met de ABN AMRO bank, nog andere mogelijkheden van een strategische samenwerking onderzocht. Deze pogingen hebben echter niets opgeleverd. Tijdsdruk speelde Medicopharma hierbij parten.

Medicopharma ziet zich geplaatst voor grote verliezen, een liquiditeitscrisis en het ontbreken van perspectieven voor de continuiteit. Als gevolg van dit alles heeft ABN AMRO de kredietkraan dichtgedraaid. Ondernemingsraad, personeel en vakbonden zijn over de situatie geinformeerd. Als bewindvoerders zijn aangesteld mr. R.J. Schimmelpenninck te Amsterdam en mr. P. Heidinga te Haarlem. Er zijn zo'n 650 mensen werkzaam bij het bedrijf.

Het debacle bij Medicopharma heeft zich in een adembenemend tempo voltrokken. In maart nog werd een zeventien procent lagere winst over 1990 gemeld, maar de onderneming was toen tenminste nog winstgevend. Sindsdien is het bedrijf op een steeds scherper hellend vlak beland. Koud negen maanden later staat de onderneming voor een surseance van betaling en wordt getracht te redden wat er nog te redden valt.

GATTs directeur generaal Dunkel:

Nog mogelijkheid goed slot van Uruguay-ronde

GENEVE - Directeur-generaal Arthur Dunkel van de GATT (Algemeen overleg inzake Tarieven en handel) stelt zich nog steeds ten doel het zich voortslepende wereldhandelsoverleg voor de jaarwisseling af te ronden. Dat heeft hij vrijdag verklaard, na afloop van een vergadering waarin de balans werd opgemaakt van de onderhandelingen tot nu toe.

Dunkel riep de delegaties op vanaf volgende week donderdag intensief te onderhandelen. "De volgende weken zullen bepalen of de Uruguay-ronde zal eindigen met substantiele overeenkomsten of dat naar de onderhandelingen zal worden verwezen als een gemiste kans." Dinsdag en woensdag is de jaarlijkse vergadering van de bij de GATT aangesloten landen. Dat geeft de onderhandelaars volgens Dunkel een welkome adempauze.

De afsluiting van de in 1986 gestarte Uruguay-ronde was vorig jaar december al voorzien, maar strandde toen doordat de Europese Gemeenschap naar de zin van de belangrijkste handelspartners te weinig concessies wilde doen op landbouwgebied. Europees commissaris Frans Andriessen zei afgelopen donderdag in Amsterdam dat de EG snel een nieuw landbouwvoorstel moet voorleggen aan de handelspartners. Andriessen zei niet uit te sluiten dat voor volgende week donderdag nog landbouwoverleg zal plaatsvinden tussen de EG en de VS op het hoogste politieke niveau.

Diony's Cleaning n.v.

ledigen van beerputten, zinkputten, zwembaden, enz.

Tel.: 680194 - 602536

SINTERKLAAS EN ZWARTE PIET NODIG?
bellen: 53000
ook kleding !!!

Yves Rocher
Kapsalon
zoekt voor direkte indiensttreding
2 Kappers
Bellen
tel. 611465 / 617841
vragen naar
Juff. Comenencia

Autorijschool Kalloe
100% zekerheid!
Uw rijbewijs op Saba
BINNEN 8 DAGEN
Op Curacao ook mogelijk. Bel één van onze rij-instructeurs/-trices voor gratis proefrit.
Telefoon in
Den Haag: 0703898509
0703889143
Curacao: 369498 - Fax: 369498

De lekkerste **ROTIE'S**
pom, pastei, bamie, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
tel. 674103

Te koop aangeboden:
Mazda 626 GLX Coupé 1989
Full equipped
Tel: 671929

Te huur aangeboden
TUINHUISJE VOOR 1 PERSOON
Bestaande uit zit-slaapkamer, kitchinette, badkamer (één vertrek)
Prijs f 500,= per maand
Incl. water, gas, electra.
Inl. tel. 378772

Zondag 1 December vanaf 12.00 uur af te halen:
de echte
INDONESISCHE RIJSTTAFEL
met sajor labu siam, sambel goreng telor, ikan terie, kip, atjar, vlees, frikadel djagoeng, saté, kroepoek, pisang goreng, en sambel badjak. Naf. 10,=
Ook hebben wij Bami en mini Roti.
Fam. Kerger Canadaweg 9, tel. 683459
Selamat datang dan makan

TE HUUR
RUIME VAKANTIE-APPARTEMENTEN
in mooie buurt
tegen redelijke prijs
Inlichtingen:
tel. 688954-657633

TE KOOP AANGEBODEN
een perceel grond
gelegen in het tweede district van Curaçao op Oude Water ter grootte van 640m².
Tel.: 687299

Op Uw verzoek is SENTRO DI MATA SERU GAITU, nonstop op zondag geopend van 9 tot 6 uur.
Tel.: 671793 / 674342.
Tot ziens bij UW TUINCENTRUM OP BANDA ARIBA

Te koop aangeboden
RIANT WOONHUIS TE BOTTELIER KAYA A-4
(beg. gr. + 1e verd.)
4 sl.k., 3 badk. ruime woonk.
zeer ruime keuken met eethoek.
Dubbele garage, meidenkamer
1330 m2 eigendomsgrond, mooie aangelegde tuin met drip + deepwell.
Vraagprijs Nfl. 395.000,- kk.
Tel./Fax. 657966.

WAARSCHUWING

De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.

Op de schietbaan HATO:

MAANDAG	2 DECEMBER 1991	van 07.15 tot 13.00 UUR.
DINSDAG	3 DECEMBER 1991	van 07.15 tot 24.00 UUR.
WOENSDAG	4 DECEMBER 1991	van 07.15 tot 13.00 UUR.
VRIJDAG	6 DECEMBER 1991	van 07.15 tot 13.00 UUR.

Op de schietbaan WACAO:

MAANDAG	2 DECEMBER 1991	van 10.00 tot 24.00 UUR.
DINSDAG	3 DECEMBER 1991	van 07.15 tot 24.00 UUR.
WOENSDAG	4 DECEMBER 1991	van 07.15 tot 14.00 UUR.
ZATERDAG	7 DECEMBER 1991	van 02.00 tot 12.00 UUR.

Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

TER OVERNAME AANGEBODEN
TANDARTSEN-PRAKTIJK
Inclusief patiëntenbestand en inventaris.
Gevestigd in huurpand.
Goede kans voor beginnnende tandartsen, die nog niet over een eigen praktijk beschikken.
Overnameprijs in overleg nader overeen te komen.
Serieuze geïnteresseerden dienen vóór 7 december a.s. schriftelijk contact op te nemen met de Redactie van dit dagblad onder de letters
TNDPRKT

GE Freezers
#1 in kwaliteit
vanaf f525
U bent drievoudig winnaar
1. Eind van het Jaar Loterij
Meer dan NAf18.000 in prijzen
2. Cadeau voor allen
3. 30% korting bij cash
WIMCO
Kwaliteit, Garantie en Service is onze Garantie
Punda – Salina – Tel:611833

B.G's Friendly Machines n.v.

BEKENDMAKING

Hierbij maken wij bekend dat de heer

PETER BIERHUIZEN

niet meer bij ons in dienst is sedert 27 nov. 1991 en derhalve niet bevoegd is om ons bedrijf te vertegenwoordigen als commercieel manager en/of in welke andere hoedanigheid ook.
Direktie
B.G.'s FRIENDLY MACHINES N.V.

TESORO DI INSPIRASHON
(bron vol inspiratie)
Wij hebben:
- prachtige kaarten, wenskaarten en kerstkaarten en ook
- een grote sortering tijdschriften, w.o.: Der Spiegel, Marie-Claire, Elle, sporttijdschriften, computershoppers, National Geographics, culinaire tijdschriften, tijdschriften over wonen en nog veel meer.

Kom eens langs!
Tesoro di Inspirashon
in Las Vegas Supermarket

VAKANTIE WONING RUIL

Beschaafd Nederlands echtpaar, (gepensioneerd Ir. en echtgenote), willen hun grote drive-in villa in Delft ruilen voor een gelijkwaardige woning op de Antillen, liefst Bonaire (auto eventueel inbegrepen).
Additionele informatie en goede referenties beschikbaar.
Duur: circa 1 maand, liefst eerste kwartaal 1992.
Brieven aan: Postbus 189,
2280 AD Rijswijk, Nederland

Tandheelkundige kliniek zoekt op korte termijn een **administratieve kracht met Havo-opleiding.**
Gelieve schriftelijk te solliciteren voor 10 december.
P.O. Box 3316

Vaar mee met Sailing Ship "INSULINDE"
KLEIN CURACAO!
Zaterdag 7 december
van 08.30 uur tot 19.00 uur
inclusief saladebuffet
Prijs per persoon: ANG 65,-
Bel voor reserveringen: 526084

Come and get your pair
LEVI'S ACTION SLACKS
Perhaps the most comfortable slacks a man
We do any alteration Free!
of course at:
ANGELO
Madurostraat 7-9 Punda
Schottegatweg Oost 171 Cerrito

GROTE UITVERKOOP VAN MEUBILAIR TEGEN GROOTHANDELSPRIJZEN, TE WETEN:
* Eetstellen 4 en 6 persoons
* Bedden in diverse maten
* Kasten

Alles van bijzonder mooi tropisch hardhout
Te bevragen: Kaya John Menge Kavel 59, Toni Koentji
Uitsluitend op zaterdag 30 november van 10.00 - 18.00 uur en zondag 1 december van 10.00 - 14.00 uur.
GRIJP UW KANS !

DE FOTO VAN UW KEUS
Bon Pascu i un Prospero Aña Nobo

MAAK 'T PERSOONLIJK
Uw eigen foto, verwerkt tot leuke Kerstkaart.
Dat maakt 't veel gezelliger.
(plus gratis enveloppe)
Vraag naar de uitgebreide keus aan mogelijkheden
Uw eigen foto....., Uw eigen tekst....., ALLES is mogelijk.
Bezoek **INTERPHOTO** op de Christmas Collection Show in het I.T.C. gebouw op 28, 29, 30, November en 1 December.
Maak daar Uw foto's en bestelling voor Uw Kerstkaarten.
Tot ziens bij
INTERPHOTO
Dokweg z/n Tel.: 376263
Bloempot Tel.: 371693

OPEN HOUSE!
STEPS
Zaterdag 30 november van 10.00 vm - 7.00 nm uur
en Zondag 1 december van 10.00 vm - 4.00 nm uur
Om de zeer exclusieve Kerstkollektie van Steps te komen bezichtigen.
Leren schoenen, prachtige modellen.
Variatie in hakken en de laatste mode tinten.
Mis dit niet !! Open House bij STEPS
aan de Kaya Begonia 2
eerste zijstraat links
aan de Nestorweg

Te koop op Janthiel
Mooi, goed onderhouden **woonhuis met 4 sk en 2 b[k]** meidenk. met bk. mooie tuin, zwembad, deepwell.
f. 398.000,- kk.
Tel.: 672069 of 614900

Voor alle reparaties aan Uw
DAK, WATERLEIDING of GASLEIDING
Bel:
ONDERHOUDSBEDRIJF KLUYTMANS N.V.
(na 18.00 uur)
Tel. 676803

NIEUW!
Landhuis Brievengat
[redacted]
nu vanaf 4 uur 's middags:
Folkloristische show met live-music.
HAPPY HOUR
van 6 tot 7 uur 's avonds. Verkoop van lokaal vervaardigde handenarbeid artikelen, Indische hapjes en krioyo-eten.
Aanstaande zondag 4 uur 's middags tot ...?
IEDEREEN IS WELKOM!!!

Architektuur en bouwwijze van het Curaçaose landhuis
Michael A. Newton
Nu in de boekhandel fl. 49,50

Las Vegas SUPERMARKET
Gosieweg
MEDEDELING
OPEN
op **ZONDAG**

1 december	van
8 december	08.00
15 december	tot
22 december	1.00 n.m.
29 december	

ÑAPA

AMIGOE

ZATERDAG 30 NOVEMBER 1991

Weekend Bijlage

= door Hennie Harinck =

CURACAO KENT maar weinig vrouwen in leidinggevende posities. Een van die vrouwen is Vigdis Jonckheer-Mensing (48). Dit jaar is zij twintig jaar verbonden aan de Stichting Rooms Katholiek Centraal Schoolbestuur, waarvan vier jaar als voorzitter. Hoewel zij bij velen - die haar niet persoonlijk kennen -overkomt als een kat die niet zonder handschoenen aangepakt dient te worden, meent zij zelf dat uit haar schijnbare arrogantie niet afgeleid moet worden dat zij de 'Thatcher' van Curaçao is, die zich evenals The Iron Lady moeiteloos staande weet te houden in een door mannen gedomineerde wereld.

Overleven in een mannenwereld kost haar geen enkele extra moeite. Ze dankt het aan 'haar sterke wil en gevoel voor rechtvaardigheid' dat ze voorzitter is geworden, zegt zij. De vermeende Ijzeren Dame van het RK-schoolbestuur wil evenwel van geen feminisme weten en is dan ook geen voorstander van positieve discriminatie waarbij vrouwen voorrang krijgen boven mannen in sollicitatieprocedures. "Alles wat ik bereikt heb, heb ik aan mezelf te danken en dat heeft niets te maken met mijn vrouwzijn."

(Foto Ken Wong)

VIGDIS JONCKHEER-MENSING
...gelijke behandeling...

Twintig jaar bij RK Schoolbestuur
Vigdis Jonckheer-Mensing: "Ik ben nu veel gematigder"

Het voormalige internaat van de fraters te Scherpenheuvel, waar het RK-schoolbestuur inmiddels al jaren haar onderkomen heeft gevonden, ademt anno 1991 nog steeds de verstilde sfeer van een klooster. Er wordt onwillekeurig met gedempte stem gesproken. Vigdis Jonckheer-Mensing blijkt bij navraag te vinden te zijn in kamer 1, die een ongekend fraai uitzicht blijkt te bieden op lagun Jan Thiel. Haar bureau ligt vol stapels papier en aan de muur hangen welgeteld drie afbeeldingen van de paus. De leider van de Rooms Katholieke kerk kijkt vanaf een van de reproducties met zijn bekende droeve glimlach vaderlijk de sober gemeubileerde kamer in. Alleen het geratel van een een modern telefoontoestel en faxmachine verstoren de indruk van vervlogen tijden; tijden waarin de fraters het nog voor het zeggen hadden in het onderwijs.

Een tijd waarin Vigdis Mensing, zoals ze toen nog heette, opgroeide. Begin jaren zestig stond zij op het punt, na de HBS te hebben doorlopen, naar Nederland te gaan om politicologie te gaan studeren. De Berlijnse crisis

"Ik ben zeker geen feministe"

van 1961 gooide echter roet in het eten. Haar ouders raadden haar aan nog even te wachten in verband met de politieke instabiliteit. "Van uitstel kwam afstel. Ik ben nooit meer gegaan." Ze leerde vervolgens haar man kennen en trouwde. Er kwam een kindje, maar Jonckheer-Mensing besloot al snel dat thuis zitten niks voor haar was. Bij het Centraal Schoolbestuur, dat toen nog aan de Abraham de Veerstraat huisde, ging ze vragen of er geen vrijwilligerswerk voor was. Binnen de kortste keren werd ze lid (3 november 1971) van het bestuur en trad toe tot allerlei commissies. Als eerste leek werd ze vijf jaar later lid van het toen nog uit religieuzen bestaande dagelijks bestuur en in 1987 werd zij uiteindelijk voorzitter.

AUTODIDACT

Jonckheer-Mensing is een typisch voorbeeld van een autodidact die in de loop der jaren haar gemis aan een universitaire studie ruimschoots heeft weten in te halen. Ze worstelde talloze rapporten door - 'aan het lezen van boeken kom ik nauwelijks toe' - en deed allerhande bestuurservaring op. Niet alleen op onderwijsgebied maar ook in de politiek. Recentelijk nog in de tripartiete commissie, uit hoofde van haar vice-voorzitterschap van de Kamer van Koophandel. Ook was ze onder meer - het jongste - lid van de Raad van Advies en zit ze sinds een aantal jaren in de Sociaal Economische Raad.

"Minder overheid, meer particuliere sector", is haar politiek devies wat overigens nauw samenhangt met haar werkzaamheden voor de Kamer van Koophandel. Als vice-voorzitter van de Kamer behartigt zij de sociale aspecten en verzorgt zij de relaties met de overheid en de vakbonden. "Men veronderstelt abusievelijk dat je als **werkgeversvertegenwoordiger** automatisch zelf ook ondernemer bent", stelt zij nadrukkelijk.

MOEDERSCHAP

Jarenlang combineerde Jonckheer-Mensing haar werkzaamheden voor het RK-Schoolbestuur en de diverse commissies met het moederschap. Dat leverde nooit echte problemen op. "Wel heb ik altijd duidelijk gemaakt dat mijn kinderen op de eerste plaats komen." Recentelijk nog deed zich een probleem voor met een leerkracht met een baby. De vrouw stond erop borstvoeding te kunnen geven tijdens haar werk en spande een kort geding aan tegen het RK-Schoolbestuur toen deze weigerde daarvoor toestemming te verlenen.

Vigdis Jonckheer heeft haar kinderen altijd borstvoeding gegeven. Met de werktijden van een leerkracht is het volgens de voorzitter evengoed mogelijk om het geven van de borst te combineren met het lesgeven. "In de praktijk betekent het dat de baby een voeding mist, maar voor en na de schooluren kan een moeder natuurlijk probleemloos de borst geven." Juist het onderwijs biedt moeders de mogelijkheid werk en baby te combineren vanwege de aantrekkelijke werktijden, meent zij. De onderwijzeres in kwestie stond er toch op die ene voeding te geven. Via de rechter heeft men een compromis weten te bereiken: de baby wordt in de pauze naar school gebracht.

Curaçaose scholen beginnen om 7.30 uur in de morgen en sluiten de deuren weer om 12.30 uur. Kinderen waarvan de moeders en/of vaders werken gaan niet zelden uit verveling slenteren op straat. Met alle gevolgen van dien. "Wij als schoolbestuur hebben er bij de overheid voor gepleit om de schooltijden om die reden te verlengen. Een jaar of vier geleden is het Papiamentu op de scholen ingevoerd waarbij wij als voorwaarde stelden dat de lesuren zouden worden uitgebreid. Papiamentu is erbij gekomen, waar wij overigens volledig achter staan, maar het is ten koste gegaan van de rest. Ook de andere vakken hebben overigens niet genoeg lesuren om behoorlijk gedoceerd te kunnen worden. Los daarvan zou er ook meer tijd vrijgemaakt moeten worden voor vakken als expressie. Goed zou ook zijn wanneer leerkrachten een of twee middagen in de week zouden kunnen besteden aan overleg over onderwijsproblematiek. Er wordt nu ontzettend weinig in onderwijsteams of vakgroepen hierover gepraat."

VIJFTIGERS

Hoe is het gesteld met de betrokkenheid van onderwijzers bij de leerlingen?

Jonckheer-Mensing heeft sterk de indruk dat de grote groep leerkrachten vroeger veel actiever betrokken was bij de zogenaamde buitenschoolse activiteiten, zoals de jeugdbeweging. "Daarvan is weinig overgebleven. De padvinderij, de Jonge Wacht en de AJMG worden gerund door veertigers en vijftigers." Dit soort bewegingen werden vroeger getrokken door de fraters, die in hun kielzog jonge onderwijzers wisten mee te krijgen. "Kijk alleen maar naar voetbalclubs als Jong Holland, Sithoc en Scherpenheuvel; die zijn allemaal ontstaan vanuit de katholieke onderwijzersbeweging." Momenteel missen we dergelijke inspirators en voorbeeldfiguren, denkt zij. Ook speelt mee dat het aantal vrouwen in het onderwijs sterk is toegenomen. "Dat die 's middags naar hun eigen kinderen toewillen is overigens heel begrijpelijk."

Het onderwijs maakt deel uit van de gemeenschap wat onherroepelijk betekent dat invloeden van de maatschappij doorwerken op school. "In een materialistische maatschappij krijg je dus op scholen te maken met de trend dat niemand meer iets voor niets wil doen. Een deel van de leerkrachten ontkomt daar niet aan. Zij willen wel wat doen maar... betaald."

Hoewel de overheid jeugd-en sportwerkers in dienst heeft genomen, kunnen deze weinig voor de ledige middaguren betekenen, om de doodeenvoudige reden dat ze als ambtenaar zijn aangesteld. Om twee uur 's middags gaan deze mensen naar huis. Jonckheer-Mensing vindt het doodzonde dat deze mensen geen contract hebben gekregen waarin ze werktijden vanaf twee uur 's middags hebben gekregen. "Nu zitten ze 's morgens op kantoor omdat het ze ontbreekt aan een onderwijsbevoegdheid en dus de scholen niet binnenmogen."

"We hebben geld nodig voor nieuwe leermiddelen"

In twintig jaar is er sociaal veel veranderd en niet altijd ten goede. Jonckheer-Mensing: "Mensen letten vroeger beter op elkaar. Elkaar helpen, omkijken naar elkaar. Dat is toch allemaal veel minder geworden." Dat heeft volgens haar met een wereldwijde trend te maken. Zelf is ze ook veranderd, vindt ze. "Voor de mensen die me niet van vroeger kennen, lijkt het alsof ik agressief en keihard ben, maar als ik mezelf nu met 20 jaar geleden vergelijk dan vindt ik juist dat ik veel gematigder ben geworden. Als je wat ouder wordt dan vraag je je vaker af of het wel zin heeft om ergens ruzie om te maken."

LASTIG

Haar bestuurlijke kwaliteiten openbaarden zich al op de HBS toen zij als voorzitter van de leerlingenvereniging werd gekozen. "Ik was een lastige meid. Dat mag blijken uit mijn reactie op de mededeling van de rector dat ik geen voorzitter meer mocht zijn omdat ik in de examenklas zat en al mijn tijd voor huiswerk nodig had." Opstandig als zij was deelde zij een stencil rond op school met de leus: 'de dictatuur heeft zijn intrede gedaan'. "Ik was democratisch gekozen tot voorzitter en liet me dat niet door een decreet van de rector afnemen. Als hij vond dat ik mijn tijd beter kon besteden had hij me dat eerst moeten vertellen alvorens dergelijke beslissingen eenzijdig te nemen."

Hoewel zij zich 'absoluut geen feministe' wil noemen, heeft zij zich altijd verzet tegen de achterstelling van de vrouwen, overigens ook van mannen. Dat resulteerde in een boze brief aan een bestuur waarin zij in het begin van de zestiger jaren zat. "Dat bestuur bleek te bestaan uit een mannen- en een vrouwenbestuur. De mannen namen de beslissingen en de vrouwen mochten het geld inzamelen. Daar ben ik toen uitgestapt als negentienjarige met achterlating van een boze brief."

Dergelijke acties zouden toch als feministisch uitgelegd kunnen worden?

Jonckheer-Mensing: "Misschien wel, maar ik ben zeker geen feminist, omdat ik mijn man en kinderen altijd op de eerste plaats heb gesteld. Als mijn kind ziek was, ging ik niet naar een vergadering."

Zij zet zich op de eerste plaats in voor burgers, zowel mannen als vrouwen. "Ik zal niet op iemand stemmen omdat zij een vrouw is of juist omdat hij een man is. Sexe en huidskleur interesseren me niet. Het gaat om de persoon. Ik zou persoonlijk niet als voorzitter verkozen willen worden omdàt ik vrouw ben. Discriminatie van vrouwen is een andere zaak; daar ik ben sterk tegen gekant."

Als enige vrouw zat zij in de Raad van Advies en nu weer in de tripartiete commissie. "De Kamer van Koophandel is een echte mannenclub. Ik wordt daar echter niet als vrouw behandeld en dat wil ik ook niet. Ik wil als lid van de Kamer behandeld worden. Er wordt wel rekening met je gehouden in die zin dat ze misschien de ergste schuine moppen bewaren voor als je weg bent."

Persoonlijk heeft zij nooit last gehad van sexueel ongewenste intimiteiten. "Het voordeel is dat ik vrijwel altijd hoog in de hiërarchie zat, maar ik kan me voorstellen dat je als ondergeschikte machteloos kan staan ten opzichte van het opdringerige gedrag van je baas."

Maar als het haar was overkomen?

Resoluut zegt ze dat ze het zéker niet geaccepteerd zou hebben. En de toon waarop ze dat zegt spreekt boekdelen. Hier spreekt geen mak schaapje, maar een kat met scherpe nagels.

POLITIEK

Hoewel zij nooit de politiek in zou willen omdat ze volgens haar zeggen 'haar onafhankelijkheid wil bewaren', opereert Jonckheer-Mensing wel degelijk in de periferie. Zo is ze al jaren - namens het bedrijfsleven - lid van de commissie staatkundige structuur. "Ik ben Curaçaose en duidelijk geen Antilliaanse. In de Antillen heb ik dan ook nooit geloofd." Persoonlijk is ze van mening dat status aparte de enige mogelijkheid is voor wat betreft de staatkundige toekomst van Curaçao. "Wij hebben in de loop der jaren genoeg tijd verkwist aan discussie over de staatkundige structuur. Tijd die we hadden kunnen besteden aan de sociaal-economische en financiële sector en onderwijs. Het wordt tijd dat we eens een keer aan onszelf gaan denken."

Ook de twee bestuurslagen kosten de Antillen handenvol geld. "Als Kamer hebben wij gezegd dat het er niet om gaat dat Bonaire niet bij Curaçao zou mogen horen. Er zijn genoeg relaties met ons buureiland, maar dan zou Bonaire wel een onderdeel van het land Curaçao/Bonaire moeten zijn. De Bonaireaan zou dan moeten accepteren dat hij evenveel waard is als een burger van Santa Maria, aangezien in die buurt ongeveer evenveel mensen wonen als op Bonaire, namelijk zesduizend. Wij kunnen echter niet over Bonaire beslissen. Waar het om gaat is dat de stem van de Curaçaoënaar evenveel moet wegen als de stem van de Bonaireaan." Kortom samenwerking met Bonaire is okay als Bonaire dan ook wil.

Wat het Nederlands standpunt aangaat hanteert zij het motto 'gelijke monniken, gelijke kappen'. "Als Nederland vindt dat de Antillen niet uit elkaar moeten vallen dan had men dat moeten bedenken op het moment dat men 'ja' zei tegen de status aparte van Aruba." Als Curaçaose zegt zij al jaren de indruk te hebben dat Curaçao een aparte behandeling krijgt van Nederland. Zij vindt het opvallend hoe Nederland internationaal te boek staat als rechtvaardig en tolerant. "Daarom kan het er bij mij niet in dat Nederland Aruba zo behandelt en ons in de weg zit. Of men moet toegeven dat Arubanen in Nederland als hogere burgers worden beschouwd, wat ik niet geloof." Als Curaçao zich in juni tijdens een staatkundig referendum gaat uitspreken voor een status aparte, dan wil het er bij haar eveneens niet in dat Nederland de uitslag aan de laars zou lappen.

Het gaat toch niet zo denderend in Aruba nadat ze een autonoom onderdeel van het Koninkrijk zijn geworden?

Jonckheer-Mensing: "Ze hebben zeker problemen en wij hebben ook niet de pretentie dat het op Curaçao na het verkrijgen van een status aparte beter gaat, maar we hebben dan tenminste meer tijd om de zaken te regelen. We kunnen dan een slagvaardiger overheidsapparaat op poten zetten."

ROOMS-KATHOLIEK

Een ander onderwerp. Hoe is het gesteld met de rooms-katholieke identiteit van het onderwijs sinds de fraters verdwenen zijn uit het bestuur?

"Vroeger had je meer houvast. Als een onderwijzer in dienst trad kreeg hij nog een bisschoppelijk reglement. Vaticaan II, waarbij het individu meer verantwoordelijkheid kreeg toegeschoven, maakte dat de definitie van een rooms-katholieke school steeds moeilijker werd." Naast de externe tekenen van geloof, zoals bidden en godsdienstonderwijs, wijst zij op het belang van de houding van de leerkracht ten aanzien van de kinderen en de collega's. "Hij of zij moet als christen overkomen. Dat moet zich duidelijk profileren, wat niet altijd het geval is." Dat is volgens haar deels te wijten aan de onzekerheid van de mens van deze tijd wat zich mede in leerkrachten, leerlingen en ouders manifesteert. "Als een leerkracht onzeker is dan kan hij de ander niet helpen wat ouders van kinderen wel vaak verwachten." Om deze onzekerheid om te vormen tot zekerheid organiseert het RK-Schoolbestuur bezinningsdagen en motivatiecursussen.

Ook de ouders verwachten veel van een school. Is het zo dat de ouders van nu bepaalde opvoedingstaken 'afstoten' naar het onderwijs?

"Aan de betrokkenheid van ouders hapert nog wel een het een en ander. Als je ziet welk percentage komt opdagen bij de ouderavonden dan schrik je. Dat is enorm laag. Een grote groep laat het afweten en niet alleen voor wat betreft de ouderavonden."

Het RK-Schoolbestuur blijft onverkort vasthouden aan het gezin als kern van de gemeenschap. "Als het gezin niet functioneert, dan kan je niet verwachten dat de school het fundament legt." Veel te veel kinderen zijn naar de mening van de voorzitter afkomstig uit onvolle-

Vervolg op pag. 2

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Solange Isselt**

ÑAPA
ZATERDAG 30 NOVEMBER 1991

BUITENLAND

Thomas Sutherland, met zijn dochter Ann deze week 20bij zijn aankomst in San Fransisco na jarenlange gevangenschap in Libanon en een verblijf in Wiesbaden ter observatie.

Jarenlang in handen van Palestijnse ontvoerders

Sutherland hield zichzelf met lezingen op de been

BAYRUT - Thomas Sutherland, die tot zijn ontvoering hoofd was van de landbouwfaculteit van de Amerikaanse universiteit van Bayrut (AUB), ging ook tijdens zijn gevangenschap door met lesgeven. Sutherland hield voor zijn medegevangenen lezingen over genetica, veehouderij en zijn geliefde 27 jaar oude Volvo. Onlangs kwam een einde aan zijn gevangenschap die 2.353 dagen duurde.

Een van Sutherlands vroegere toehoorders, de Ier Brian Keenan, zei na zijn vrijlating in 1990 dat de Amerikaan energiek was en gedreven werd door een verlangen anderen iets te leren. Keenan leerde Frans van hem. Frank Reed, een Amerikaan die maandenlang met Sutherland opgesloten zat, zei dat zijn medegevangene veel aan lichaamsoefening deed. Reed werd in april van het vorig jaar vrijgelaten. Sutherlands echtgenote Jean omschreef hem als een actieve, assertieve en vriendelijke man die hield van uitgaan, van het praten met andere mensen en als iemand met gevoel voor humor.

De zestig-jarige Sutherland werd op 9 juni 1985 ontvoerd. De in Schotland geboren Amerikaan ging in 1983 in Bayrut lesgeven ondanks alle daaraan verbonden risico's. Hij arriveerde met zijn echtgenote in Libanon een jaar na de Israelische invasie in dat land. Enkele maanden later kwamen bij een zelfmoordactie tegen het hoofdkwartier van de Amerikaanse mariniers in Bayrut 241 Amerikaanse militairen om het leven.

Het geweld kwam snel dichterbij. In januari 1984 werd de president van de AUB Malcolm Kerr voor zijn kantoor doodgeschoten. Jean Sutherland zei dat de moord haar man schokte, maar dat hij vastbesloten was te blijven. Sutherland was na de vermoorde Kerr de Amerikaan met de hoogste positie bij de universiteit.

Sutherland nam uit voorzorg een lijfwacht, maar die maatregel verhinderde niet dat hij op 9 juni 1985 door onbekende gewapende mannen werd ontvoerd toen hij van het vliegveld van Bayrut op weg was naar zijn woning. Hij was net uit de Verenigde Staten teruggekeerd. In veiligheidskringen is gezegd dat zijn ontvoerders mogelijk dachten dat hij de toenmalige president van de AUB Calvin Plimpton was. Sutherlands ontvoering werd door geen enkele groep opgeeist. Jean hoorde enkele maanden later voor het eerst weer wat van hem nadat de Amerikaanse dominee Benjamin Weir door de Islamitische Jihad (Heilige oorlog) was vrijgelaten. Weir bracht haar brieven van haar echtgenoot.

De Islamitische Jihad maakte in zijn verklaringen nooit melding van Sutherland en verspreidde ook nooit een foto van de Amerikaan. Ieder bericht over Sutherland was afkomstig van vrijgelaten exgijzelaars. Sutherland was na Terry Anderson de langst vastgehouden gijzelaar. De journalist Anderson werd drie maanden voor Sutherland, in maart 1985, ontvoerd.

Sutherland studeerde in Glasgow landbouw en in de VS veefokkerij. Op dit laatste terrein behaalde hij een doctorstitel. Hij trouwde met Jean in 1954 en werd in 1963 Amerikaans staatsburger. De Sutherlands hebben drie dochters.

Grote successen geboekt in buitenlandse politiek

Sjevardnadze: Sinds Georgië-tijd bekend als onkreukbaar

MOSKOU - Edoeard Sjevardnadze, die minder dan een jaar na zijn dramatische aftreden opnieuw werd benoemd tot Sovjet-minister van Buitenlandse zaken, hielp president Michail Gorbatsjov een nieuwe internationale reputatie te scheppen voor de Sovjetunie. Zijn werk in de ruim vijf jaar durende eerste ambtsperiode is nauw verbonden met de revoluties in de Oosteuropese landen, met het einde van de Koude oorlog en de eenwording van Duitsland.

In de maanden na zijn aftreden in december 1990 bleef de 63-jarige Sjevardnadze een belangrijke politieke figuur. Hij bleef in hoog aanzien staan en reisde bijna iedere maand de hoofdsteden in de wereld langs en waarschuwde voor het gevaar van conservatieve krachten in de Sovjetunie. In eigen land hielp hij een politieke beweging in het centrum op te richten die democratische hervormingen wil bespoedigen en de invoering van de markteconomie versnellen.

Als opvolger van de toen langst dienende minister van Buitenlandse zaken in de wereld, Andrej Gromyko, nam Sjevardnadze in juli 1985 de leiding over de Sovjet-buitenlandse politiek op zich. Op 20 december 1990 trad hij af, waarbij hij een verrast gehoor in eigen land en daarbuiten waarschuwde voor een ophanden zijnde dictatuur. Wat hij daarmee bedoelde bleef toentertijd onduidelijk.

TOT AUGUSTUS

Dat duurde tot augustus van dit jaar, toen op de 19e een kleine groep samenzweerders rond vice-president Gennadi Janajev trachtte president Michail Gorbatsjov af te zetten. Sjevardnadze voegde zich direct aan de zijde van de Russische president Boris Jeltsin, die met hulp van een brede massabeweging in Moskou de couppoging deed mislukken.

Sjevardnadze werd op 25 januari 1928 in Mamati in de republiek Georgie, niet ver van de Zwarte Zee, geboren. Voor de zoon van een onderwijzer, die tevens lid van de Opperste Sovjet in Georgie was, bleek een politieke loopbaan weggelegd. In zijn ambtsperiode als lid van de Georgische regering (van 1964 tot 1972) kreeg hij de reputatie van een onkreukbaar man. Zo bracht hij bijvoorbeeld een grootscheeps corruptieschandaal in de openbaarheid in de zuidelijke republiek, waar men het soms allemaal niet zo nauw neemt. In september 1972 werd Edoeard Sjevardnadze eerste secretaris, partijleider van de Communistische partij, in Georgie. Hij voerde economische hervormingen door die een spectaculaire groei in de landbouwproductie opleverden en zette een voor de Sovjetunie uniek systeem voor opiniepeiling en -onderzoek op.

In 1976 kreeg Sjevardnadze ook in Moskou een belangrijke post: Hij werd volledig lid in het Centraal comite van de Sovjet-partij. In 1978 trad hij als kandidaat-lid toe tot het regerende Politburo, waarvan hij in juli 1985 volledig lid werd. Een dag later benoemde de toen pas aan de macht zijnde Gorbatsjov hem tot Sovjet-minister van Buitenlandse zaken.

Met zijn geringe persoonlijke ervaring in buitenlandse politiek, maakte Sjevardnadze, die zelf zei "nachten te hebben wakker gelegen", vanaf het begin indruk op Westerse functionarissen als een wakkere, intelligente politicus die zich snel zaken eigen maakt en over veel energie beschikt. Dat gold sinds zijn debuut bij de Conferentie voor Veiligheid en samenwerking in Europa (CVSE) eind juli 1985 in Helsinki, waar hij zijn reputatie vestigde als een man die graag contacten onderhield en grote werklust tentoonspreidde en die Gorbatsjovs Glasnost-beleid van maatschappelijke openheid uitstekend vertegenwoordigde.

EDOEARD SJEVARDNADZE

...onkreukbaar...

SUCCES

Bijna vier jaar later werd hij inderhaast opgeroepen om te helpen de nationalistische spanningen in zijn republiek Georgie te beteugelen, nadat in april 1989 twintig demonstranten door troepen werden gedood. Het succes van zijn opdracht bleek uit de snelheid waarmee de Sovjet-troepen werden teruggetrokken en de betrekkelijke rust werd hersteld.

In 1985 bereidde Sjevardnadze Gorbatsjovs ontmoeting met de Amerikaanse president Ronald Reagan in Reykjavik voor - de eerste top van de supermogendheden in zes jaar. Drie conferenties later ondertekenden Reagan en Gorbatsjov in Moskou het INF-verdrag over afschaffing van de kernwapens voor de middellange afstand. De toenadering tussen de supermogendheden leek wat minder snel te gaan totdat Sjevardnadze en zijn Amerikaanse ambtgenoot James Baker III, die elkaar inmiddels zeer goed hadden leren kennen, in mei 1989 aankondigden dat de besprekingen over de beperking van de strategische kernwapens zouden worden hervat.

CHINA-RELATIE

Een ander groot succes op buitenlands-politiek gebied betrof de betrekkingen met China, waar besprekingen tussen Sjevardnadze en Chinese functionarissen in februari 1989 de weg vrij maakten voor Gorbatsjovs topontmoeting met de Chinese leider Deng Xiaoping, drie maanden later.

Tijdens de CVSE-top in Wenen in 1989 kon Sjevardnadze spreken van een mijlpaal op weg naar een nieuw Europa waarin "het steeds weer zoeken van elkaars fouten en beschuldigingen over en weer plaats maken voor het in overleg zoeken naar gezamenlijk aanvaardbare oplossingen".

Edoeard Sjevardnadze vertelde Radio-Budapest in 1981 iets over zijn hobby's en zei dat hij bijen houdt en pionniert in zijn eigen wijngaard. Twee jaar later onthulde hij dat hij vroeger poezie schreef maar de gedichten nimmer durfde publiceren. De herbenoemde Sovjet-minister van Buitenlandse zaken is gehuwd en heeft twee kinderen. Zijn dochter is redactrice bij de televisie en zijn zoon wetenschapper.

Europees hof:in Londen mensenrechten aangetast

STRAATSBURG - Het Europese hof voor de Mensenrechten in Straatsburg heeft Groot-Brittannie veroordeeld wegens een schending van de vrijheid van meningsuiting.

Volgens het hof maakte Londen zich daaraan schuldig door drie Britse kranten te verbieden delen te publiceren uit een boek over de Britse geheime dienst. De "Sunday Times", de 11Observer" en de" Guardian" mochten tussen 30 juli 1987 en 13 oktober 1988 van de Britse regering onder premier Margaret Thatcher geen uittreksels publiceren van het boek "Spycatcher" van Peter Wright, een voormalig medewerker van de Britse geheime dienst. Wright schrijft in zijn memoires onder meer dat de geheime dienst illegaal buitenlandse diplomaten afluisterde en samenzwoer tegen de voormalige Britse premier Harold Wilson.

Vigdis Jonckheer-Mensing

Vervolg van pag. 1

dige en gebroken gezinnen. "Een alleenstaande moeder is misschien wel van goede wil maar kan, bij voorbeeld door haar baan, niet genoeg aandacht aan haar kinderen schenken." Een goed gezin betekent dat er een vertrouwensrelatie is tussen de ouders onderling en tussen de ouders en de kinderen, aldus Jonckheer-Mensing.

De school kan niet alleen verantwoordelijk gesteld worden voor én kennisoverdracht én opvoeding. "Daar moet de hele maatschappij op ingesteld zijn en met name ook de ouders. We zijn van elkaar afhankelijk." Er wordt momenteel gewerkt aan de laatste fase van een pastoraal plan, weet zij. En in dat plan wordt juist aan dit manco aandacht besteed. "Als het klaar is, staat ons een hoop werk te wachten."

Last but not least. Waarvoor zou u meer geld kunnen gebruiken ten bate van het onderwijs?

"Leermethoden. Vroeger konden we klakkeloos de Nederlandse methoden overnemen. Dat kan nu niet meer met de invoering van het Papiamentu, dus moeten we onze eigen leermiddelen ontwikkelen. Ook voor bijscholing en *upgrading* hebben we geld nodig om hen de moderne lesmethoden bij te brengen. Eigenlijk zouden we alle leerkrachten een tijdje naar het buitenland moeten sturen om daar kennis te nemen van de nieuwe methoden.

Zo wordt in Nederland al heel lang een meer individuele lesmethode gebruikt en dat vraagt een totale verandering van de instelling van de leraar. We moeten zoeken naar een tussenweg waarbij wel klassikaal lesgegeven kan worden, maar waar wel optimaal aandacht aan het individuele kind wordt besteed. We stappen steeds meer af van het idee dat alle kinderen gelijk behandeld moeten worden en hellen steeds meer over naar het complementair denken. Je moet het kind geven wat het toekomt en aankan. Als je kinderen gelijk behandelt doe je ze eigenlijk onrecht aan."

Sedert staatsgreep 1960 populaire politicus

Demirel voor zevende keer premier Turkije

ANKARA - Voor de zevende keer in zijn politieke loopbaan is Suleyman Demirel premier van Turkije. Een door hem gevormde coalitie heeft de zegen gekregen van president Turgut Ozal. "Wij beginnen met goede wil en zijn van plan de problemen van het land op te lossen", zei de 67-jarige Demirel nadat Ozal het 32 leden tellende kabinet had beëdigd.

De eerste coalitieregering sinds de jaren '70 bestaat uit leden van Demirels partij, de Partij van het juiste pad (DYP) en de op een na grootste partij in het parlement, de sociaal-democratische partij (SHP). De twee partijen samen beschikken over 266 van de 450 zetels in de volksvertegenwoordiging. In de regering bezet de DYP twintig ministersposten en de SHP twaalf. De SHP wordt geleid door Erdal Inonu, de zoon van een expresident van Turkije. Hij wordt vice-premier.

Minister van Buitenlandse zaken is Hikmet Cetin, een econoom van Kurdische komaf die secretaris-generaal van de SHP was. Op Defensie is ex-gouverneur Nevzat Ayaz van Istanbul van de DYP, terwijl Binnenlandse zaken toevalt aan Ismet Sezgin, die sinds jaren een naaste medewerker is van Demirel.

VERDREVEN

Demirel was tussen 1965 en 1980 zes keer premier van Turkije. Tot tweemaal toe verdreven de militairen hem als eerste-minister, bij staatsgrepen in maart 1971 en september 1980. In 1982 kreeg Demirel een verbod opgelegd om politiek actief te zijn. Dit verbod werd in 1987 opgeheven, onder het tweede kabinet van Turgut Ozal. In 1989 deed Demirel een vergeefse poging president te worden. Ozal kreeg de voorkeur van het volk.

De in 1924 in Islamkoy in de buurt van Isparta (ten zuiden van Ankara) geboren Demirel is sinds de militaire staatsgreep van mei 1960 de populairste Turkse politicus. Maar hij geldt ook als een demagoog, wat hem kort geleden de koosnaam "Baba" (Papa) opleverde.

GEEN TANK

Toen zijn kiezers hem verweten dat hij zich niet tegen de putsch van 1960 had verzet, reageerde Demirel adrem: "Er was geen tank waar ik op kon klimmen", een verwijzing naar het optreden van president Boris Jeltsin van Rusland in augustus tegen de mislukte militaire staatsgreep in de Sovjetunie.

De gehuwde en kinderloze Demirel heeft in de verkiezingscampagne aanwijzingen gegeven voor een sociale politiek, waar de kiezers naar snakken na acht jaar rigide markteconomie onder regeringen van de Moederlandpartij van Ozal. Of het hem zal lukken deze door te voeren is een andere zaak. De Turken kijken er wel naar uit.

Schoenen voor Albanese kinderen

De Albanese vice-premier Gramoz Pashko heeft de wereld vrijdag opgeroepen deze winter **schoenen** te sturen voor de Albanese kinderen, die blootsvoets gaan.

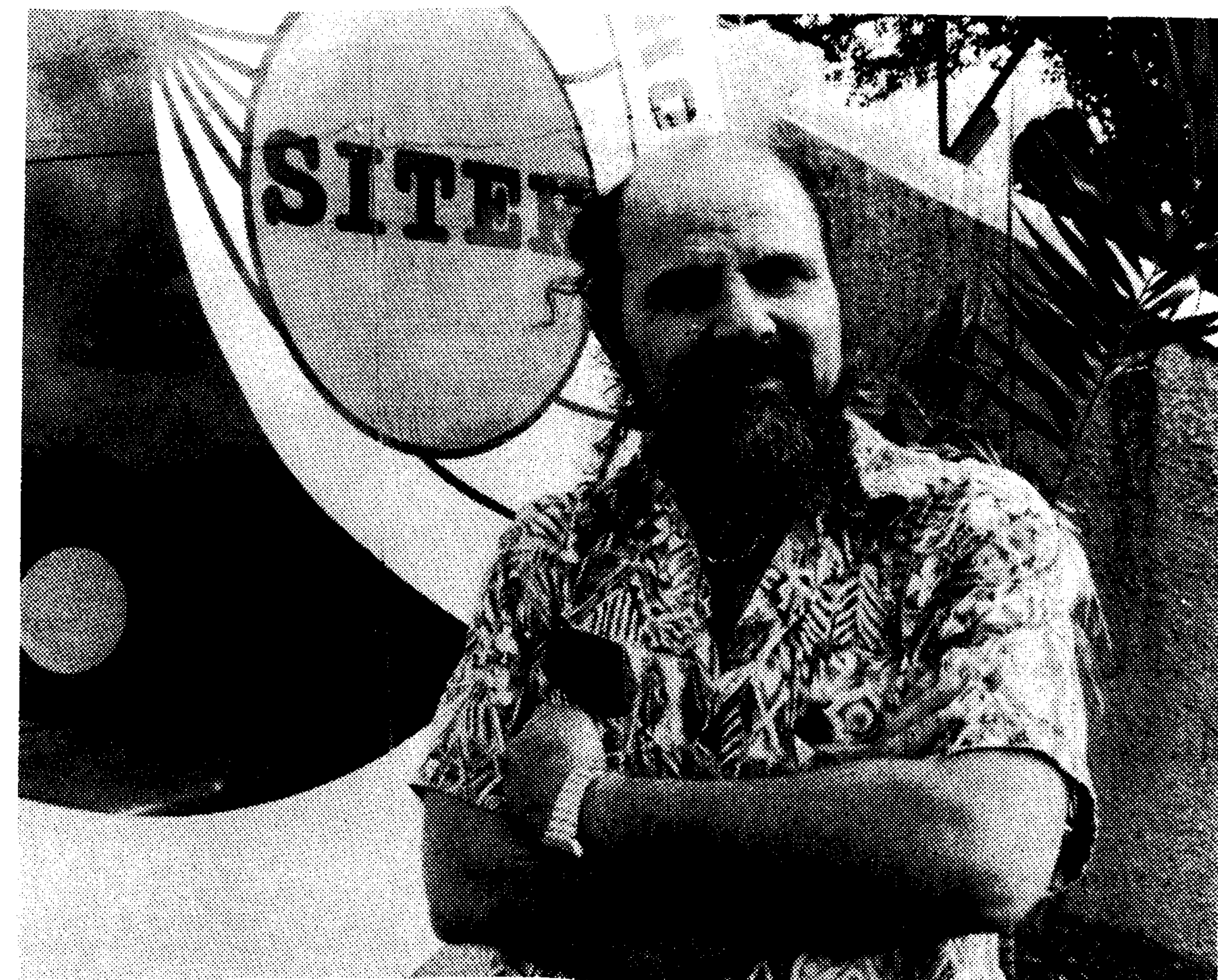
"Wij hebben uiterst dringend schoenen nodig voor kinderen", zei Pashko. "De leerlingen kunnen niet naar school. Buiten zouden zij in de vrieskou blauwe voeten krijgen".

De Albanese regering schat dat 240.000 paar schoenen nodig zijn om de kinderen de winter door te helpen. "Alle drie schoenenfabrieken produceren niet meer sinds mei door gebrek aan grondstoffen en lijm", verklaarde een functionaris van het ministerie van lichte industrie. Het gebrek aan kinderschoeisel bestaat al lang in Albanie. Er wordt met Griekse en Italiaanse bedrijven onderhandeld over het opzetten van joint-ventures en hervatting van de produktie. "Maar dat zal voor het eind van dit jaar niet veel opleveren", zei de functionaris.

Al 19 jaar aan het roer van onderwijsvakbond

Errol Cova:

VAN LEERKRACHTEN wordt vaak gezegd dat ze koppig zijn of "zeker denken slimmer te zijn dan iedereen". Het vermanend vingertje, zo van: 'wij weten wel hoe dat in elkaar zit, houden jullie je maar koest', komt er vaak bij te pas. Lastige mensen dus. Wat nu, als je een leerkracht hebt, die ook nog eens een keer vakbondsleider is? En dan niet alleen van de vakbond van leerkrachten Sitek (lastig), maar ook van de vakcentrale Kamara Sindikal? (super lastig). Hij is verdorie óók nog woordvoerder van de Verenigde Vakbonden (onbeschrijflijk lastig). Een verdraaid lastig iemand moet dat zijn. Dat is Errol Cova dan ook, volgens velen.
'Curaçao zal ooit bevrijd zijn van Cova" liet de woordvoerder van een politieke partij niet lang geleden weten. Wanneer, is vooralsnog echter de grote vraag. "Ik hou er mee op, als het vuur gedoofd is, als ik merk dat mijn strijdlust verdwenen is", vertelt de duidelijk nog lang niet uitgestreden Cova. Zijn vinger is vaak genoeg gericht geweest op de gevestigde orde, de politiek, de schoolbesturen en andere waarvan hij als leerkracht/vakbondsleider dacht dat ze fout bezig waren. Zijn 'baby', de vakbond Sitek, bestaat op 1 december 20 jaar.

(Foto Ken Wong)
ERROL COVA
...pressie vaak enige middel...

Vindt Cova het voorzitter zijn voor 19 jaar zelf niet aan de lange kant?
'De VLC werd indertijd opgericht door een groep jonge mensen, waaronder ik zelf, die dacht dat een vakbond een strijdlustige en geen standsorganisatie moet zijn en een brede doelstelling moet hebben. Ik groeide op in deze strijd en ik voel me er goed bij. Na mijn leerkrachtenopleiding en mijn werk als leerkracht en schoolhoofd, begon ik me te interesseren in het vakbondswerk. De afgelopen 19 jaar heb ik erg veel geleerd; als ik weer mocht kiezen zou ik het weer zo doen. De levenservaring die je opdoet is groot; ik ben tevreden'.

Denkt u als vakbondsleider goed werk te hebben gedaan?
'Als je bedenkt dat de eenheid binnen de Sitek groot is en je de steun die ik door de jaren heen gekregen heb in overweging neemt, dan denk ik dat het wel goed zit. Leerkrachten zijn per definitie kritisch en moeilijk te organiseren. Daar komt bij, dat wij een nieuw soort vakbondswerk deden, waarbij we overal een mening over hadden'.

U bent dus verzekerd van de steun van de meeste Curaçaose leerkrachten...
'Ja en ik moet zeggen dat als er mensen zijn die het niet met me eens zijn, ik dat heus wel te horen krijg. Ik waardeer dat wel. Niet iedereen is het steeds met me eens, maar het gaat om de rode Sitek-gedachte-lijn'.

Die rode lijn, is die van de Sitek of is die van Cova?
'De democratie in onze vabond is groot en die lijn is niet door mij uitgestippeld. In de beginperiode waren er heel wat mensen bij betrokken. Als woordvoerder probeer ik alles op een rijtje te zetten, zodat ik het naar buiten toe ook kan verdedigen. In ons democratisch bestel heb je immers het recht je ideeën en mening te verdedigen en in de aanval te gaan als je aangevallen wordt. Als je dat niet doet, geloof je er zelf niet in'.

Als u ooit merkte, dat een meerderheid er een andere mening op na houdt dan u, bent u bereid die te veranderen...
'Ja en dat gebeurt ook wel eens. Als de hele lijn echter zou komen te veranderen dan zou ik er niet meer bij kunnen zijn. Wij vergaderen iedere week met het dagelijks bestuur, we kennen elkaar nu wel. Je moet gewoon alles goed kunnen beargumenteren en bij ons is dat ook wel zo. In het verleden is er wel eens een poging ondernomen, om me af te zetten. De algemene vergadering, die uren duurde, herkoos me echter met een overgrote meerderheid. Daar was ik trots op. De leden vergeven je wel als je fouten maakt en dat stel ik op prijs. Natuurlijk heb ik minder goede beslissingen genomen en vaak was er ook intern terechte kritiek. Maar ik heb mijn leven gebeterd'.

Kan de Sitek op zijn 20-ste verjaardag echt tevreden zijn, indien rekening wordt gehouden met de staat waarin het Curaçaose onderwijs verkeert?
'Onderwijsveranderingen zijn in alle landen een langdurig en erg moeizaam proces. Je raakt iets moeilijks aan, waarvan iedereen gebruik wil

"Een vakbond mag niet worden ingekapseld"

maken, maar die niet wil bespreken. Op Curaçao komt daar bij, dat we het Nederlandse onderwijssysteem hebben geërfd - het schijnensysteem - waardoor het nemen van beslissingen erg moeilijk is. Unesco heeft dat meedere malen vastgesteld. Vooruitgang is niet mogelijk indien niet de leerkracht de verandering draagt. Twintig jaar is relatief lang, maar wij willen drastische veranderingen, om die echtscheiding van het Nederlandse systeem door te voeren en het onderwijs aan onze omstandigheden aan te passen'.

U zei laatst dat een van de belangrijkste verdiensten van de Sitek is dat nu het onderwijs onderwerp van gesprek is...
'Dat klopt. Een ander belangrijk punt is dat iedereen nu inziet dat onderwijs een wezenlijk onderdeel van de gemeenschap is en van de politiek. Je moet toegeven dat er politieke druk nodig is om iets te bereiken bij de overheid. Ontwikkeling in het onderwijs loopt zelfs hand in hand met de politieke ontwikkeling en die is op Curaçao achtergebleven. Het is persoongebonden activiteit. Wanneer een bewindsman vertrekt, moet je weer opnieuw beginnen. Dat werkt vertragend. Daarnaast heb je hier veel heilige huisjes, die op de koop toe vastzitten aan oude politieke tradities'.

Wordt er op Curaçao niet te veel gesproken en te weinig gehandeld, ook op onderwijsgebied?
'Je moet op een gegeven moment inderdaad ophouden met praten. Het is daarom ook niet vreemd dat we de afgelopen 10 jaar verschillende acties hebben gevoerd. Want met stakingen houdt het praten op en komt er actie. Maar het gevaar is wel, dat de beslissingen dan niet helemaal duidelijk zijn'.

Heeft u voorbeelden?
'BVO/Ladvo is een voorbeeld, evenals de invoering van het Papiamentu als vak en niet als voertaal. Dan ga je weer praten, tot de volgende actie komt. Dat is typerend voor politieke beslissingen en het onderwijs heeft daar erg onder geleden'.
MDNM
Politiek bedrijven met onderwijs is dus geen vreemd verschijnsel?
'Met politiek bedoel ik, dat politieke belissingen nodig zijn, die vaak niet zwaar genoeg zijn om wat te bereiken. Onderwijs is geen 'votegetter'. Het is een zaak van middenlange termijn en dus niet aantrekkelijk voor de politicus met een korte termijn visie'.

Is daarin de laatste jaren geen verandering gekomen, met name ook omdat de Sitek met haviksogen zit op te letten?
'Ja. Wij stelden enige jaren geleden voor, met een ontwikkelingswet te komen met de grote lijnen van een onder-

"De politiek is hier iets waarvoor je je schaamt"

wijsbeleid voor 20 jaar; dat zou inhouden dat die grote lijn, ongeacht de politieke kleur, in tact zou blijven. Dat was de bedoeling van het 'Kompromiso nashonal.' Maar het blijkt problematisch want blijkbaar bestaat het in onze politieke en bestuurs- cultuur niet, dat ambtenaren die het beleid moeten helpen uitvoeren niet zelf de beslissingen nemen. De politicus schuift de fouten af op de ambtenaar, maar als iets lukt is hij er wel als de kippen bij om de eer op te eisen'.

Ambtenaren hebben dus een te grote invloed, zegt u nu...
'Vroeger, tot het 'Kompromiso nashonal' was dat wel zo. Daarna niet meer. Nu zijn ze weer bezig hun territoir te heroveren en dat is eigenlijk het probleem. De gedeputeerde moet nu beslissen of het beleid er een is van alle partners of alleen van hem'.

'Kompromiso nashonal' was hoopgevend, waarom moest ook dit mis gaan?
'De slechtste beslissing die onderwijs-gedeputeerde Dito Mendes ooit genomen heeft, is bevriezing van de werkzaamheden van het presidium (opgericht als onderdeel van het 'Kompromiso nashonal'). Beslissingen die daar vielen werden immers door 4 partners gedragen, maar dat werd niet in dank afgenomen door ambtenaren die menen dat zíj de beslissingen moeten nemen. Hij als politicus moet beslissen of hij zijn verantwoordelijkheid wil delen dan wel dat het uitsluitend zijn 'baby' blijft. Vreemd is dat toen (vorig jaar) de leerkrachtenstaking plaats vond, het presidium níet bevroren werd, maar dat dit wèl wegens de actie van de Verenigde Vakbonden (in oktober j.l. wegens de accijnsverhogingen). Dat is helemaal niet logisch'.

Het is bekend dat politici er van houden mensen in commissies te zetten, juist om ze monddood te maken...
'Ze hebben dat ook met mij geprobeerd, maar het is niet gelukt. Ik sta dat niet toe en daarnaast blijven mijn Sitekvrienden altijd alert. Zodra ze merken dat ik de neiging heb ingekapseld te worden, schudden ze me wakker. Een kritische vakbond is erg waardevol'.

Er wordt beweerd dat u persoonlijk neigt naar een bepaalde politieke partij, waardoor u - automatisch - niet erg goed bent met de huidige regeerders...
'Iedere burger heeft recht op zijn politieke mening, maar je mag er je organisatie niet voor misbruiken. Ik ben de afgelopen 20 jaar beticht te neigen naar zowat alle politieke partijen, in het begin dachten ze dat ik een politieke functie wilde. Nu zeggen ze dat ik FOL/SI ben. Het is absoluut niet waar dat we niet kritisch waren toen de MAN in de regering zat. De meest krachtige stelling die we ooit innamen was juist tegen het BC van de MAN. Zij kwamen met een belachelijk rapport over het snijden in en tegelijkertijd verbeteren van het onderwijs. Dat is een contradictie.

Wij hebben er in feite ervoor gezorgd dat er een ander bestuur kwam. Toen kwam Mendes en de ontwikkelingswet werd het 'Kompromiso nashonal'. Een vakbond moet een mening hebben over beleidskwesties. Als je dat doet, dan word je er automatisch van beticht politiek bezig te zijn. Ironisch genoeg wordt er in vele landen bloedig gestreden voor politiek zeggenschap. Hier schamen we ons voor de politiek. Er is iets mis. De politici hebben de politiek gedegradeerd tot iets waarvoor je je schaamt'.

De MAN-Sitek relatie is dus niet bestaand zegt u?
'Die wijs ik inderdaad af en ik weet zeker dat ook de MAN het ontkent. Zij geloven zelfs dat ze de verkiezingen door ons toedoen hebben verloren'.
Je hoort echter nooit dat de Sitek bijvoorbeeld PNP is...
'Zo vreemd is dat niet. De PNP is sinds de jaren '70 erg vaak aan de macht geweest. We hebben onze mening laten horen over tal van zaken waarvoor de PNP regeringsverantwoordelijkheid droeg. We zijn kritisch ingesteld en als toevallig de PNP vaak in de overheid zit, dan wordt de indruk gewekt dat we tegen hen zijn'.

Hoe is combinatie Kamara Sindikal en Sitek-voorzitter?
'Mijn ervaring bij de Sitek heeft veel geholpen, maar de functie bij Kamara Sindikal is toch anders. De Sitek is een homogene groep, Kamara Sindikal is dat niet. Verder heb je met andere mensen te maken. Je moet anders optreden. Ze hebben een ander beeld over de leider. Je moet trachten een gulden middenweg te vinden. Als Sitek ben je doelgericht bezig, als Kamara Sindikal is dat veel breder. Bij de Verenigde vakbonden moet je nog veel voorzichter zijn'.

Is de interne, onderlinge oorlog tussen vakbonden nu voorbij? Zijn de ideologische verschillen niet te groot?
'Mensen komen bijeen om de werkende klasse te verdedigen. Het is een proces. De leden zelf zijn onderling niet verdeeld. Wel heeft het vakbondswezen invloed op ze. De vakbonden zijn een spiegel van de gemeenschap. Als haar drijfveer haat, nijd en wantrouwen is, dan kan je moeilijk verwachten dat vakbonden er vlekkeloos vanaf komen'.

Staan we met de Verenigde Vakbonden aan het begin van een nieuw tijdperk?
'Er zal meer eenheid zijn, er is meer contact, je kent de achtergronden, je wordt minder gemakkelijk tegen elkaar uitgespeeld. Dát is namelijk ook een kenmerk van onze gemeenschap. Men wil gewoon hebben dat er ruzie is. Als je het ergens mee eens bent dan is dat een tegenvaller! In het dagelijks leven hebben we continu contact met de overheid en schoolbesturen en dagelijks worden akkoorden bereikt. Maar die bereiken de pers niet, want ze zijn niet interessant'.

Houden jullie zelf ook niet van ruzie maken en dan het liefst via de media?
'Pressie is vaak het enige middel op Curaçao. Je geeft een vinger en ze nemen je hele hand. Je tolereert iets twee maal en als je de derde keer iets zegt, dan vragen ze verwijtend waarom je de eerste twee maal je mond niet hebt opengedaan. Tot voor de rechter doen ze dat'.

De vakbonden hebben de laatste tijd enige belangrijke successen geboekt bij het gerecht. Voelen jullie je daardoor sterker?
'Het gerecht mag de vakbondsstrijd niet vervangen, maar in het geval van onderwijs, waarbij op Curaçao maar weinig jurisprudentie voorhanden is en we zelfs achterlopen, moeten we profiteren van het feit dat we deel uit maken van de rechtsstaat van het Koninkrijk. Een vakbondsleider moet alles in de gaten houden. In het geval van de gelijktrekking man/vrouw was het een goed voorbereide zaak. Niemand wist het, maar het heeft de (onderwijs)staking (van verleden jaar) enorme kracht gegeven. We konden lang doorgaan en jurisprudentie 'maken'. Wat ook hielp, was de koppige en domme houding van de overheid. Als ze direct bepaalde dingen hadden geaccepteerd, hadden we de kans niet de jurisprudentie uit te breiden. Door hun inconsequent optreden echter, zaten wij goed. Ook in het geval van de Verenigde Vakbonden (tegen accijnsverhogingen) heeft de overheid teveel de nadruk gelegd op het breken van de strijd in plaats van het oplossen van het probleem.

Maar later hebben jullie toch ook een belangrijke zaak verloren...
'We hebben uiteindelijk gewonnen, omdat aangetoond werd dat de rol van de overheid niet eerlijk was, de overheid was rancuneus. Men zat op een ivoren toren en luisterde niet naar adviseurs. Zelfs in de vonnissen probeerde men hiaten te ontdekken, waardoor de rechters boos werden. De toon van de rechters was in bepaalde gevallen behoorlijk denigrerend.
Als de overheid een zaak verliest, geeft men instructie aan de advocaten na te gaan hoe er het beste vanaf te komen. Als een bepaald advies niet bevalt, zoeken ze andere, 'betere' adviseurs. Ze willen dus gewoon liever niet doen wat in het vonnis staat. Dat is fout. Wij, als organisatie, koesteren ook na een verloren strijd geen wraakgevoelens, ook niet als het pijn doet. Bij de overheid is dat anders'.

Maar het kan toch niet dat de Sitek een soort ideale organisatie is en alleen 'de anderen' steeds fout bezig zijn?
'We zijn niet perfect en we maken ook fouten, maar we hebben het voordeel dat we onze interne controle-mechanismen hebben. De overheid heeft die kennelijk niet'.

Is er reden voor feeststemming voor de Sitek anno 1991?
'Er is aanleiding voor een 'strijdstemming'. Maar die is er altijd. Belangrijk is voor ons de eenheid, die is nu veel groter is. Niemand had 20 jaar geleden, toen er 7 organisaties waren en grote onderlinge strijd, durven dromen dat de vakbond een lang leven beschoren zou zijn. Verder is de organisatie er kwalitatief en kwantitatief op vooruit gegaan en neemt het een duidelijke plaats in in de gemeenschap. Dat geeft ons de garantie dat de onderwijsveranderingen komen die zo hard nodig zijn. De ingrediënten daarvoor zijn er'.

Hoe lang zal het nog duren voor het onderwijs is, wat het in feite moet zijn?
'Wij zijn slechts één van de partners en als het aan ons lag was het proces al begonnen. Wij zijn er trots op dat wij steeds goed onderbouwde stellingen naar voren hebben gebracht. Maar wij hebben het niet alleen voor het zeggen'.

Waren de onderwijsresultaten 20 jaar geleden niet beter dan nu?
'Het Nederlands functioneerde toen als taal, nu niet meer. Als het Papiamentu 10 jaar geleden als voertaal was ingevoerd, zou het Nederlands nu beter beheerst worden dan 20 jaar geleden. De grootste fout die we begaan hebben, is het Nederlands als moedertaal aanhouden. Unesco zei al in de jaren '50 dat dat onmogelijk is. Als je talen vanuit je eigen moedertaal leert, leer je ze sneller en beter. Wij moeten eerlijk zijn: basisscholen op Curaçao zijn geen Nederlandse scholen. Nu worden de lessen op een ongestruktureerde wijze gegeven. Het moet gestruktureerd worden. Het Nederlands moet als vak gegeven worden. Ook andere talen komen dan beter aan bod, zodat de kinderen na hun schooltijd bijna overal terecht kunnen.

We moeten de waarde van het Papiamentu niet onderschatten want om andere talen te leren moet je die taal beheersen. Wij zeggen niet dat Papiamentu zaligmakend is, maar dat is het Nederlands ook niet. Wij worden geografisch omgeven door het Engels en Spaans, maar dwingen onze kinderen het Nederlands te leren'.

"Pressie is vaak het enige middel"

Waarom zijn er zoveel mensen bang voor Errol Cova en hoe lang blijft hij nog?
'Ik weet niet of ze bang zijn. Ze hebben vrees voor hetgeen ik vertegenwoordig: de werknemers. Die zijn dé machtigste kracht. Hoelang ik nog blijf? Er is een verjongingsproces gaande en er zijn mensen die me kunnen vervangen. Ik word steeds minder onmisbaar. Dat is gezond. Zolang ik me nog zo strijdbaar voel, ik achter de strijd sta en de vakbond als pressie-groep zie en we die willen hebben, blijf ik. Ik zal echter niet één dag langer blijven, als ik een 'administratief mannetje' ben geworden'.

door Ana van Leeuwen

Groeiende behoefte aan thuiszorg voor bejaarden

Marjorie Ferrero: "Bejaardenzorg neemt taak van familie over"

= door Nel Casimiri =

ONDER DE STICHTING Birgen di Rosario, die zelf weer onder het Wit-Gele Kruis valt, ressorteren drie bejaardentehuizen: Welgelegen, het Richardushuis en Nos Lanterno en ook de dagopvang voor bejaarden in Mi Amparo, naast Welgelegen. De vijfde 'poot' van Birgen di Rosario is de zorg voor de bejaarden die thuis wonen. Kuido pa Grandinan na Kas is begonnen met het werk op 1 november 1976 en bestaat nu dus vijftien jaar. Ter gelegenheid van die verjaardag spraken we met Marjorie Ferrero, die de leiding over die thuiszorg voor bejaarden heeft. Een bejaardentehuis valt op in een wijk, maar de zorg voor een bejaarde die thuis woont en die af en toe bezocht wordt door een bejaardenverzorgster of helpster is veel anoniemer, terwijl juist dat werk in de wijken voor de meeste bejaarden van enorm groot belang is. De doelstelling van de Stichting Kuido pa Grandinan na Kas is de bejaarden zo lang mogelijk thuis in hun eigen omgeving te laten en pas als het niet anders kan de bejaarden over te plaatsen naar een bejaardentehuis en dat dan ook te stimuleren.

Marjorie Ferrero: 'Ik ben niet zelf met dit werk begonnen, dat is Elsie Newton geweest. Zij is er om persoonlijke redenen na vier jaar mee gestopt. Ik ben haar opgevolgd en werk hier nu dus bijna elf jaar.'

Marjorie Ferrero is maatschappelijk werkster van beroep. Eigenlijk is zij in dienst van de eilandelijke overheid maar door het eiland is zij ter beschikking gesteld van de Stichting Birgen di Rosario.

'Ik ben in 1964 in dienst gekomen van het eiland. Ik zat al in het werk. Op de afdeling maatschappelijk werk ben ik begonnen met de onderstandstrekkers. Na mijn opleiding, die ik op Curaçao gevolgd heb, ben ik eerst begonnen met de groep huwelijksproblemen. Voor deze mensen was toen helemaal geen opvang op Curaçao. Daarna heb ik gewerkt voor het PBO, het praktisch beroepsonderwijs. Dat was in 1976 een nieuwe vorm van onderwijs. Daar ben ik vier jaar gebleven. Toen werd ik benaderd door Elsie Newton met de vraag of ik haar werk over wilde nemen. Ik vond het een uitdaging en heb het aangenomen'

VERSCHIL

Is het verschil van werken met jongeren bij het PBO en het werken met bejaarden niet erg groot?

'Ik moet er eerst bij zeggen dat PBO heel bevredigend was voor mij. Het zijn moeilijke jongeren, maar je ziet resultaat. Je ziet hoe ze na drie jaar zelfstandig kunnen functioneren in de maatschappij. Ook hier bij de bejaarden is het leuk werken. Ook hier zie je wat je doet en je kunt nieuwe ideeën naar voren brengen. Als het niet te veel kost, kun je die ideeën in daden omzetten. Ik ben inderdaad van het ene extreme naar het andere gegaan.'

Is er veel veranderd in die vijftien jaar?

'We zijn begonnen met 35 bejaarden die behoefte hadden aan hulp en zes bejaardenhelpsters, een directrice en een secretaresse. Die directrice moest zelf alle werk doen, ze moest op huisbezoek, bemiddelen, controleren, enz. Dat is nu wel veranderd. We hebben nu 32 bejaardenverzorgsters en helpsters en 300 bejaarden om voor te zorgen. Daarbij twee maatschappelijk werksters, een full time en een part time, een secretaresse en een werkster.

Vroeger was het werk van de bejaardenhelpsters meer gericht op het huishoudelijk werk. Er zijn veel mobiele bejaarden die het huiswerk niet meer aankunnen en er zijn bijvoorbeeld bejaarden die niet goed meer kunnen zien en daardoor de deur niet meer uitdurven. Zij hebben hulp nodig bij het boodschappen doen. Voor anderen moesten we uitkijken naar een plaats in een bejaardentehuis. Er zijn nu ook anderen, zoals bedlegerige cliënten e.d. die meer hulp nodig hebben en daarvoor zorgen we in samenwerking met de familie, de wijkverpleging en de gezinshulp.'

MARJORIE FERRERO ...plannen maar geen geld...

(Foto Ken Wong)

Wanneer kom je in aanmerking voor hulp van Kuido pa Grandinan na Kas?

'We hebben daarvoor een aantal criteria. Ten eerste moeten de mensen zestig jaar of ouder zijn. Ze mogen geen hoog inkomen hebben. De hulp is in principe voor mensen die zelf geen hulp kunnen betalen, maar af en toe maken we wel eens een uitzondering. Ook mag de bejaarde niet zwaar dement zijn. Ook op die regel maken we wel eens een uitzondering, als een demente bejaarde door de familie verzorgd wordt en van ons alleen een aanvullende zorg nodig heeft. Maar als een demente bejaarde alleen woont en er geen familie is die ervoor zorgt, kan het niet want wij bieden geen 24 per dag zorg. 's Avonds en in de weekends werken wij niet. Daarbij moeten de mensen bereid zijn de maatschappelijk werkster binnen te laten voor een onderzoek of ze in aanmerking komen.'

AANMELDEN

En hoe kun je iemand aanmelden?

'Dat kan gewoon telefonisch gedaan worden. Als iemand denkt dat ergens hulp nodig is, bij familie, bij de buren, of waar ook, kan hij of zij bellen. Het hoeft dus niet een dokter of een wijkverpleegster te zijn. Als het o.k. wordt bevonden wordt er een bejaardenverzorgster naar dat adres gestuurd om met het nodige te helpen.'

Waaruit bestaat die zorg?

'Dat kan van alles zijn. Het is verzorging en begeleiden naar recreatie activiteiten of huishoudelijk werk. Het kan hulp zijn bij het in bad gaan of bij het haren wassen, een dieetmaaltijd koken, pedicure en manicure, het verzorgen van kleine wonden, verschonen zo nodig. We gaan met de bejaarden mee naar de arts of de poli en helpen ze ook bij het budgetteren. Vaak komt ook de wijkverpleging bij onze cliënten en zij doen alles wat medisch is. Zij verzorgen ook de gecompliceerde wonden. Wij hebben een goede taakverdeling en een goede samenwerking. Ook begeleiden we de familie en maken ze wegwijs. We proberen zo veel mogelijk de familie erbij te betrekken.'

'Als het eenmaal zover is dat een bejaarde hulp krijgt, gaat de bejaardenverzorgster er naartoe. Vroeger werkten de verzorgsters over het hele eiland, van Banda Riba tot Banda Bou. Nu is Curaçao in vijf wijken verdeeld en zijn er vier posten: op Tera Cora, in de Penstraat en in het Centro Medico op Montagne Abou en twee groepen vallen onder het hoofdkantoor, hier bij Mi Amparo. Het zijn groepen van 5 tot 7 medewerksters en er is een persoon die coördineert. Elke morgen komen ze bijeen voor een bespreking en daarna gaat iedereen naar haar eigen adressen. Om de twee weken heb ik een werkbespreking met de leidsters van de groepen en de maatschappelijk werksters. Een heeft de zorg voor drie wijken, de ander voor twee. Ik ga ook op huisbezoek en af en toe voor controle op pad.'

Met welke instanties werkt u samen?

'In de eerste plaats met de wijkverpleging en met de FKP. De FKP heeft de laatste jaren bejaardenflats gebouwd. Op Tera Cora kwamen de eerste 12 flatjes, later kwamen er ook op Montagne Abou en een paar in de Penstraat. Ook zijn er nu gebouwd op Muizenberg en in Oost-Jongbloed.'

FLATJES

Bestaat er veel belangstelling voor die flatjes?

'Ja hoor! Hoewel... eerst niet zoveel. Het was de bedoeling dat in de flatjes van Tera Cora de bejaarden van Banda Bou zouden komen. Maar nee. Die wilden niet. Daar zijn toen bejaarden van Otrobanda en van Banda Riba ingekomen. De mensen hebben eerst de kat uit de boom gekeken. Nu bestaat er wel een grote belangstelling voor. De FKP is de eigenaar en zij doen ook de toewijzingen, maar wij hebben daarbij wel inspraak. En wij zorgen ook dat het daarna goed loopt, geven sociale begeleiding en zo.'

'Ook hebben wij contact met het AGV en met Sociale Zaken. Die contacten lopen soms via mij, maar meestal via de maatschappelijk werksters. Er is elke maand een teambespreking met de coördinatrice bejaardenzorg.'

Wat is nu het verschil met de gezinszorg?

'Gezinszorg doet hetzelfde werk als wij maar met jongeren. Soms hebben wij teveel aanvragen en hebben we geen plaats meer. Dan roepen we de hulp in van de gezinszorg. Die helpt dan een tijdje en zodra wij weer kunnen nemen we het over.'

Als de bejaardenverzorgsters de bejaarden begeleiden, hoe regelen ze dat met vervoer?

'In 1976 hadden we geen dienstauto's, toen gingen ze met de bus. Als de bejaarde genoeg geld had, betaalde hij voor twee. Lukte dat niet kon de verzorgsters later het geld terugkrijgen. Nu hebben we tien dienstauto's. Die worden door de bejaardenverzorgsters gebruikt om in de wijk te komen en dienen voor het vervoer naar de dokter en de poli, om de AOV op te halen, maar ook voor als er wat georganiseerd wordt in de wijk. Dan worden ze er met de auto naar toe gebracht. Op Banda Bou is meer behoefte aan transport dan elders. De wijkverpleging van Banda Bou heeft nu ook een rolstoelbus gekregen. En met het feest van de MCB hebben we ook een uitnodiging gekregen voor onze bejaarden. Ze kunnen er niet alle 300 naartoe, maar toch wel een aantal. In zo'n geval werken we ook in het weekend. De eerste auto's kregen we van het Koningin Juliana Fonds. Ook kregen wij auto's van Sede Antia, Maduro en Curiel's Bank en de Kiwanis. De laatste tijd leasen we de auto's. We hebben nu een paar auto's in eigendom en een paar geleased.'

Zijn er genoeg verzorgsters om alle bejaarden te helpen?

'Vroeger hielp iedere bejaardenhulp een gezin per dag. Nu zijn we noodgedwongen van beleid veranderd. De wachtlijst werd te lang. De overheid kon niet steeds een uitbreiding van het personeel betalen. We zijn nu meer taakgericht bezig. Alleen het nodige wordt gedaan. De bejaarden krijgen een paar uur per dag hulp, soms vier uur, soms een uur of zelfs maar een uur per week. Het hangt af van wat voor hulp. Als het alleen om transport gaat, kan het om een uur per week gaan of zelfs om een uur per maand, als b.v. AOV gehaald moet worden. Bejaardenverzorgsters komen nu bij drie of vier gezinnen per dag. Zo hebben we het probleem van de wachtlijst opgelost, maar we hebben nu alweer een wachtlijst.'

Hoe kan dat?

'Er zijn een heleboel mensen die een beroep op ons doen. Als het alleen om huishoudelijke hulp gaat, kan het wel even wachten, maar als het om vervoer naar de fysiotherapeut gaat, is vaak direct hulp nodig. Ook als bijvoorbeeld iemand naar het ziekenhuis moet voor een oogoperatie, kan zij niet direct daarna zelf koken. Dan is ook direct hulp nodig. Er staan nu zo'n 12 tot 14 mensen op de wachtlijst. Er doen steeds meer mensen een beroep op ons. We zijn echt aan uitbreiding toe. Ook al omdat we plannen hebben voor avondhulp en weekendhulp.'

Maar hoe ging het vroeger toen uw hulp nog niet bestond?

'Heel, heel vroeger had de familie zelf de zorg over de ouders. Maar later kwamen er allerlei ontwikkelingen, zoals vrouwen die uit werken gaan, kinderen die een oppas nodig hebben. Er is niet veel tijd meer voor de ouders. Kinderen gingen naar het buitenland om te studeren en lieten hun ouders hier achter. Soms kwamen ze terug, maar anderen bleven daar. Er is niemand om voor hun ouders te zorgen. Ook kwamen mensen van de andere eilanden naar Curaçao om te werken, bij de Shell, of bij mensen thuis. Zij bleven hier wonen omdat ze na zo vele jaren geen band meer voelden met hun vroegere land of eiland. Die hebben hier geen familieleden. Er waren niet veel mogelijkheden hier voor bejaarden. Heel lang was er alleen Habaai (Welgelegen). Later kwamen ook het Richardushuis en Nos Lanterno. Maar die bejaardentehuizen raakten vol. Er moest iets gebeuren. De wijkverpleging heeft in die tijd heel veel voor de bejaarden gedaan. Hetzelfde werk dat wij nu doen. Later heeft men Birgen di Rosario, die al in het bejaardenwerk zat, gevraagd iets te organiseren en dat is uitgegroeid tot deze Stichting. Vroeger deed de familie meer aan de zorg voor bejaarden, in samenwerking met de wijkverpleging. Later heeft de bejaardenzorg veel overgenomen van de familie en de wijkverpleging. Ik vind dat geen negatieve ontwikkeling. Op een gegeven moment wordt het teveel. Meestal wil de familie wel helpen, maar is het erg moeilijk. Ze hebben het te druk met hun eigen zorgen. Degene die er mee verliest, is de bejaarde. Maar de familie houdt wel degelijk de verantwoording voor de ouders. Die verantwoording kunnen ze niet helemaal afschuiven op de Stichting.'

PLANNEN

Wat zijn uw nieuwe plannen voor de toekomst?

'Er is behoefte aan hulp in de avonduren en in de weekends. Bij ons houdt alles op op vrijdag. Dan zit de bejaarde twee dagen zonder hulp. Maandags beginnen we weer. Meestal is er wel familie. Zo af en toe komt iemand langs die wat van de hulp overneemt. Maar er zijn ook bejaarden die helemaal geen familie hebben en die twee dagen zonder hulp zitten. Ik wil uitbreiden om in zo'n geval ook te kunnen helpen. Er zijn ook families die de bejaarden thuis houden en ze niet naar een bejaardentehuis willen laten gaan. Die hebben dus 24 per dag de zorg voor de bejaarden. Als wij in de avonduren zouden kunnen helpen, kunnen wij ze iets ontlasten, al is het maar af en toe een avond en dan kunnen de ouders thuis blijven tot het laatste moment. Nu kan dat niet of we moeten part time hulp inroepen. Als je dat kunt betalen is het geen probleem, maar anders wel. Zo zijn er ook bejaarde echtparen, waarbij de een zorgt voor de ander. Ik ken een man die niet wil dat zijn vrouw naar een bejaardentehuis gaat. Maar de vrouw is helemaal dement. Hij kan nooit weg. Als wij bijvoorbeeld een keer in de week 's avonds helpen zou hij een keer per week wat anders kunnen gaan doen, er even uit kunnen. Nu kunnen wij dat niet want het kost allemaal geld.'

Hoe wilt u die financiële kwestie oplossen?

'Ik wil een bijdragesysteem invoeren. Nu betalen de cliënten helemaal niets voor onze diensten. De zorg wordt 100% door de eilandelijke overheid gesubsidieerd. Zelf vind ik dat niet zo'n goede zaak. Ik vind dat iedereen wel wat kan bijdragen, natuurlijk naar ieders kunnen. We werken daar wel aan, maar het is nog geen feit. Het is ook beter voor het gevoel van eigenwaarde van de cliënt. Dat is belangrijk. Soms heb ik het gevoel dat ze, omdat ze niets hoeven te betalen, ook geen kritiek durven uiten. Dat zou niet zo moeten zijn.'

En als particulieren die wel kunnen betalen uw hulp inroepen?

'Die mensen kun je niet zomaar in de steek laten. Voor hen fungeren wij als een soort arbeidsbureau. We bemiddelen. We hebben en lijst van mensen die wat ervaring hebben opgedaan met bejaarden. In zo'n geval sturen we iemand naar dat adres. De rest, afspraken en betaling, moeten ze dan zelf regelen. Wij willen ook een bijdrage omdat we dan particulieren so wie so kunnen helpen. Dan is het een normale zaak als er een bijdrage wordt gevraagd. Er zijn bejaarden die het er moeilijk mee hebben werkgever te moeten zijn. Ze weten niet wat ze moeten doen als iemand bijvoorbeeld niet komt opdagen. Dan bellen ze ons, i.p.v. de persoon in kwestie. Nu moeten we in zo'n geval soms zelf een maatschappelijk werkster inschakelen, terwijl we druk zijn met ons eigen werk. Bij de dagopvang kent men wel een eigen bijdrage en ook bij Tafeltje-Dek-Je, kost een maaltijd, het kleine bedrag van Nfl 2,50. Wij zijn de enige afdeling zonder eigen bijdrage.

Wij zijn indertijd gestart met een kleine groep bejaarden die absoluut niets kon betalen. Maar bij de mensen die transport vragen, zijn er veel bereid te betalen. Maar we hebben geen systeem. Nu vragen we ze een donatie te storten een keer per jaar voor de bejaardenzorg. Er is soms wel geld, maar ze kunnen niemand vinden om met hen mee naar de poli te gaan.'

Wat zijn nu de grootste problemen die u in uw werk ontmoet?

"Slechte huisvesting één van grote problemen"

'Slechte huisvesting van onze cliënten kan problemen geven als we willen helpen. Als in de regentijd het dak lekt, moeten we DOW en Sociale Zaken vragen om hulp. Ook zijn er drugsproblemen in de wijken. Bejaarden die we helpen hebben soms drugsverslaafde familieleden in huis. We zijn verschillende keren bedreigd in buurten met veel drugsverslaafden, zelfs zo dat we de hulp moesten stopzetten. Dan is er de subsidie die niet voldoende is. Bepaalde plannen kun je niet uitvoeren omdat er geen geld voor is. De laatste tijd is het verzuim hoog en ook het verloop van het personeel. Het werk is zwaar en wordt slecht betaald. Bijna alle meisjes die bij ons weggaan, gaan naar Nederland. Daar hebben ze zo werk en ze worden beter betaald. Dat is een hele negatieve ontwikkeling,. Wij raken al onze mensen kwijt. We moeten meer doen om ze hier te houden. Daarom heb ik er heel veel moeite voor gedaan een opleiding hier te krijgen voor verzorgster. Die is er nu gelukkig bij de huishoudscholen Eligia Martier en Ancilla Domini.'

MARIA PENON DE ABBAD is geen onbekende in onze gemeenschap. Zij is o.m. de schrijfster van het Spaanse studieboek *Acuarelas y Reflexiones*, dat in de jaren zestig en zeventig veelvuldig is gebruikt op onze middelbare scholen. In diezelfde tijd heeft ze onder auspiciën van het Departement van Onderwijs en de toenmalige inspecteur P.T.M. Sprockel, jarenlang een leergang in de Spaanse cultuur en literatuur verzorgd. Ze is tevens gedurende een periode van negen jaar vice consul geweest van Costa Rica op Curaçao, indertijd de enige vrouw die zo'n functie bekleedde op dit eiland en in de regio.

In 1967 publiceerde ze haar eerste gedichtenbundel: *Arpa en el viento*. Een boek waarvoor ze een onderscheiding kreeg in Costa Rica en dat meteen een groot succes werd in Midden- en Zuid-Amerika. Dit boek was toentertijd ook hier in boekhandels verkrijgbaar. Vol trots laat zij mij de enige twee exemplaren zien, die ze nog bezit van *Acuarelas y Reflexiones* en *Arpa en el viento*.

'Ofrenda' werk van begaafd dichteres

María Peñon de Abbad: "Ik schrijf voor Curaçao"

NAAR AANLEIDING van de dichtbundel *Ofrenda* die María del Socorro Penón de Abbad 15 november j.l. in het auditorium van de Openbare Bibliotheek aan het publiek presenteerde, bezocht ik haar voor een interview. Ze ontving me op de porch van haar woning aan de Nieuwe Parereweg, waar een heerlijk briesje waait in de namiddag. Het huis dat op een helling ligt, en een fraai uitzicht biedt op Nieuwe Haven en Salinja, is helemaal omgeven door traliewerk. "Je kunt het je niet veroorloven onachtzaam te zijn tegenwoordig. De 'chollers' worden met de dag brutaler, ze kunnen zo maar je huis binnenlopen", reageert ze als ik er een opmerking over maak.

María Peñon de Abbad
...voor Curaçao...

= door Ithel Brute =

De dichteres is een dochter van Agustín Penón en Casilda de Penón. Haar ouders waren begin deze eeuw vanuit Spanje naar Costa Rica geëmigreerd, waar ze werd geboren. Toen ze ongeveer één jaar oud was, keerde het gezin terug naar Spanje, waar ze in de hoofdstad van Catalonië, Barcelona, opgroeide en aan de Universiteit een graad behaalde in Spaanse kunst en letterkunde.

Bij het uitbreken van de Spaanse burgeroorlog (1936-1939) vertrok het gezin Penón, ditmaal noodgedwongen, naar Costa Rica. Daar leerde de dichteres haar echtgenoot in 1943 kennen. Deze was in Costa Rica met vakantie uit Curaçao. Hij stond al met het vliegticket in de hand om terug te reizen, toen hij haar ontmoette. Dit had tot gevolg dat hij pas na drie maanden terug ging, want zonder haar wilde hij niet weg. Het huwelijk werd gesloten en María Penón de Abbad kwam naar Curaçao.

"Ik ben via mijn man een Curaçaose of een Nederlandse", zegt ze met een ondeugend knipoogje, als ik naar haar nationaliteit informeer. Twintig jaar later, in 1973, keerde ze terug naar Costa Rica, waar ze tot 1988 verbleef. "Ik ben naar Costa Rica gegaan, omdat ik er nog familie had. Maar in 1988 ben ik teruggekomen omdat ik hier mijn kinderen heb en omdat ik graag weer op het eiland wilde wonen. Je moet niet vergeten dat ik hier de mooiste jaren van mijn leven heb doorgebracht. Ik hou zielsveel van dit eiland. De cursussen b.v. die ik heb mogen verzorgen, behoren tot de dierbaarste herinneringen die ik op het eiland heb opgedaan. Het gedicht *Soneto* is hier een getuigenis van. Ik denk nog steeds met veel genoegen aan de uitstekende leerlingen die ik heb gehad. Ze waren erg leergierig".

BLOEIPERIODE

Volgens mevr. Penón de Abbad maakte het spaans in de zestiger en begin zeventiger jaren een bloeiperiode door op Curaçao. Er bestond veel belangstelling voor de taal en cultuur van Spanje en onze buurlanden. Meerdere malen heeft ze onder auspiciën van het Departement van Onderwijs, lezingen gehouden over de Spaans-Amerikaanse literatuur voor leraren Spaans. Ook hield ze voordrachten in het Spaans bij verschillende plechtige gelegenheden, zoals bijv. bij de installatie van de toenmalige gouverneur van de Nederlandse Antillen, mr N. Debrot, tot erelid van de club: *De Gezelligheid* (1871 -heden).

Begin zestiger jaren heeft mevr. Penón de Abbad geruime tijd voor Radio Curom een serie hoorspelen *Mujeres de la historia* geschreven en geregisseerd (twee keer in de maand). In de serie heeft ze verschillende beroemde vrouwen uit de geschiedenis de revue laten passeren. Met een glinstering van voldoening in haar ogen laat ze mij de vergeelde en beknabbelde manuscripten zien: Cleopatra, Lady Hamilton, Madame Récamier, Catharina de Grote, de heilige Theresia. De serie vond veel weerklank bij de luisteraars.

OFFERGAVE

De nieuwe gedichtenbundel van mevr. de Abbad heeft de reeds genoemde, veelbetekenende titel *Ofrenda* meegekregen, wat in het Nederlands 'offergave' betekent. In verband met deze titel, zegt de dichteres: "Ik denk dat elke kunstenaar, het doet er niet toe van welk pluimage, de morele plicht heeft om zijn/haar creaties aan de wereld aan te bieden. Zo bied ik ook de mijne aan. Je kunt nooit weten waar zich een ziel bevindt, die toevallig op dezelfde golflengte zit. Al mijn gedachten zijn giften of gaven van mijn gevoelens. De bundel is een geschenk aan de lezers, en absoluut geen offergave. Integendeel, het is voor mij een onderverdeeld zijn in vier categorieën. Te weten: een groep liefdesgedichten, een groep mystieke, een groep pantheïstische en een groep filosofische gedichten.

Het merendeel van de gedichten uit deze bundel komt uit de reeds vermelde bundel *Arpa en el viento*. Een klein aantal is ooit — in de jaren vijftig — verschenen in literaire en culturele tijdschriften en bladen, die op het Amerikaanse continent en op Curaçao werden uitgegeven. In tegenstelling tot wat men zou denken, hebben deze gedichten de tands des tijds goed doorstaan. Ze hebben geenszins aan frisheid en kracht ingeboet, maar zijn nog steeds even actueel als sprankelend. Verder bevat de bundel een aantal gedichten, die voor het eerst worden gepubliceerd.

ILLUSTRATIES

Tony Monsanto heeft de illustraties voor de bundel gemaakt. "Ik heb hem precies uitgelegd wat ik wilde. De tekening op de omslag laat een hand zien die in het heelal naar andere werelden grijpt. Het betekent gewoon dát wat verheven is, dát wat hoog is ligt, het niet aan de grond genageld zijn. Als scheppende kunstenares wil ik me verheffen boven de menselijke misère in de wereld.

De tekening op blz. 17 beeldt een landschap van Curaçao uit. Ik schrijf immers voor Curaçao. In de bundel heb ik dan ook drie gedichten aan het eiland gewijd. De laatste tekening op blz. 27 leidt de groep filosofische gedichten in. Het beeldt een vrouw uit, die in nadenkende of peinzende houding onder een boom zit in de natuur. Ze moet de filosofie voorstellen. Wat mij van deze afbeelding frappeert is het lange haar van die vrouw (Ze toont mij de tekening). Ik had niet verwacht dat hij het zo zou tekenen, maar goed beschouwd, geeft het lange haar aan dat zij al een hele tijd onder die boom zit na te denken. In de natuur kun je, trouwens, beter nadenken dan in een drukke stad".

Wanneer ons gesprek zich op het vlak van de poëtische stijl begeeft, zegt ze: "Voor mij is de boodschap die ik via mijn gedachten, mijn gevoelscheppingen, wil overbrengen, het belangrijkst. Dat wil, nochtans, niet zeggen dat ik de vorm van geen belang acht. Maar voor mij is de vorm waarin ik de inhoud van mijn gedichten giet, van ondergeschikt belang. Ik heb niet veel aan rijm, ritme of muzikaliteit zonder inhoud. Mijn gedichten moeten bij de lezers een gevoelige snaar kunnen raken of deze gelijkstemmen. Datgene wat ik te vertellen heb is dus het belangrijkst. Of het nu filosofisch, metafysisch of hartstochtelijk van aard is, het doet er niet toe, als de lezer er maar door in een bepaalde gemoedstoestand geraakt".

LIEFDE

In de eerste vijf gedichten van de bundel, die de liefde als onderwerp hebben, probeert de dichteres deze te definiëren. Dit blijkt het sterkst uit de gedichten *Canción del amor adolescente* en *Amor*. Beide gedichten bestaan dan ook overwegend uit versregels van elf lettergrepen of meer; de meer plechtstatige verslengte(n), die men gewoonlijk aanwendt voor filosofische bespiegelingen. De andere drie gedichten in deze groep zijn in achtlettergrepige of kortere versregels geschreven.

De juiste verslengte(n) om de vluchtigheid van een sensatie of een gevoelig moment, dat met de liefde te maken heeft, te benadrukken. Dit geldt voornamelijk voor de gedichten *Háblame* en *Regreso del campo*. Het gedicht *Curaçao* waarmee de bundel opent, valt, mijns inziens, buiten deze categorie, want op zichzelf beschouwd heeft het de liefde niet als onderwerp. Of het moet de vorm zijn waarin het geschreven is, die zijn rangschikking in deze groep liefdes-gedichten motiveert. De dichteres heeft zich kennelijk, qua vormgeving, door de 'Spaanse romance' laten inspireren, een dichtvorm in verzen van acht lettergrepen, die een aandoenlijk onderwerp, meestal een liefdesgeschiedenis, behandelt. Deze dichtvorm werd veelvuldig beoefend in de Middel-Euwen in Spanje. Maar het kan ook de liefde van de dichteres voor Curaçao zijn, die haar deed besluiten dit gelijknamige gedicht in deze groep op te nemen. Bij wijze van illustratie, citeer ik drie strofen van genoemd gedicht:

Strofe 4:
Quietud de cactus severos,
con llagas que recrudecen.
soles que tuestan las carnes
acuchilladas de tiempo.

Strofe 7:
Blancas alas navegantes,
circundan el firmamento.
Goletas que van y vienen.
con el color de los puertos.

Strofe 8:
Interrogante en el mar
con sus alas de murciélago,
la isla asciende impasible,
hacia los astros inmensos.

Het thema van dit gedicht is, overigens, de *onaandoenlijkheid* van het eiland. Ondanks het feit dat het dag in dag uit aan een immense hitte is blootgesteld, die zo'n beetje alles zengt, rijst het eiland onaangedaan omhoog uit de Caribische zee.

MYSTIEK

Mevr. Penón de Abbad heeft het over het *geloof in de Heer* in de drie gedichten die tot de tweede categorie in de bundel behoren, n.l. de groep mystieke gedichten. "Met het mystieke verwijs ik naar alles wat met religie te maken heeft", maakt de dichteres mij duidelijk, wanneer we over dit gedeelte beginnen te praten. Qua toon, lijken deze gedichten, overigens, alle drie op een smeekbede. In het tweede gedicht in deze serie, getiteld *Una lágrima*, richt het poëtisch-ik in het gedicht zich tot de Heer met het verzoek een traan te laten om alleen te louteren van hun leugens, frustraties, blindheid, ongeloof en van het lijden in deze wereld.

Daarnaast dienen ze ook verlost te worden van het losgeslagen beest. In het derde gedicht *Elevación* wil het poëtisch-ik zelf door de Heer sereen behouden worden in deze wereld, die, vanwege het egoïsme en het slechte, in een hevige doodsstrijd verkeert. In het eerste gedicht in deze serie, waar het poëtisch-ik, echter, haar liefde voor de Heer betuigt, vernemen de lezers dat de Heer haar op een dag, onverwachts, verlaat. Bij wijze van illustratie de laatste strofe:

Y te fuiste Señor; una mañana
llegaste a mi heredad mudo y sombrío.
Dijiste adiós con sólo la mirada,
y te esfumaste después en el vacío.

Er zijn opgemerkt dat de dichteres een bepaalde regelmaat betracht in deze strofe, n.l. dat de even verzen elf lettergrepen bevatten en de oneven, twaalf lettergrepen. Daarnaast is het rijmschema ABAB van toepassing.

In de derde deel van de bundel, dat de reeks pantheïstische gedichten bevat, is de dichteres in hoge mate doordrongen van de levenskracht van de natuur. Ze besteedt veel aandacht aan de wind, de wolken, de zee, de bomen, de rotsen en de sterren, waarvan ze een beschrijving geeft die geenszins droog of oppervlakkig overkomt.

Door het veelvuldige gebruik van de personificatie als stijlmiddel, weet ze er veel gevoel in te leggen. Eén en ander wordt heel vernuftig met elkaar verstrengeld door de treffende beelden die ze gebruikt. "Ik identificeer me heel sterk met de natuur om me heen. De 'wezenloze' natuurelementen, die eigenlijk niet stom zijn, spreken tot mijn ziel. Dit komt misschien door mijn emotionele aard. Ik geef me n.l. volledig over aan mijn gevoelens; zoals de Latijnse volkeren het plegen te doen".

Ook deze reeks gedichten begint met een gedicht getiteld *Curaçao*, waarin de karakteristieke droogte en de alles verzengende hitte van het eiland in, nogmaals, zeer levendige beelden wordt beschilderd. Bij wijze van voorbeeld van, respectievelijk, een beeld en een personificatie, de volgende verzen:

1e Strofe:
La brisa cuelga cascabeles
a tus árboles locos, despeinados,

2e Strofe:
Tus casas también entran....
lentas...
pintorescas...
Tienen añejos sabores del
norte y tejados
rientes.

FILOSOFISCH

Het laatste gedeelte van de bundel bevat de filosofische gedichten. Volgens de dichteres vormen deze meer dan slechts een weerspiegeling van het leven. "Ik probeer in mijn poëzie, in het algemeen, en in deze gedichten, in het bijzonder, oplossingen te vinden voor de menselijke problemen, die van filosofische aard zijn. Bijvoorbeeld het eeuwige lijden van de mensheid. Je hebt het 'ik', het 'jij' en de 'wereld'. Het is heus geen gemakkelijke opgave voor het 'ik' en het 'jij' om zich aan de 'wereld' aan te passen. Want ze vormen alle drie aparte entiteiten, die zich moeilijk verenigen. Daarom hebben we allemaal 'ontsnappingswegen' nodig. Sommigen vinden die in de kunst, de religie, de muziek of de lectuur, maar anderen zoeken het, ongelukkigerwijs in de drank of in de drugs. Maar een ding is zeker, wij lijden allemaal".

María Penón de Abbad is zich, nochtans, terdege bewust van het feit dat het vinden van die oplossingen geen gemakkelijke taak is.

"Laat ik het zo zeggen, ik zoek met betrekking tot de menselijke conflicten, een soort panacee, al is het maar om enige verlichting te verschaffen. Als ik de oplossingen gevonden had of wist, dan was ik al lang met de groten der aarde gaan praten, want zij hebben de oplossingen ook niet. Daarom bewonder ik de huidige secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Perez de Cuellar. Hij is helemaal niet ingenomen met de viering van de dag van de VN, want hij beseft als niemand anders dat we tot nu toe niets hebben kunnen oplossen in deze wereld vol geweld en slechtheid. Ik wil echter niet pessimistisch klinken, want ik zie nog altijd een lichtpuntje, en ik geloof nog steeds in de innerlijke goedheid van de mens. Men moet alleen weten van welke kant men deze moet benaderen. (Er valt even en stilte). Vergeef me het filosoferen", zegt ze dan verontschuldigend.

Ook de groep filosofische gedichten begint met een gedicht getiteld *Curaçao*. Het verschil tussen dit gedicht en de andere twee uit de bundel die dezelfde titel dragen, zit hem o.m. in het feit dat in dit filosofische *Curaçao*, naast de beschrijving van de natuur, ook de bewoners van het eiland erbij worden betrokken. Voor het poëtisch-ik zijn de bewoners als gitzwarte parels; een ras dat het midden houdt tussen het fraaie ebbehout en de geurige, fijne nardusbloem. Deze vergelijking wordt verder uitgewerkt in het gedicht *La niña de ébano*, waar de dichteres van donker, Curaçaos meisje beschrijft dat haar ooit in een winkel heel fijn heeft geholpen.

Het taalgebruik en de woordkeuze van het gedicht *Curaçao* doet heel sterk denken aan de dichters van het Modernisme. "Als je mijn bundel aandachtig leest, zul je merken dat ik niet alleen door modernistische dichters, zoals Ruben Darío, en Amado Nervo, ben beïnvloed, maar ook door dichters als Pablo Neruda, Federico García Lorca en onze eigen Pierre Lauffer".

Een steeds terugkerend *motief* (onderwerp of grondgedachte) in de overige filosofische gedichten, is *de herinnering*. In het gedicht *Nostalgia* roepen de herinneringen nostalgische gevoelens op. In *La casa vacía* zijn het herinneringen aan vroeger, toen het huis van het poëtisch-ik nog vol kinderen was. Kortom, het zijn herinneringen aan voorbije tijden. Van tijd tot tijd komen ze vluchtig terug, als een fijn, licht aroma. In de vorm van een traan stijgen ze op uit de diepte van de ziel van het poëtisch-ik naar haar ogen.

Soms gelijken ze op balsem, maar soms op een vlijmscherpe dolk. Dan weer zijn ze de schimmen uit het verleden of de essentie ervan. In het gedicht *El camino* zijn het de jeugdherinneringen en in *La coqueta*, de herinneringen aan de oude geliefden van het poëtisch-ik. In *La niña de los cabellos de lino* produceren de noten van een piano een historische gewaarwording die tot de Midden-Eeuwen reikt. In het gedicht *La hora ausente* probeer de ik-figuur een moment dat zichzelf in de vorm van een herinnering openbaart, te vangen. Het gedicht *Risas y lágrimas* gaat over de wereld, die in de ogen van het poëtisch-ik, niet meer dan een schijnvertoning, een farce is. Een wereld die zijn tranen verbergt achter lachen en feesten. Zij heeft er ooit ook aan deelgenomen en nu wellen de tranen haar uit de ogen als zij eraan terugdenkt. Tot deze farce draagt ook het 'geld' bij, dat een satanische kracht heeft om de mensen als slaven aan zich te binden *(Canto de oro)*.

Uit het gedicht, waarmee de bundel sluit, spreekt nogmaals het begaan zijn van het poëtisch-ik met de natuur. Haar totale identificatie met o.a. de zee en de bergen (Ahora).

Ofrenda is een bundel geworden die een grote schakering van stijlvormen vertoont. Zo zijn er gedichten die zich aan een strak verspatroon houden *(Curaçao*. blz.4, *Soneto* blz. 50), die zich van het losse poëtisch-proza bedienen *(Trópico*. blz. 23) of de gulden middenweg houden *(La niña de ébano*. blz. 49). Staaltjes van de eerste groep, nl de gedichten die volgens een strak verspatroon zijn geschreven, vindt men, op het niveau van de strofe, o.a. in de gedichten *Marinos, El camino* en *La hora ausente*. Uit het laatste citeer ik de vierde strofe:

No se sabe si nace con el día,
o la traen las sombras a su espalda,
si la delata la forma de un recuerdo,
o el sonido y la luz de una palabra.

Behalve het derde vers dat twaalf lettergrepen heeft, is deze strofe regelmatig van compositie en ritme te noemen. De overige drie verzen zijn een lang, elf lettergrepig. Het tweede vers rijmt met het vierde vers voor wat betreft de klank 'a' van de beklemtoonde lettergreep. De verzen zijn ritmisch, daar de afwisseling of opeenvolging van beklemtoonde en onbeklemtoonde lettergrepen regelmatig is.

INNEMEND

De beeldspraak van María Penón de Abbad is, zoals eerder gezegd, erg innemend. Van af het eerste gedicht komt de lezer ervan in de ban, en hij wordt niet eerder losgelaten dan wanneer hij de bundel uit heeft. Het rijke scala van stijlmiddelen die de dichteres hanteert, lijkt ze zo uit de mouw te hebben geschud. Opvallend zijn de originele metaforen, de antitheses en de beelden die ze gebruikt om de essentie van de liefde te vangen in de amoureuze gedichten.

Hetzelfde kan gezegd worden van de hyperbolen, de vele personificaties en de synesthesieën die ze hanteert om de lezer te overtuigen van de levenskracht van de natuur. Deze dichtbundel is zeker een aanwinst voor de produktie van literaire poëzie op ons eiland. Het bevat alleszins de potentie om deze op een hoger plan te helpen tillen.

Tot slot vroeg ik mevr. Penón de Abbad, waarom ze tot nu toe haar pen niet had uitgeprobeerd in het Papiamentu. "Ik hou veel van het Papiamentu, ik versta het en ik spreek het een beetje. Ik zou ook graag erin willen schrijven, maar daarvoor beheers ik het toch niet goed genoeg. Ik denk dat ik eerst een cursus zal moeten volgen, wat niet uitgesloten is, zeker als je de smaak te pakken heb. Ik heb trouwens nog verschillende werken op stapel, b.v. een toneelstuk dat ik over Tula en Carpata zou willen schrijven. Maar dat zal daarna in het Papiamentu moeten worden vertaald".

Uit deze bundel komt mevr. Abbad als een zeer begaafd en geïnspireerd dichteres naar voren. Iemand die de kunst van het woord op een bijzondere wijze hanteert. Overbodig te zeggen dat zij, met deze bundel, zonder meer, de poëzie produktie op het eiland voedt. Menig lokale poëzie liefhebber of dichter zou erdoor geïnspireerd kunnen geraken.

Kardinaal Cassidy voor privé bezoek in Moskou

Verhouding Rome met Russische Kerk verslechterd

MOSKOU - De voorzitter van de Pauselijke raad voor de Eenheid onder de christenen, kardinaal Edward Cassidy, bracht onlangs een prive bezoek in Moskou. Hij sprak er desondanks toch met kerkelijke functionarissen zoals met de Russisch-orthodoxe patriarch Aleksej II en met metropoliet Kyrill, hoofd van het bureau Buitenland van de Russisch-orthodoxe kerk. Het bezoek wordt gezien als een poging van het Vaticaan de betrekkingen met de Russisch-orthodoxe kerk te verbeteren. Deze zijn vorig jaar september op een dieptepunt beland na het mislukken van overleg over de teruggave van kerken aan de met Rome verbonden Oekrains-katholieke kerk. De orthodoxen klaagden over de onbuigzame houding van de Oekrainse katholieken, die ertoe heeft geleid dat zij in de steden Lvov en Ivano frankovsk geen enkele kerk meer hebben.

De Russisch-orthodoxe kerk beziet met toenemende argwaan de 'expansiedrift' van de Rooms-katholieke kerk na het bezoek van Sovjetpresident Michail Gorbatsjov aan paus Johannes Paulus II in december 1989. De katholieken zijn in Rusland altijd een minderheid geweest, die vooral onder Stalin zwaar onder vervolging te lijden heeft gehad.

Aleksej heeft tegenover de media herhaaldelijk zijn zorgen laten blijken. Hij wijst dan op een overeenkomst met het Vaticaan van meer dan een jaar geleden. Beide kerken bevestigden toen dat elke poging leden van een kerk tot overgang naar een andere kerk te bewegen moet worden afgewezen als "verdraaiing van de pastorale taken" van de kerk.

TRIOMF

Als voorbeeld van de 'triomf' van de RK kerk verwees het weekblad 'Kommersant' naar de missen die weer worden gevierd in de voormalige Poolse kerk in Moskou, hoewel deze in 1911 gebouwde kerk officieel nog niet aan de katholieken is teruggegeven. In Moskou zijn de katholieken zeer actief. Er is een katholiek dispuut, een katholiek theater en zondagsschool, er zijn vele projecten. Het zelfvertrouwen van de katholieken groeit, wat onder meer blijkt uit de eis die parochianen van de Lodewijkkerk in Moskou hebben gesteld aan de geheime dienst KGB om de kerk aan hen terug te geven.

Maar vooral het conflict in de Oekraine heeft de relatie verslechterd. De Russisch-orthodoxe kerk is er een minderheid geworden. In het Westen van de Oekraine waren een kleine drie jaar geleden nog alle 3100 parochies Russisch-orthodox. In april dit jaar waren er daarvan maar vijfhonderd over. De rest had zich aangesloten bij de Oekrains-katholieke kerk of bij de onafhankelijke Oekrains-orthodoxe kerk die geen banden met het patriarchaat van Moskou onderhoudt. Duizenden priesters hebben de Russisch-orthodoxe kerk verlaten.

Het heeft de leiding van de orthodoxe kerk bovendien zeer gestoord, dat de paus in april dit jaar het bestel van de kerkelijke hierarchie in Rusland, Wit-Rusland en Kazachstan aankondigde zonder dat zij vooraf in kennis was gesteld. De paus benoemde twee bisschoppen en drie apostolische administratoren. Onder hen was de apostolische administrator van Moskou, Tadeusz Kondrusiewicz.

Een andere uiting van de slechte relatie was het verzoek van de orthodoxe bisschop van Magadan en Kamsjatka in oost-Siberie aan de autoriteiten om maatregelen te nemen tegen aartsbisschop Francis Hurley van Anchorage in Alaska. Hurley is druk doende een oecumenisch centrum op te richten in Magadan, eens het administratief centrum van de werkkampen in oost-Siberie. De orthodoxe bisschop wil dat Hurley wordt verboden naar Magadan te reizen en hulpgoederen naar de stad te sturen.

Een oplossing voor de problemen is nog niet in zicht. Pas als die er is, kan worden voldaan aan een hartewens van de paus: een bezoek aan de Sovjetunie.

...Duitsland en dan vooral het oostelijke deel van het land werd dit jaar herhaaldelijk opgeschrikt door neo-Nazistische betogingen en aanvallen op migranten en hun centra. Het leek wel of de Nazi-tijd herleefde, zoals deze foto aantoont van een betoging van neo-Nazi's in de stad Halle...
(AFP-satellietfoto)

Eerste zwarte bisschop van VS overleden

Tijd voorbij van openlijk blank racistisch protest

OAK PARK - Hulpbisschop Harold R. Perry van New Orleans, die onlangs op 74-jarige leeftijd overleed, was niet zomaar een bisschop in de Amerikaanse Rooms-katholieke kerk. Hij werd in 1966 als eerste zwarte tot bisschop gewijd, ondanks heftige protesten van blanken die in de leiding van de kerk geen zwarten duldden.

Toen mgr Perry werd begraven, was dat voor veel zwarten reden om terug te zien op de moeilijke tijd van weleer. Tijdens Perry's wijding demonstreerden blanke katholieken met borden met daarop de tekst 'Wij willen geen nikker-bisschop'. In het aartsbisdom New Orleans had drie jaar eerder het besluit van de kerkleiding om de katholieke scholen ook voor zwarten open te stellen, tot rellen geleid. Drie katholieke politici werden wegens hun racistische houding geexcommuniceerd en een van de ook voor zwarten bestemde scholen werd door een bomaanslag getroffen.

Van de discriminatie van zwarten toen was bij de begrafenis van mgr Perry niets te merken. In zijn preek stelde hulpbisschop John H. Ricard van Baltimore, voorzitter van de bisschoppelijke commissie voor zwarte katholieken, vast dat "Harold Perry het geloof van de zwarte Amerikanen heeft vernieuwd als maar weinigen voor hem". Na Perry zijn twaalf andere zwarten tot bisschop benoemd.

Perry, die zich zeer beijverde voor de burgerrechtenbeweging en de strijd tegen het racisme, was op het eerste gezicht geen voorbeeld voor strijdbare zwarte katholieken. Hij koos voor het stille werk op de achtergrond. Al op zijn eerste persconferentie als hulpbisschop stelde hij sommigen teleur, toen hij bescheiden vaststelde niet "het katholieke antwoord op Martin Luther King" te zijn.

In de jaren na de racistische scenes bij de wijding van Perry zijn krasse racistische uitlatingen binnen de kerk een uitzondering geworden. Toch worden de zwarte bisschoppen niet moe erop te wijzen dat racisme tot op heden een algemeen voorkomende zaak in de Amerikaanse samenleving en in de kerk is gebleven, ook al wordt het meer subtiel naar voren gebracht.

Hulpbisschop Joseph A. Francis van Newark, die de redactie had van de brief waarin de Amerikaanse bisschoppen in 1979 het racisme veroordeelden, zei onlangs dat het racisme de laatste jaren weer opleeft en bovendien veel gevaarlijker is geworden. Ook in de kerk is het racisme geen voorbije zaak, aldus mgr Francis. Getallen tonen dit aan. Van de ongeveer 53.000 katholieke priesters is minder dan een procent (530) zwart. Volgens recente cijfers zijn twee (ongeveer 3,5 procent) van de 55 miljoen katholieke Amerikanen zwart.

POSITIEF

De volgens zwarten vaak lakse houding van de kerk tegenover de eisen van de zwarten speelde ook een rol bij het besluit van de zwarte priester George Stallings om de Afro-Amerikaanse Imani tempel te stichten. Stallings, die door aartsbisschop James Hickey van Washington werd geexcommuniceerd' is later bisschop in zijn eigen kerk geworden.

Maar er zijn ook positieve ontwikkelingen te noemen. Aartsbisschop James P. Lyke van Atlanta, de hoogste zwarte in de hierarchie in de Verenigde Staten, wijst onder meer op de groeiende openheid voor de Afro-Amerikaanse cultuur in de zwarte parochies. De liturgie, muziek, cultuur, kunst en niet in de laatste plaats de stijl van de preken is in die parochies "zwarter" geworden. Bovendien zijn de zwarte priesters, religieuzen en priesterstudenten veel beter georganiseerd dan vroeger.

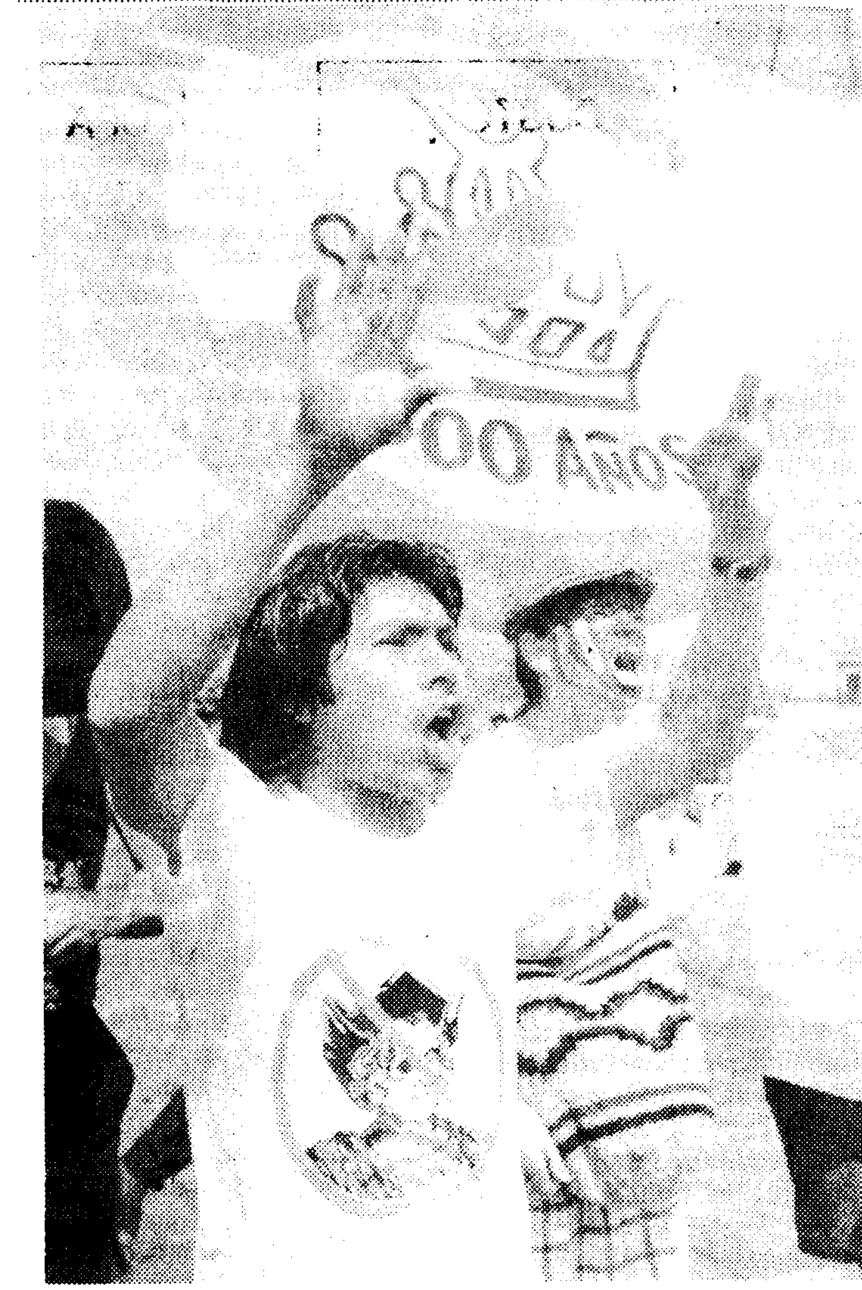
Partij van VS-belastingbetalers

Tehuis christen- fundamentalisten

NEW YORK - Fundamentalistische christenen die in de jaren tachtig actief waren in de 'Moral majority' (Morele meerderheid) van televisiepredikant Jerry Falwell, steunen nu de partij van Amerikaanse belastingbetalers die "het humanistisch, socialistisch materialisme" dat de Amerikaanse politiek zou beheersen, wil ombuigen in de richting van "bijbelse, grondwettelijke vrijheid".

De partij, opgericht door de Alliantie van Belastingbetalers die in ongeveer de helft van de vijftig staten actief is, bepleit een absoluut verbod van abortus, stopzetting van de subsidies aan het onderwijs en de kunst, afschaffing van de sociale voorzieningen en een "nationalistisch beleid" waarin de belangen van de Verenigde Staten voorop staan. Conservatieve christenen zien de nieuwe partij als een alternatief voor de Republikeinse partij, die volgens hen te slap optreedt tegen abortus en homoseksuelen allerlei rechten wil verlenen. De partij wil volgens hem geen openlijk christelijke partij worden, maar wil wetten invoeren die zijn gebaseerd op de Bijbelse en Westerse beschaving. Zij is onder meer voor een verbod van overspel en van homoseksuele handelingen.

Jerry Falwell zou nog teveel respect voor de Republikeinse partij hebben om de nieuwe partij te steunen. Een andere christelijke leider, George Grant, zei "optimistisch" te zijn dat veel behoudende christenen zich bij de nieuwe partij aan sluiten. "Het ongenoegen onder christenen over de Republikeinse partij is wijd verspreid."

...In de Colombiaanse havenplaats Cartagena trokken indianen de straat op om te protesteren tegen de aankomst van deze replica van het schip waarmee Colombus vijfhonderd jaar geleden bij toeval in Amerika aankwam. Er valt niets te vieren zo menen deze indianen. De copie van het Columbusschip heeft een Japanse bemanning. Begin 1992 wordt het schip in Japan verwacht...
(AFP-satellietfoto)

Generale overste pater Kolvenbach:

Missionair elan bij jezuïeten gegroeid

VATICAANSTAD - De orde van de Jezuieten gaat missionarissen sturen naar de Sovjetunie, China en Albanie. Dit deelde de generaal-overste, de Nederlandse pater Hans-Peter Kolvenbach, mee in een vraaggesprek met Radio Vaticaan.

Het missionair elan van de grootste religieuze orde in de Rooms-katholieke kerk is tijdens het inmiddels afgesloten 'Ignatius van Loyola-jaar' danig versterkt, aldus Kolvenbach. Ook de inzet voor vluchtelingen in Afrika, Azie en Midden-Amerika zal geintensiveerd worden.

Het herdenkingsjaar was in verband met het feit dat de orde 450 jaar geleden werd opgericht als 'Societas Jesu' en dat het vijfhonderd jaar geleden was dat de stichter Ignatius in het Baskenland werd geboren.

Argentijns episcopaat gepikeerd over frivool gedrag

Toch steun Memems programma

BUENOS AIRES - De Argentijnse bisschoppen veroordelen het frivole gedrag van de politici en de ongevoelige houding van de politieke leiders voor het lot van de armen. De politici moeten zelf de soberheid aan de dag leggen die zij prediken, vinden de bisschoppen. Deze opvatting hebben zij laten weten aan president Carlos Menem. Overigens hebben zij hun zegen gegeven aan de socio-economische plannen van de huidige regering.

"Er heerst onverschilligheid in vele sectoren, zelfs binnen de regering, voor de plicht tegenover de armen in deze tijd dat de broekriem moet worden aangehaald", zei bisschop Gerardo Eusebio Sueldo na afloop van de vergadering van de bisschoppenconferentie. Een bron binnen de katholieke kerk, die ongenoemd wilde blijven, zei dat de bisschoppen bijzonder boos waren over het gedrag van leden van de regering tijdens een diner van een katholieke liefdadigheids-organisatie waar president Carlos Menem een auto veilde ten bate van de armen. Volgens plaatselijke kranten bleef Menem moppen tappen terwijl hij de auto aanprees en daagde hij enkele van zijn medewerkers uit te bieden en niet zo op hun geld te zitten.

Menems regering voert een streng economisch herstelprogramma uit dat onder meer het plan inhoudt om de komende twee jaar duizenden banen in de overheidssector te schrappen. Naar aanleiding van de geprikkelde reactie van de bisschoppen heeft de Argentijnse president een delegatie van de bisschoppen voor een gesprek uitgenodigd. Bij die gelegenheid werden de standpunten verduidelijkt en kon de president te kennen geven het lot van de armen en de mensen in de marge van de Argentijnse maatschappij zwaar telt bij hem.

De bisschoppen die tijdens hun algemene vergadering zich onder meer met de sociale toestand van het land bezig hielden gaven uiteindelijk hun steun aan de herVormingsplannen welke door president Menem aan de orde zijn gesteld. Bij het afsluiten van de vergadering waaraan tachtig prelaten van Argentinie deelnamen stelde kardinaal Antonio Quarracino vast dat de toestand op dit ogenblik erg moeilijk is. Toch zag hij vast ook wel tekenen van een algemeen herstel. De bisschoppen stelden zich positief op over de pogingen van de president om voor de armen de negatieve gevolgen van zijn beleid zoveel mogelijk op te heffen.

Vaticaan becijfert: Bijna miljoen katholieken

Priestertal verminderd, ook minder religieuzen

VATICAANSTAD - Het aantal Rooms-katholieken in de hele wereld is in 1989 gegroeid tot ruim 906 miljoen. Toen paus Johannes Paulus II in 1978 werd gekozen, waren het er nog 749 miljoen.

De groei van 20,9 procent blijft iets achter bij de groei van de gehele wereldbevolking, die in dezelfde periode 22,5 procent bedroeg. Dit blijkt uit het nieuwe statistische jaarboek dat in het Vaticaan werd gepresenteerd. Het aantal Rooms-katholieken groeide in Afrika met 56,3 procent, in Azie met 38,7 procent, in Zuid-Amerika met 24,6 procent, in Noord-Amerika met 13,9 procent en in Europa met 5,7 procent.

Volgens de Wereld almanak waren er in 1989 op een wereldbevolking van 5,1 miljard 1,7 miljard christenen, 925 miljoen Moslims, 689 miljoen Hindoes, 311 miljoen Boeddhisten en zeventien miljoen joden.

Het Vaticaan constateert een forse daling van het aantal priesters. In 1978 waren het er 418.522, ruim tien jaar later was hun aantal gedaald tot 401.479. Vooral in Europa en de Verenigde Staten is er minder belangstelling voor het priesterambt. Het aantal vrouwelijke religieuzen daalde van 984.782 tot 885.654. Ook hier vielen de hardste klappen in Europa. Daarentegen zijn er juist in dit continent naar verhouding veel catecheten en permanente diakens bijgekomen. Ook is wereldwijd het aantal bisschoppen gegroeid: van 3650 tot 4159.

= door Norbert Hendrikse =

...JF CURAÇAOSE transportbedrijven zijn sinds kort ...gesloten op het Intisnet (Internationaal Transport Infor...tie Systeem) in Nederland, voor de electronische uitwis...ing van informatie op basis van electronic data inter...nge (EDI). Het zijn de Curaçao Port Services (CPS) en de ...eepsagenten Dammers & van der Heide, S.E.L. Maduro Sons, Kroonvlag en Anthony Veder & Co.
... de computer wordt tussen deze firma's informatie ...ewisseld in de vorm van standaardberichten die betrek...g hebben op het laden en lossen van containers bij de ...tainerterminal aan de Nieuwe Haven.
... wordt hierbij gebruik gemaakt van het sotfwarepakket ...isface Cocasys', welke ook in de Rotterdamse haven ...dt gebruikt.
... het Intis netwerk en het datanet van Setel en de ...erlandse PTT, hebben de Curaçaose bedrijven toegang ...et Intis netwerk.

...e invoering van EDI in ...Curaçaose transportsector ...p initiatief van Curaçao ...t Authority (CPA) inge...rd onder leiding van Antil...n Telematics n.v., een ...le dochter van PTT- Tele...municatie.
...1989 waren er wat pro...men rondom het project ...port. Door Curaçao Inc. ...d toen de hulp ingeroepen ... PTT Telecom om assis...tie te verlenen. PTT wilde ...g helpen, maar dan op ...gmatische wijze en niet ...dels ingewikkelde studies ...s vaak voorkomt in dit ...t gevallen.
...dio vorig jaar kwam ...bert Bleekrode, een PTT-...tegenwoordiger, naar ...raçao om een plan te ont...kelen voor een integrale ...pak van de problema...k, waarbij reeds ontwik...de produkten zouden ...rden ingezet. Tevens ...den er voorstellen ...ten komen voor een ...uwe organisatievorm, ...tbouwend op de stich... Teleport.
... het project te 'trekken', ...d ir. Robert Bleekroode ... reeds bij een andere ...sie van de PTT werkte ...aderd. Samen met ing ... de Wit; die als Project...nager werd aangetrokken ... mevr. Françoise Mitter...iner, leidt dit trio nu in ... ITC-gebouw het bedrijf ...illean Telematics.

LEVENSVATBAAR

...amenwerking met de aan...loten transportbedrijven ...t Antillean Telematics ...s gezien om binnen vier ...nden tijd de telematica...passing Cocasys operatio...l te maken. Daarbij is ook ... beheersorganisatie ...zet, met een lokale 'help ...' bij Minihouse. Verte...woordigers van Intis ver...den opleidingen voor ...uikers en beheerders. Bij ...afsluiting van de 'pilot-... vond een beoordeling ... de kwaliteit van het ...ct plaats, die aantoonde ...Cocasys op Curaçao zeker ...nsvatbaarheid heeft. ...ns is daarbij geconclu...d dat er ruimte is voor ...volgprojecten, om tot ver...e implementatie van elec...ische berichten-uitwisse... te komen.

... EDI-project sluit aan op ...aanbevelingen welke ...gs werden gedaan door ...'Adviescommissie toe...t Curaçao', bestaande ... de Nederlandse oud...sters mr. Barend Bies...l en drs. N.Smit-Kroes ... A.van der Zwan. In dit ...rt werd de stelling onder...ven van PTT-Telecom, ...dien Curaçao wil uit...n tot regionaal distri...centrum, het niveau ... de telematica-voorzie...n optimaal moet zijn.
...richting van Antillean ...natics n.v. kan ...ouwd worden als een ...t gevolg van deze aan...ling.

...e Wit, die in het ver... voor Setel, de Centrale ...tie van PTT-Telecom en ...or kort Citco heeft gew... had wel zin in het ...t toen hij voor het pro...anagement werd bena... Waarom telematica?
... de groei van bedrijven ...arktuitbreiding wordt ...management en logis...proces steeds ingewik-kelder. Men raakt daarbij snel tot decentralisatie van de organisatie in allerlei eenheden met al dan niet specifieke taken en die vaak geografisch verspreid zijn. Er komen ook steeds meer handelspartners binnen de branche waarmee men wil communiceren. Een ontwikkeling parallel daaraan is de voortschrijdende interne automatisering'.
Gebruikmakend van de bestaande infrastructuur

Ir. Robert Bleekrode, Françoise Mittertreiner en ir. Jan de Wit die voor Antillean Telematics druk doende zijn de Curaçaose markt te verkennen voor het implementeren van telematica-projecten.

Antillean Telematics begeleidt 'Cocasys'

Telematica in praktijk gebracht in havensector

welke geleverd wordt door Setel en Landsradio, is Antillean Telematics in staat een aantal diensten te leveren op het gebied van de moderne telematica.
Een daarvan is EDI, dat zoveel betekent als Electronic Data Interchange, dus het langs electronische weg uitwisselen van informatie. Het EDI-systeem is gebaseerd op een z.g. 'mailbox' (brievenbus) functie.
Men moet zich voorstellen dat een aantal personen een eigen postbus bezit.Deze kan slechts door daartoe geëigende personen worden leeggehaald. Als men die personen vervangt door computers en de mailbox door een computer die hiervoor geheugen reserveert, dan heeft men een electronische mailbox. EDI is in feite niets anders dan standaardisatie van formulieren of documenten binnen een bepaalde branche.
Een andere dienst is Videotext, wat neerkomt op het ontsluiten van databases, het bundelen van informatie en die in het juiste format aanbieden aan een locale markt. Hetzelfde geldt voor Audiotext, waarbij i.p.v. video gebruik wordt gemaakt van geluidskanalen voor het ontsluiten van databases.
Dan is er nog 'Points of sale', eigenlijk het totaal van credit- en debetkaarten die vanaf verkooppunten op afstand, electronisch gekoppeld moet worden aan systemen van financiële instellingen, b.v. bij credit-cards verificatie.
Tenslotte Telemarketing, waarover op Curaçao (door de organisatie Third Wave) de laatste tijd nogal veel wordt gepraat als toekomstige mogelijkheid bij het scheppen van werkgelegenheid, maar op welk terrein Antillean Telematics zich voorlopig niet wil begeven.

Antillean Telematics wil zich in eerste instantie richten op hier gevestigde bedrijven met een internationaal karakter, zoals financiële instellingen, waaronder trustkantoren, banken, verzekeringsmaatschappijen enz. Als voorbeeld van een EDI-toepassing bij banken noemt De Wit het 'automatic clearing house' systeem. Momenteel wordt nog elke cheque fysiek 'gecleared' door de Centrale Bank. Met een automatisch systeem gaat dat electronisch en uiteraard veel sneller.
Points of sale kan ook een verbetering betekenen op bankgebied. De Wit merkt op dat er op dit moment maar weinig standaardisatie is op dit terrein. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende soorten modems, kaarten en vormen van telecommunicatie, waardoor het allemaal erg lang kan duren. Antillean Telematics is zeker van plan zich hierin te gaan verdiepen om de service te kunnen verbeteren. Videotext is b.v. ideaal voor trustkantoren bij het beheren van aandelenportefeuilles (security portfolio management). Op het moment is het zo dat de transacties van makelaars b.v. met behulp van EDI worden ingelezen vanuit b.v. Wall Street; de portefeuille wordt berekend en op het moment dat men de waarde van de portefeuille wil bepalen moet daar de koers tegenaan worden gezet.
Dit betekent het ontsluiten van verschillende databases, waarvan de informatie door videotext op efficiënte wijze kan worden aangeboden.

Audiotext gebruikt men b.v. bij het aangeven van vertrek- en aankomsttijden van vliegtuigen. Dat zou ook in de banksector kunnen: via de computer krijgt men een menu aangeboden, waarbij een B indrukken b.v. betekent je rekening courant saldo opvragen enz. Op die manier zou men niet alleen informatie kunnen verkrijgen, maar ook transacties kunnen plegen.

Een tweede marktsegment waarnaar Antillean Telematics heeft gekeken is de 'hospitality sector', de sector van hotels, vliegtuigmaatschappijen, reisbureaus e.d. Ook daar kan videotext worden gebruikt. Verder gaat de aandacht uit naar de sector openbare diensten. Talloze departementen en diensten op Curaçao zijn al bezig met automatisering, waarbij ook EDI of videotext zou kunnen worden toegepast voor uitwisseling van informatie, ter verbetering van de efficiency.

En dan is er uiteraard het marktsegment 'transport en handel' waarbij Antillean Telematics al bezig is met het Cocasys-project. Momenteel is het eerste traject van de communicatie in de containersector door Cocasys geïmplementeerd, gebruik makend van concepten die reeds in de haven van Rotterdam waren beproefd. Na positieve evaluatie van dit eerste traject, dat als een soort 'pilot-project' werd beschouwd, is besloten door te gaan met het volgende en zo stapsgewijs verder.

VOORDEEL

Een groot voordeel noemt De Wit dat ECT Rotterdam als voorbeeld is gebruikt bij de opzet van CPS op Curaçao, zodat de onderliggende processen en gegevens vaak dezelfde waren, hetgeen uiteraard de zaak vergemakkelijkte bij het opzetten van Cocasys. Hij benadrukt hierbij dat bij realisatie van de eerste etappe van Cocasys gewerkt is met een projectteam waarbij CPS en de scheepsagenten een duidelijke participatie hebben gehad.
'Een unieke situatie eigenlijk, waarbij concurrerende scheepsagenten enthousiast met elkaar bezig zijn om een gezamenlijk communicatieproject op te zetten met de daarbij behorende interne automatisering', zegt De Wit. In het vervolgtraject wil Antillean Telematics ook op deze manier doorgaan, maar details daarvan kan De Wit nog niet geven, omdat er nog geen definitieve beslissing is gevallen over b.v. de organisatievorm.

Een van de conclusies door Antillean Telematics getrokken bij het afsluiten van de eerste fase van het Cocasys project is dat men EDI eigenlijk pas optimaal kan toepassen als de interne automatisering op orde is, hetgeen nog niet bij iedereen het geval is.
Wil men b.v. de informatie uitwisseling tussen scheepslijnen en scheepsagenten automatiseren, dan kan men er rustig van uitgaan dat tachtig procent hiervan identiek is aan de informatie uitwisseling tussen scheepsagenten en containerterminal. Een voordeel op korte termijn zou dus zijn, dat men deze informatie automatisch in zijn eigen systeem kan binnenhalen, bewerken en weer geautomatiseerd verzenden.
Als die link er echter niet ligt door een gebrekkige interne automatisering, dan mist men dit korte termijn efficiency voordeel.

Bij een aantal kernen die betrokken moeten worden bij het vervolgproject van Cocasys is een inventarisatie opgemaakt t.a.v. de automatisering. Een heel kritische schakel hierbij is de douane, die zelf al goed bezig is met interne automatisering, waarbij in dit stadium reeds overleg plaatsvindt met Antillean Telematics die bereid is de nodige bijstand te verschaffen.
Antillean Telematics is thans ook bezig om andere gegadigden te interesseren voor het EDI-transport project. Een ervan is de luchthaven.

CUSTOMS
CPA
CURINTA
SHIPPING AGENT
SHIPPING/ AIR LINE
CONSOLIDATOR/ CLIENT
ROAD TRANSPORT
STEVEDORE
"vessel"
AIR FREIGHT HANDLER
"plane"

Op dit schematisch overzicht het Cocasys project zoals dat sinds kort op Curaçao functioneert ten behoeve van scheepvaartsagenten en scheepvaartmaatschappijen.

Rob Bleekrode: 'De kleinschaligheid op Curaçao is daarbij een groot voordeel. Instanties kunnen snel met elkaar communiceren en het geheel is goed te overzien. Ook het gemeenschappelijk belang komt daarbij sterk naar voren. Trouwens dat is toe te juichen, aangezien Curaçao potentiële mogelijkheden bezit om zich te ontwikkelen tot logistiek centrum voor de regio'.

REGIO

De Wit wijst ook op de grote voordelen van de combinatie zeevracht/luchtvracht. Goederen die per schip naar Curaçao worden aangevoerd en hier tijdelijk worden opgeslagen voor verder transport, kunnen, met een garantie van tijdige aflevering aan de afnemers, als luchtvracht doorgetransporteerd worden in de regio. Ook daarbij speelt telematica een belangrijke rol, om korte levertijden te kunnen garanderen.
In de regio wordt overigens volgens De Wit al heel enthousiast naar Curaçao gekeken als mogelijk toekomstig distributiecentrum en er wordt ook door diverse landen steeds geïnformeerd in welk stadium men hier nu is, omdat men zich ook met de eigen interne automatisering hierop wil afstemmen.

Wie dit allemaal gaat bekostigen? PTT-Telecom en CPA hebben een gedeelte van de kosten van het eerste traject van het Cocasys project gefinancierd als een soort stimulans. Daarnaast moeten de deelnemers een deel bijdragen, al was het maar om aan te tonen dat zij er werkelijk iets voor over hebben. Voor de rest werd gebruik gemaakt van fondsen van het 'Business development scheme'.
Voor het project is overigens met SETEL en PTT-Telecom een speciale afspraak gemaakt t.a.v. de tarieven voor het gebruik van de datanetten op Curaçao en in Nederland, zodat zonder al te hoge kosten geprofiteerd kan worden van het Intis-mailbox systeem.
Curaçao wordt daarbij als een 'provincie' van Nederland beschouwd, om in aanmerking te komen voor een gereduceerd tarief. In de toekomst is het zeker de bedoeling van Antillean Telematics, voor zover het lokaal verkeer betreft, dergelijke faciliteiten aan te bieden voor andere projecten.

'Ons uiteindelijk doel is een facilitair bedrijf te worden, dus ons niet specifiek te richten op consultancy en projectmanagement, maar ons vooral bezig te houden met het aanbieden van faciliteiten die nodig zijn om allerlei telematica-projecten te kunnen realiseren', zegt De Wit.

Tot slot merkt Rob Bleekroode op dat Antillean Telematics er wat betreft het zakendoen toch wel een heel aparte filosofie op na houdt. 'Normaal gesproken heb je een produkt en zoek je naar een markt. Als je die gevonden en geëvalueerd hebt, beslis je om al dan niet een bedrijf op te zetten om die markt te gaan bewerken. Bij Antillean Telematics was het juist andersom. De commercie werd ingebracht als bedrijfsmiddel om telematica te gaan ontwikkelen en toen die beslissing was genomen kwam pas de vraag: wat zijn nu eigenlijk de produkten?
Deze produkten moesten aan een aantal voorwaarden voldoen. Ten eerste moesten ze uniek zijn, verder moesten ze begrijpelijk zijn en als derde moesten ze tegemoet komen aan de concrete problemen die men op de lokale markt ondervindt. Deze is eigenlijk te klein om toe te laten dat elk bedrijf of zelfs elke bedrijfstak zijn eigen systemen heeft. Daarom hebben we ook besloten onze diensten en produkten aan te bieden aan een breed scala van marktsegmenten'.

De vertegenwoordigers van Antillean Telematics zijn momenteel bezig gesprekken te voeren met een groot aantal 'sleutelklanten' op het eiland die eventueel kunnen gaan inspelen op het aanbod van telematica-diensten. Zonder dat De Wit en Bleekrode er zich daarover nu al gedetailleerd willen uitspreken, kan uit hun enthousiasme worden opgemaakt dat er hier voor wat dat betreft een willige markt is.

Washington: Oude kerncentrales kunnen best mee

WASHINGTON - De Amerikaanse regering heeft vrijdag besloten om de vergunning van verouderde kerncentrales te verlengen.
Het gaat om kerncentrales die al veertig jaar oud zijn, maar die volgens de Nuclear regulatory commission (NRC) met de nodige moderniseringen toch aan een tweede leven kunnen beginnen. De vergunningen worden voor maximaal twintig jaar verlengd. Ongeveer twintig procent van de elektriciteit in de VS komt van kernenergie, 55 procent wordt geproduceerd met kolen. NRC-voorzitter Ian Selin verklaarde dat alle 111 oudere kerncentrales na de nodige verbeteringen in principe voor verlenging van hun vergunning in aanmerking komen.

Jeugd moet goed eten

VOEDING: EEN BELANGRIJKE ROL

= door Olivia Wong Loi Sing =

IN EEN VORIG artikel hebben wij het gehad over de eetlust van kinderen en hoeveel ze van bepaalde voedingsmiddelen nodig hebben. Deze week gaan wij het hebben over de broodmaaltijden, hoe te beleggen en wat erbij te drinken, de warme maaltijd en de tussendoortjes. Verder wat tips voor dikke kinderen, grote eters, en moeilijke eters.

Een kind moet 's morgens voldoende tijd hebben om rustig te eten. Heeft een kind 's morgens geen trek in brood, dan kan pap worden gegeven. De beste papsoorten zijn brinta, havermout, gort, yoghurt met cornflakes of muesli. Deze produkten zijn rijk aan vitamine B, ijzer en voedingsvezel. Pap van kindermeel en maïzena bevatten minder van deze voedingsstoffen. Wissel pap af met brood omdat pap de tanden en kiezen niet genoeg werk geeft. Een goede en lekkere broodmaaltijd op tafel te zetten is niet zo moeilijk. Er zijn er variatiemogelijkheden te over in brood en beleg.

Tegenwoordig kan je kiezen uit verschillende soorten brood: bruinbrood, volkorenbrood, zeven granenbrood, roggebrood, mueslibrood en muesli bolletjes, bruine en witte bolletjes, knäckebrot. In het artikel over brood van een paar weken geleden, hebben wij het er ook over gehad dat donkere broodsoorten meer vitamines van het B-complex bevatten meer ijzer en voedingsvezel dan witbrood. Donkere broodsoorten zoals b.v. bruin en volkorenbrood geven sneller een verzadigingsgevoel en oefenen het gebit. Geef kinderen daarom regelmatig bruin- of volkorenbrood.

Voor het smeren van vet op het brood kan gebruikt worden: (dieet)margarine, (dieet)halvarine, 'light' margarine of boter. Behalve vet leveren deze voedingsmiddelen ook vitamine A en D. Om deze reden staan deze voedingsmiddelen ook in de maaltijdschijf. Maar wordt het brood te dik besmeerd dan krijg je al gauw teveel vet naar binnen wat helemaal niet nodig is.

BROODBELEG

Wat broodbeleg betreft zijn er talloze soorten waaruit men kan kiezen: Kaas is rijk aan eiwit, kalk en vitamine B. Geef kinderen tot 9 jaar dagelijks een boterham met kaas en oudere kinderen twee. Verder is kaas ook rijk aan vet. Daarom is het goed om de gewone jonge kaas af te wisselen met komijnekaas of met de minder vette Edammerkaas of Leidse kaas.

Vleeswaren zijn rijk aan eiwit, ijzer en B-vitamines, vooral de magere soorten vleeswaren zoals magere ham, rookvlees en casselerib, kalkoenrollade en kiprollade. Voor de kleintjes is 1 plak vleeswaar per dag voldoende en voor de grotere twee.

Vis heeft dezelfde voedingswaarde als vlees. Het meest voor de hand liggend is vis uit blik zoals sardien, tonijn of wat gebakken vis.

Eieren kunnen ook heel goed als broodbeleg worden gebruikt. Ze zijn rijk aan eiwitten, vitamines en mineralen en zijn arm aan vet. Eieren bevatten wel veel Cholesterol maar dat komt alleen voor in de eidooier. Het lichaam heeft wel Cholesterol nodig. Het wordt ook in het lichaam zelf gemaakt maar teveel is slecht voor hart en bloedvaten. Het is daarom beter om niet meer dan 2 tot 3 eieren per week te gebruiken. Zijn er kinderen die meer boterhammen willen eten, dan kan gekozen worden uit: notenpasta's, b.v. hazelnootpasta. Dit eens iets anders dan pindakaas.

Groente en fruit zijn ook een lekker alternatief als broodbeleg. Kinderen vinden het vaak heerlijk en fris smaken op brood. Wat voorbeelden hiervan zijn plakjes bacoba, appel, alfalfasprouts, plakjes komkommer of geraspte wortel. Groente spread en sandwichspread kunnen ook gebruikt worden als broodbeleg.

Zoet broodbeleg zoals jam, hagelslag, marmelade, muisjes enz. bestaan voornamelijk uit suiker en weinig of geen andere vitamines en mineralen. De meeste kinderen vinden het lekker, maar echt nodig heeft het lichaam het niet. Alleen rozebotteljam is rijk aan vitamine C en appelstroop bevat ijzer. Alle zoet beleg is slecht voor het gebit. Geef het kind liever niet teveel van.

DRANKEN

Het beste kan halfvolle melk worden gegeven uit pak. De meeste poedermelk soorten zijn volle melk. Halfvolle melk bevat weinig vet, maar is rijk aan eiwit, kalk en B-vitamines. Om af te wisselen kan inplaats van melk yoghurt of karnemelk worden gegeven. Als een kind niet van yoghurt houdt, probeer door de yoghurt aan te lengen met vruchtensap of doe er stukjes vers fruit er door heen. Tegen de dorst helpt thee ook en ook gewoon water.

Frisdranken zoals b.v. tang, koolaid, en limonade bevatten veel suiker maar geen belangrijke voedingsstoffen. Vruchtensappen uit pak of vers geperst zijn rijk aan vitamine C en kunnen ook gedronken worden. Vers fruit heeft de voorkeur boven vruchtensappen omdat hierop gekauwd moet worden en dat is beter voor het gebit van het kind.

Koffie dranken en cola dranken bevatten cafeïne, het is beter om ze niet aan jonge kinderen te geven. Als afwisselend kan af en toe een beker chocolademelk worden gegeven.

WARME MAALTIJD

Aardappelen zijn een belangrijke bron van Vitamine C en van B-vitamines. Verder leveren ze eiwitten, voedingsvezel en mineralen. Een deel van het vitamine C gehalte van aardappelen gaat verloren bij het maken van puree en bij het opbakken van gekookte aardappelen. Geef als regel vers gekookte aardappelen. Rijst, funchi, macaroni en spagetti bevatten minder vitamine C, B-vitamines en mineralen dan aardappelen.

Groente is een bron van mineralen en vitamines, o.a. van vitamine C. In elke groentesoort zit weer een ander soort vitamine. Daarom is variatie noodzakelijk en is het goed om niet elke dag dezelfde groente soort te eten.

Vlees is rijk aan eiwit, ijzer en B-vitamines. Mager vlees bevat meer eiwit dan vet vlees. Vlees en vis bevatten ongeveer evenveel eiwitten. Peulvruchten zoals bruine bonen en witte bonen zijn een goede bron van plantaardig eiwit en kunnen het vlees in de warme maaltijd ook vervangen. Het toetje is beslist niet alleen maar lekker of verwennerij, het kan de voedingswaarde van de warme maaltijd aanvullen. Als het kind nog geen fruit heeft gegeten geef na de maaltijd fruit of een verse fruitsalade.

Drinkt het kind overdag weinig melk, dan kan het met het toetje de schade inhalen. Yoghurt, vla, pap, of een milkshake zorgen voor een goede aanvulling als melkproduct. Kant en klare toetjes zijn over het algemeen zoeter dan als het thuis zelf wordt gemaakt.

Als tussendoortjes kan worden gebruikt: een glas melk, een stuk fruit, een bruine boterham, een glas vruchtesap. Liever niet elk moment snoep geven omdat het slecht voor het gebit is. Als u als ouder toch snoep wilt geven, probeer dan 1 'snoep moment' in te passen.

Wanneer kinderen meer eten dan zij nodig hebben voor groei, sport en spel, ontstaat erop den duur extra vetweefsel: Zo'n kind wordt dik. Als er ouders zijn met zo'n dikkertje dan is het goed om op te letten wat hij/zij eet, en kijk of het niet met wat minder kan zonder dat hij tekorten krijgt aan voedingsstoffen. De punten waarop u als ouder moet op letten zijn:
- geef halfvollemelk i.p.v. volle melk
- smeer dun halvarine op brood in plaats van margarine of boter
- geef zo min mogelijk vet vlees en vette vleeswaren
- geef jus zonder vet; schep het vet af van de afgekoelde jus
- let vooral op wat zo'n kind als tussendoortje eet. (liever geen snoep, gebak, fast food, koekjes, limonade, frisdranken, patat friet, kroketten geven)

TIPS

En dan nog wat tips voor kleine eters:
- bekijk of het eten niet te vet is. Veel vet remt de eetlust.
- bekijk wat het kind tussendoor eet. Sommige tussendoortjes leveren evenveel energie als een hele maaltijd het is dan logisch dat een kind daarna niet meer wilt eten.
- bekijk of het kind gave tanden en kiezen heeft want met een slecht gebit kun je niet kauwen.
- bekijk of het kind niet te moe is als het aan tafel zit.
- verandering van spijs doet eten
- een smakelijke en leuk uitziende maaltijd en een gezellige gedekte tafel bevordert de eetlust
- zorg voor een goede en gezellige sfeer aan tafel. Ruzie en rumoer doen de eetlust verdwijnen
- geef niet te grote porties, het kind kan er "als een berg" tegenop zien.

Kinderboeken

Een middeleeuws wonder

= door Nel Casimiri =

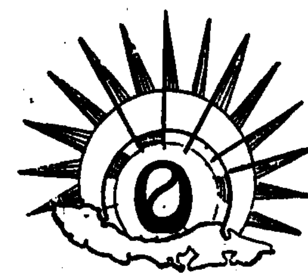
VORIGE MAAND WAS het in Nederland kinderboekenweek en bij zo'n boekenweek hoort een boekenweekgeschenk. Bij aankoop van een bepaald bedrag aan (kinder)boeken krijgt de klant dit boek gratis mee. Dit jaar bestond het geschenk uit een verhaal van Thea Beckman: 'Het wonder van Frieswijck'. Thea Beckman is voor de meeste lezers geen onbekende, tenminste niet voor de liefhebbers van lezen. Haar boeken zijn meestal tamelijk dik. En je moet een enthousiaste lezer zijn om aan een dik boek te beginnen. Terwijl d[illegible] boeken, en zeker de boeken van Thea Beckman, m[illegible] makkelijk en vlug lezen. Je hebt ze vaak vlugger uit dan een veel dunner boek. Maar dit boekenweekgeschenk is een dunne pocket, dus voor iedere lezer. Lijkt het. Maar dat is toch niet waar. Het verhaal speelt zich af in de middeleeuwen en ik denk dat het voor Nederlandse kinderen al moeilijk is om zich voor te stellen hoe het leven in de middeleeuwen in Europa er heeft uitgezien, laat staan voor Antilliaanse en Arubaanse kinderen. In Europa, dus ook in Nederland, heb je nog gebouwen of woorden die al worden ze niet meer gebruikt toch soms nog op gebouwen staan of waarmee bepaalde situaties of gebouwen worden aangeduid. Voor onze kinderen is dat allemaal vreemd. In andere boeken van Thea Beckman die ook in de middeleeuwen spelen, zoals bijvoorbeeld 'Kruistocht in spijkerbroek' is dat wat minder sterk dan in dit boekje. Een kind dat 'Het wonder van Frieswijck' leest heeft veel fantasie nodig om die onbekende situaties mee te beleven.

Toch is er wel een ander punt waardoor het boek onze Antilliaanse kinderen kan aanspreken. Of juist niet. De meningen hierover zijn in Nederland nogal controversieel. De hoofdpersoon, Alijt Kuinretorf, een meisje van ongeveer twaalf jaar, moet met haar hond een bedevaart naar een Onze Lieve Vrouwe Beeld in Salland maken. De hond heeft een jongen die haar plaagde gebeten en werd tot de bedevaart veroordeeld door de rechter. Voor ze vertrekken komt een Portugees schip de haven van Kampen binnenvaren, met zware averij. De schipper logeert bij de ouders van Alijt en heeft bij zich een negerslaafje. Een kind nog, met een riem om zijn hals, net als een hond. De bevolking van Kampen heeft nog nooit een neger gezien en denkt dat iemand die zo zwart is, wel van de duivel afkomstig moet zijn. De Portugees met zijn slaafje gaat mee op bedevaart om de Heilige Maagd te bedanken voor het behoud van zijn schip en zijn leven. De avonturen tijdens de bedevaart en het wonder (?) dat geschiedt, waardoor Danga bevrijd wordt uit de slavernij, vormen de hoofdmoot van het boek. Zoals ik al zei, de meningen in Nederland zijn nogal verdeeld over het boek. Sommigen zeggen dat er een bevolkingsgroep wordt beledigd, anderen vinden dat het een juiste beschrijving is van een tijd die geweest is en moet kunnen. In de middeleeuwen kwam bijna niemand verder dan de eigen stad. En de mensen wisten niet eens dat er zoiets bestond als een 'gelige' Portugees en een 'zwarte' neger. Ze dachten dat ieder mens blond en blank was. En wat men niet kent, vindt men eng. Tot men het beter leert kennen. Zoals hier gebeurt.

Ik denk dat de meeste kinderen het wel een leuk boek zullen vinden om te lezen, interessant, maar ook om te lachen, als Alijt iedereen een poets bakt.

Thea Beckman, Het wonder van Frieswijck Geillustreerd door Jan Wesseling. Een uitgave van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek ter gelegenheid van de Kinderboekenweek 1991.

= door Elisabeth Hollander =

Onderwijs anders bekeken

Deskundige: vriend of vijand?

EEN AANTAL LEZERS waren de mening toegedaan, dat de kritiek op Sedukal in de vorige rubriek, te hard en dientengevolge onrechtvaardig zou zijn. Deze kritiek strekte zich echter in gelijke mate uit tot de S.A.C. in Utrecht en over hun hoofden heen tot *elk* oneigenlijk gebruik van deskundigheid.

Nu mag het op Curaçao nog niet gebruikelijk zijn, om de functie van deskundigheid openlijk ter discussie te stellen, over onze grenzen heen wordt deze discussie al vanaf het midden van de jaren '70 met wisselend succes gevoerd.

De filosoof-theoloog Ivan Illich schreef reeds in 1977 zijn essay Disabling Profesions wat in de Nederlandse vertaling de titel "De deskundige: vriend of vijand?" meekreeg. Een jaar later in 1978 kwam Illich met het voorstel, het midden van de twintigste eeuw maar het "Tijdperk van de Verlammende Deskundigheid" te noemen.

Hij koos deze naam, zo verklaarde hij, om twee punten aan de orde te stellen:
-Enerzijds aan te tonen hoe antisociaal en dominant de deskundigen zich vaak opstellen;
- Anderzijds wijst deze naam op de meegaandheid van de burgers die zich totaal aan hen overgeleverd hebben als onmondige cliënten.

Daarbij het beeld oproepend van volijverige padvinders, die oude dames naar de overkant loodsen die daar helemaal niet willen zijn.

Volgens Illich begint de echte onderwijsvernieuwing dan ook met het analyseren van de macht der deskundigen. De lezer zou hier wellicht de vraag willen opwerpen of het nu wel het juiste moment is, om de rolverdeling tussen leerkrachten en deskundige helpers ter discussie te stellen, waar beiden voor het eerst in de Curaçaose geschiedenis uit dezelfde maatschappelijke klasse afkomstig zijn en hierbij juist diegene aan te vallen die moeizaam de kennis verworven hebben om onze behoeften te onderkennen en te dienen.

Hoewel pijnlijk lijkt dit nu toch onvermijdelijk. Onderwijskundigen vertellen namelijk de maatschappij *wat* er geleerd moet worden. Zij verkeren in de positie waarin ze alles wat buiten de schoolmuren geleerd wordt als waardeloos kunnen afschrijven.

Zij hebben de wettelijke macht om de behoefte te creëren, die alleen zij gerechtigd zijn te bevredigen. Zij geven voor te beschikken over speciale niet overdraagbare kennis, die hen alleen in staat stelt diagnosen te stellen èn de oplossingen aan te reiken.

Zo worden deskundigen God in het diepst van hun gedachten en schept elke nieuwe deskundigheid een eigen hiërarchie, met eigen cliënten, eigen verschoppelingen en doet een eigen aanslag op 's lands begroting in een eigen vakjargon.

Ivan Illich (1926) hekelt dit taalgebruik waar hij vertelt: ... toen ik leerde praten bestonden:
* *problemen* alleen in de wiskunde of bij het schake
* *oplossingen* hadden ... maken met zouten of juridi sche twisten en;
* een behoefte was niet ie wat je had, maar iets wat j moest doen.

Sindsdien zijn behoefte echter respectab geworden. Vooral calcule bare en aansmeerbar behoeften stegen op de maat schappelijke ladder. No maar dertig jaar geleden wa het een teken van normal gezondheid om het zond dokter te kunnen stellen. Al men tegenwoordig niet rege matig een dokter bezoekt dat een duidelijke teken van dissidentie, waardoor de eco nomische illusie verstoo wordt, dat elk doel bereik baar is door het kopen van goederen of het huren van diensten.

Toch bestaat er gee enkele economie die nie onmiddellijk zou instorte als bijvoorbeeld het huis houden uitsluitend tegen bet ling gedaan zou worden, seks alleen voor geld ve krijgbaar zou zijn.

Het belang van wa mensen doen of maken, maa waarvoor ze geen geld kunnen of willen krijgen is voor de economen eve onmeetbaar als de zuurst die ze inademen.

Op een product kun je een prijskaartje hangen, de onde tonen van menselijke pro cessen zijn niet in geld uit te drukken. *Onderwijs* nu, is een institutioneel bepaald pro duct. *"Ik leer"* is een persoon lijk ervaren proces.

VERWARRING

De verwarring tussen per soonlijk en gestandaardi seerde waarden heeft zich van het hele onderwijsveld op Curaçao meeste gemaakt. De deskundige ken nisboekhouders schijnen nie meer te beseffen, dat kennis en ervaring, net als olie en water, zich alleen doo middel van een emulgator in dit geval de opmerkzaam heid van de leerkracht, late vermengen.

En dat op deze gronden de leerling en de kracht achter het leren, de leerkracht, het pulserende hart van all onderwijs vormen, waarb de problemen van het pom pend hart altijd voorran moeten hebben, omdat he leven zelf hiermee gemoe is. En 'Juan Bimba' heeft ee probleem E lès no ke dren su kabes.

De leerkracht die 'werk lijk' de kracht achter he leren wil zijn, vindt zich d tot de deskundigen op zo naar nieuwe pedagogische didactische ontwikkeling naar nieuwe cognitieve str tegieën. De deskundig laten zich echter niet ve murwen en dan ontspint zi de volgende dialoog:
- "Breekt u zich daar nu h hoofd maar niet over. H gaat goed. Heus. De w houder van Rotterdam w laatst hier en zij zei het o "Het gaat geweldig", zei "en wat een ongelofelijke m vatie bij de leerkrachten".
- "Dat is fijn om te hor heren, maar Juan Bim heeft echt een probleem".
- "Nou, nou, niets wa niet zelf met een beetje cr tiviteit kunt oplossen".
- "Zoals u wilt heren, m gaat u dan wat opzij, u st in mijn licht".

Bundel over Van Leeuwen, Marugg en Martinus Arion

GELUIDSMUUR DOORBROKEN

= door Jos de Roo =

ER WORDT WEL EENS geklaagd dat Antilliaanse en Surinaamse schrijvers in Nederland zo weinig aandacht krijgen, maar de werkelijkheid is anders. Weinig Nederlandse schrijvers zullen zo vaak en zo uitvoerig zijn besproken als Boeli van Leeuwen, Tip Marugg en Frank Martinus Arion. Er zijn boeken van Aart Broek, Wim Rutgers en mij waarin hun werken in de Caribische kontekst worden geplaatst. Het Kritisch Literatuur Lexicon bevat overzichtsartikelen over hen. In de Antillennummers var *Bzzltin* en *De Gids* krijgen ze ruime aandacht. Journalisten verdringen zich om interviews. Filmmakers zijn er happig op om hun werk te verfilmen of op zijn minst een film over hen te maken. En als ze nieuw werk uitgeven, wordt dat in alle Nederlandse kranten besproken.

Hoogtepunt van al die aandacht voor de personen en werken van deze Curaçaose schrijvers is een dikke bundel van niet minder dan 544 dicht bedrukte pagina's, getiteld *'Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud'*.

De redactie, bestaande uit Maritza Coomans-Eustatia, Hennie Coomans en Wim Rutgers, heeft 31 Antillianen en Nederlanders met Curaçaose banden gevraagd een stuk te schrijven over een van de schrijvers en dankzij de vasthoudendheid van vooral Maritza Coomans zijn die stukken er ook gekomen. Men moet er vooral niet te licht over denken wat voor een vasthoudendheid daarvoor vereist is. Met recht kan de redactie trots zijn op deze prestatie.

TROTS

Nog trotser kan ze erop zijn, dat de beste delen van de bundel ook door redactieleden zelf zijn samengesteld. Kern van de bundel zijn namelijk biografieën en bibliografieën van de auteurs. Normaal gesproken niet de interessantste delen van een boek, vooral bestemd voor de studieuze figuren die verder dingen willen napluizen, maar bij "Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud" wordt als het ware de geluidsmuur rond Tip Marugg en Boeli van Leeuwen doorbroken. Van Van Leeuwen word wel altijd gezegd dat hij een dichtbundel had uitgegeven, maar niemand had hem ooit gezien, een reden om zo langzamerhand te gaan geloven in een literaire fictie. Maar Maritza Coomans-Eustatia heeft hem opgeduikeld en Wim Rutgers bespreekt hem nauwgezet. Bovendien heeft ze drie essays van de prille Boeli van Leeuwen over kunst ontdekt, zodat er in de komende tijd naarstig kan worden gekeken naar zijn kunstopvatting.

Bij Tip Marugg prikt Hennie Coomans gedocumenteerd een aantal mythen over hem door. Zijn moeder was geen Venezolaanse, maar een Curaçaose. In de Tweede Wereldoorlog was hij niet een eenvoudig schutter die zijn wachtrondjes liep, maar klom Marugg op tot officier. Coomans heeft zich verschillende militaire rapporten over Marugg opgespoord. De verre voorvaderen van de Maruggs kwamen uit Zwitserland en hadden een familiewapen, dat in de bundel staat afgebeeld.

Ook over Frank Martinus Arion weet de redactie nieuwe feiten en artikelen te presenteren. Zo krijgen de familie-omstandigheden waarin Frank Martinus opgroeide veel duidelijker contouren en heeft men zijn eerste schrijfsels in de schoolkrant van het Radulphuscollege allemaal teruggevonden. Ook hier is de geluidsmuur rond de schrijver weer een stukje verplaatst, zodat de conclusie gewettigd is dat alleen al door de bio- en bibliografieën *'Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud'* een onmisbare bundel is voor iemand die wat wil weten over Van Leeuwen, Marugg en Martinus Arion.

Daar moet ik ogenblikkelijk aan toevoegen dat de bundel niet de enige bron voor kennis is. Veel van het eerder gepubliceerde is er niet overbodig door geworden. Dit komt door de aanpak van de redactie. Kennelijk zijn de scribenten van de essays vrij geweest in de keuze van hun onderwerp, want overzichtsartikelen met de stand van zaken van het onderzoek tot nu toe ontbreken. Dat wil niet zeggen dat de redactie geen lijn heeft geprobeerd aan te brengen. Allereerst heeft men geprobeerd zoveel mogelijk verschillende invalshoeken op de schrijvers vertegenwoordigd te laten zijn.

Zo begint elke afdeling met jeugdherinneringen van een vriend. Japa Beaujon beschrijft zijn koloniale jeugdherinneringen aan Boeli van Leeuwen, die met de dienstauto naar school werd gereden. Wim Statius van Eps zijn schoolherinneringen aan Tip Marugg en hun gezamenlijk enthousiasme voor literatuurlessen. Carel Weeber geeft een portret van Frank Martinus Arion op het Radulphuscollege.

STEKEBLIND

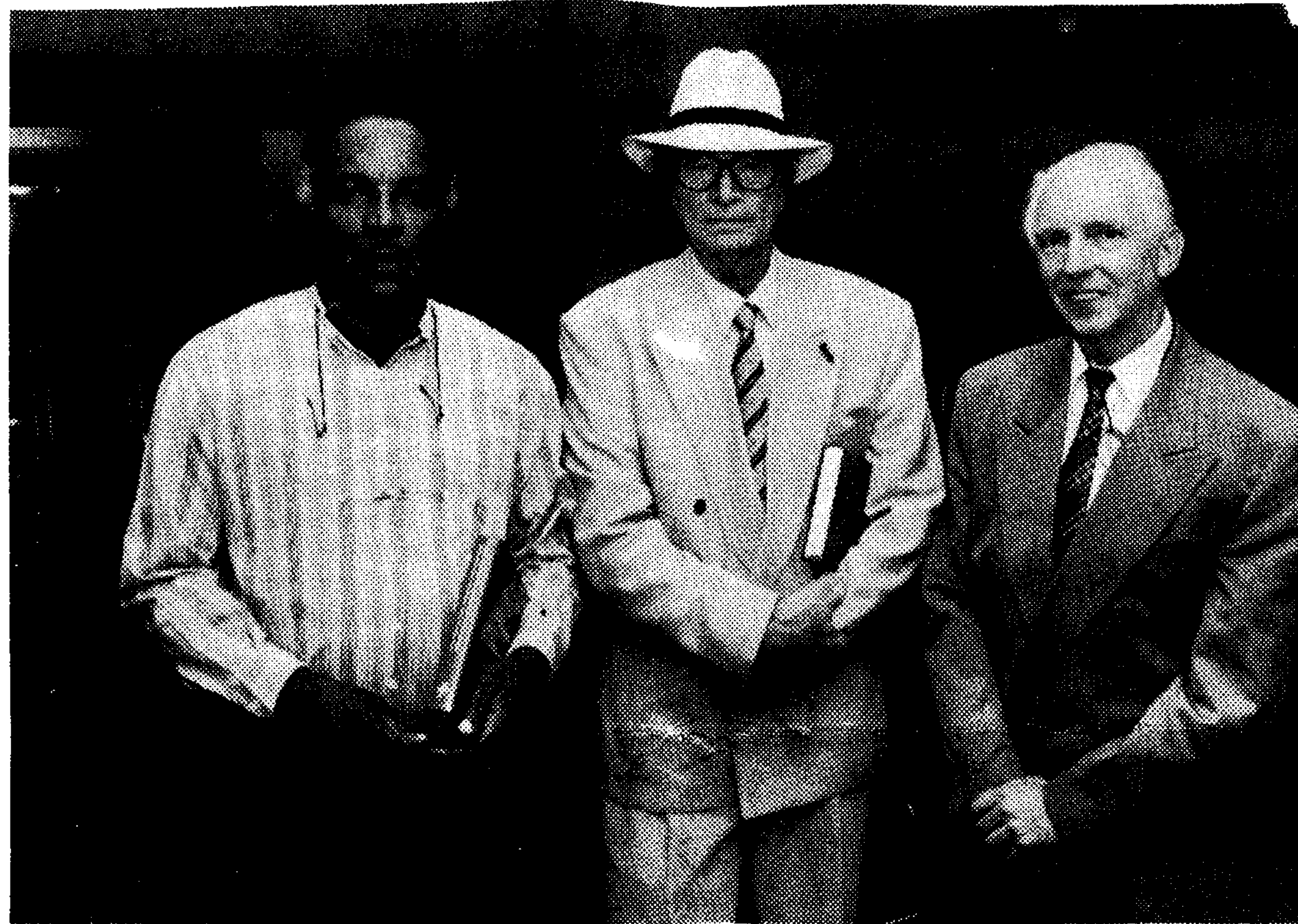
Een opvallende overeenkomst in die jeugdherinneringen is de tijdgeest die eruit klinkt. Alle drie de auteurs zijn gevormd in de koloniale tijd, een aspect dat we nogal eens geneigd zijn te vergeten. Als Carel Weeber eigenlijk achteloos meedeelt dat Frank en hij alleen maar op school met elkaar omgingen en dat daar in die tijd niets achter werd gezocht, dan staat daar onthutsend het beeld van de totaal verschillende werelden in een kolonie. Het geeft mede een verklaring voor de bezieling die Frank Martinus Arion heeft en het ontkracht het verwijt van racisme dat Freek van Wel verderop in de bundel aan het adres van Frank Martinus maakt. Want het gaat Martinus Arion niet om het prediken van de superioriteit van de Afro-Caribische mens, maar om de gelijkwaardigheid van zijn eigen cultuur aan elke andere, om het meten met de maat die de kolonisator aanlegt aan de gekoloniseerde, maar dan aan de kolonisator.

Wie dat niet ziet, is stekeblind. Wie vervolgens het verwijt van racisme maakt, zoals Van Wel doet, schrijft over een maatschappij waar hij niets van afweet, anders zou hij zich tweemaal bedenken voordat hij zo'n verwijt maakt. Wie dan ook nog schrijft, zoals Van Wel, dat Frank Martinus gerust kan zijn omdat het derde kabinet Liberia-Peters stabiliteit brengt en dat het lezen van 'Nos Futuro' hem diep moet raken, bevestigt nog eens dat hij niet weet waar hij over schrijft en laat door het betuttelende 'kan' en het dwingende 'moet' wel heel veel van zijn eigen instelling zien. Aan welke kant die ligt op de lijn van kolonisator en gekoloniseerde laat ik aan het inzicht van de lezer over.

UITSTEKEND

Twee artikelen over Frank Martinus Arion steken boven de andere uit. Het is allereerst dat van Ronald Severing over *'Stemmen uit Afrika'*. Ik had gedacht dat ikzelf zowat alles al gezegd had wat erover te zeggen viel, maar hoogmoed komt voor de val, zo leert Severing. In een uiterst goed gedocumenteerd artikel laat hij zien dat het lezen vroeger op school van het verhaal over de vlugge slang Njoka (een door de missie in Afrika te bekeren negerjongetje) de literaire inspiratie voor de Nioka-gedichten moet zijn geweest. Hierdoor komt Severing tot een vollere en bredere interpretatie van *'Stemmen uit Afrika'*.

Het tweede uitstekende artikel over Frank Martinus Arion is van de hand van Wim Rutgers die het werk van de vroege Frank analyseert. Hij komt tot de conclusie dat er een grote kloof in vakmanschap is tussen het werk voor *'Stemmen uit Afrika'* en het latere werk. In het vroege werk overheersen thema's als heimwee en eenzaamheid, die later op de achtergrond raken.

De Curaçaose schrijvers v.l.n.r. Frank Martinus Arion en Boeli van Leeuwen samen met H.Coomans die deel uitmaakte van de redactie die werkte aan de totstandkoming van 'Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud'.

Zijn eigen geluid vindt Frank Martinus Arion als hij het parlando-principe gaat toepassen, in combinatie met de idee een gids te moeten zijn voor de lezers om zo een visie op mens en maatschappij uit te dragen.

Moedig is het artikel van Pim Heuvel over de spot en het spel in de poëzie van Frank Martinus Arion. Hij erkent volmondig zich vroeger in het werk vergaloppeerd te hebben, zodat het schaamrood hem nog naar de kaken stijgt. Als anderen voor hem wijst Heuvel op de omkering die Martinus Arion toepast in zijn werk. Ook Ineke Phaf heeft weinig nieuws toe te voegen aan wat al was gepubliceerd. Ze schrijft wel dat er aan de coöperatief-socialistische grondslag van het werk van Frank Martinus Arion tot nog toe nauwelijks aandacht is besteed, waarna zij dat wel doet, maar wie geen vreemde is in de literatuur over *'Dubbelspel'*, weet dat haar premisse niet juist is.

Een rijk deel is dat over Boeli van Leeuwen. In een geestig artikel gaat Albert Helman na hoe Boeli de columnist zich verhoudt tot Boeli de romanschrijver. Hij doet daarbij treffende observaties, zoals dat er bij de columns in plaats van de ik-Boeli een ik-jullie-figuur aan het woord is. Of een observatie die alleen een Caribisch mens kan maken: Van Leeuwen is onsentimenteel begaan met het lot van de underdog. Met zo'n observatie richt Albert Helman zich tegen alle malle sentimentaliteit die in het westen wel aan zulke onderwerpen kleven. Het stuk wordt dan ook meer dan een analyse van de columns van Boeli van Leeuwen, het wordt de persoonlijke reactie van de ene schrijver op de andere, waar je tenslotte niet weet over wie je nu meer te weten bent gekomen: over Boelie van Leeuwen of over Albert Helman?

BOELI'S BUNDEL

Helemaal interessant is natuurlijk het artikel van Wim Rutgers over de verloren gewaande dichtbundel *'Tempels in Woestijnen'*. Rutgers geeft een gedegen analyse van de bundel. Hij vindt het opvallend dat de bundel van een debutant al zo'n sterk gesloten structuur heeft. In het oeuvre van Van Leeuwen is de bundel helemaal opmerkelijk: er is sprake van een zoekend zwenken, van negatief naar positief, van dood naar leven, van ik via zij naar wij, en van ik naar God. Precies andersom als in de meeste van zijn romans. Het taalgebruik doet volgens Rutgers gedateerd aan, maar de barokke overdaad in snelle

"NEDERLANDSE JOURNALISTEN WORDEN DOODGEKNUFFELD"

wisselingen komt ook in zijn ander werk voor.

Het prozadebuut van Boeli van Leeuwen, *'De Mensenzoon'*, was al bekend. Het Kritisch Literatuur Lexicon besteedde er al aandacht aan. De suggestie die hier en daar in *'Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud'* wordt gewekt dat ook deze bundel nu pas boven water is gekomen, is dan ook niet juist. Aart G. Broek plaatst *'De Mensenzoon'* in Caribisch perspectief, hij laat zien hoe de Joden in de Caribische literatuur worden getekend. Opmerkelijk in *'De Mensenzoon'* vindt hij dat het aandacht vraagt voor de Joodse underdog. Broek geeft een interessant overzicht van de Caribische literatuur over Joden, maar de suggestie gaat van zijn artikel uit dat Van Leeuwen het beeld over de Jood in de Caribische literatuur heeft willen corrigeren, en dat is natuurlijk niet zo, want de literatuur die dan gecorrigeerd zou moeten worden, werd grotendeels pas na *'De Mensenzoon'* geschreven.

In de benadering van Broek valt ook weg wat de drijfveer van Van Leeuwen is geweest: klaarheid brengen in een persoonlijk geloof. Daarvoor rangschikt hij de bijbelboeken over het lijden en sterven van Jezus op een andere manier dan in de christelijke traditie wordt gedaan.

Maritza Coomans-Eustatia geeft een heel persoonlijke benadering van *'De Mensenzoon'*. Zij getuigt dat dit werk haar op het spoor van het gnostische levensgevoel zette. Haar artikel laat zien dat de redactie zich gelukkig niet heeft beperkt tot strikt literaire benaderingen van de drie schrijvers. Te gauw vergeet men dat literair werk veel meer kan zijn dan louter esthetiek. Het kan lezers op het spoor zetten van een filosofie, of een maatschappijvisie bijbrengen.

In een nogal schools artikel gaat Maritza Raphaela de buitenstaander in Van Leeuwens romans na. Uitgangspunt is het essay *'The Outsider'* van Colin Wilson. Zij rangschikt de buitenstaanders in Van Leeuwens werk onder de existentiële die wel zien welke problemen ze hebben, maar die niet in staat zijn die problemen op te lossen.

Boeiender is het artikel van Marjo Nederlof over de antitheoretiker. Zij gaat na hoe de beeldende kunstenaars in het werk van Van Leeuwen worden gebruikt. Haar onderwerp is oorspronkelijk en de uitwerking is helder en overtuigend. Ze constateert een lijn van de beschrijving van bestaande kunstwerken tot het zelf in woorden creëren van beeldende kunstwerken. Nederlof laat zien dat de romans van Van Leeuwen de onderzoeker in detail nog veel nieuws te bieden hebben. Dat is niet het geval met Eva Abraham die nagaat hoe de vrouwen in het werk van Boeli van Leeuwen voorkomen.

Ze komt tot de conclusie dat je nog maar beter een hond in het werk van Marugg kan zijn, dan een vrouw in dat van Van Leeuwen. Het grote bezwaar tegen een aanpak als die van Abraham is van een karikatuur die ze schetst. Een voor-

INEENS OPVALLEND VEEL AANDACHT VOOR POËZIE

beeld. Als Abraham constateert dat vrouwen vaak ontzettend lelijk worden afgeschilderd, vergeet ze op zijn minst om te kijken of dat soms ook zo met mannen gebeurt. Als dat het geval is, zou er namelijk iets heel anders aan de hand zijn dan een neerbuigende visie op vrouwen, dan gaat het om een mensvisie.

GEEN SURREALISME

In het deel over Tip Marugg krijgt zijn poëzie veel aandacht. Het beste stuk daarover is van Marion Snetselaar. Zij wijst de algemene motieven aan, verduidelijkt individuele gedichten en rekent af met het idee dat Marugg surrealistische poëzie zou schrijven: "Marugg maakt zeer zeker geen deel uit van een collectief, dat ook een sociale revolutie beoogde. Van cultivering van het onbewuste is geen sprake, noch van taalexperimenten zoals de surrealisten die uitvoerden". Ook Igma van Putten - de Windt levert een belangrijke bijdrage aan de bestudering van Maruggs poëzie. Zij analyseert de veertien Papiamentu-gedichten van Marugg in vergelijking met de Nederlandstalige. Ze komt tot de conclusie dat Marugg in het Papiamentu spontaner, directer, concreter, minder symbolisch en soms optimistischer is.

Aan het begin van het deel over Marugg rekent redacteur Hennie Coomans af met mythes over deze schrijver. Het doet dan ook vreemd aan dat in het artikel van Oversteegen nog staat dat Marugg een Venezolaanse moeder had. De redactie had een medewerker voor zulke uitglijders moeten behoeden, daar is ze redactie voor.

Op een geestige manier beschrijft Carel de Haseth hoe Boeli van Leeuwen en Tip Marugg Nederlandse journalisten op het verkeerde been zetten. Van Leeuwen door hen dood te knuffelen en Marugg door hen zo met alcohol vol te gieten dat ze de volgende dag zich nog slechts vaag kunnen herinneren dat ze een interessant gesprek hebben gehad.

'Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud' begint met vijf artikelen waarin alle drie de auteurs voorkomen. Oversteegen bekijkt welke listen Antilliaanse auteurs toepassen om de afstand met hun publiek te overbruggen. Hij komt tot de conclusie dat Debrot de eerste stap zette met de mimicry. Dan worden de grootste belemmeringen voor de niet-Curaçaose lezer bij Tip Marugg weggenomen, vervolgens schrijft Frank Martinus Arion bewust voor twee soorten publiek tegelijk en tenslotte daagt Boeli van Leeuwen deze twee soorten publiek bewust uit. De chronologie die Oversteegen hierin ziet (hij gebruikt inderdaad de woorden eerst, dan, vervolgens en tenslotte), bestaat niet, dat bewijzen de verschijningsdata van de verschillende werken. Ook is het jammer dat Oversteegen zo weinig bewijzen noemt, want op zichzelf is zijn gedachtengang heel interessant.

Johan van de Walle vertelt over de Curaçaose schrijvers bij de Wereldomroep, maar het gaat meer over de Wereldomroep dan over de schrijvers die er met één alineeaatje elk maar karig afkomen. Caroline van Eijk schrijft over de gekleurde vrouw in de literatuur, waarbij ze tot de conclusie komt dat opmerkelijk vaak de zwarte vrouw en Curaçao elkaars symbolen zijn. Alex Reinders gaat de verhouding tot de politiek na.

Politiek vat hij zo ruim op dat het een onderzoek wordt naar de maatschappelijke normen en waarden. Zijn conclusie luidt dan ook dat de Curaçaose schrijvers niet kunst om de kunst beoefenen, maar dat er verontwaardiging over de sociale ongelijkheid in hun werk doorklinkt. En zelf bekijk ik hoe het beeld van de makamba in de romans is, maar daarover heeft al eerder wat in de Amigoe gestaan.

VOGELTJE

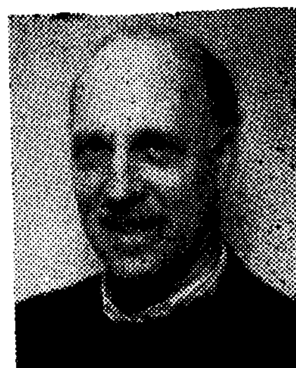
Het zal duidelijk zijn dat een zo omvangrijke bundel niet tot in detail kan worden besproken. Zelfs niet alle bijdragen zijn vermeld. De niet genoemde auteurs moeten me dat maar vergeven, ik ben ook maar een mens en ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is. Ik heb die artikelen eruit gehaald die mij om wat voor reden dan ook extra boeiden, of ergerden. Dat anderen misschien hele andere artikelen naar voren zouden hebben gehaald, daar ben ik me heel goed van bewust, want niets is zo persoonlijk als recenseren. Als er één boek is dat dat duidelijk maakt is het wel *'Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud'*. Juist die veelzijdigheid aan invalshoeken maakt het aantrekkelijk.

Toch zijn er met enige slagen om de armen wel algemene tendenzen in de bundel aan te wijzen. Allereerst is opvallend dat nu de poëzie zoveel aandacht krijgt, zeker in verhouding tot de poëtische produktie. In *'Antilliaans Literatuur Logboek'* schreef ik dat er eigenlijk nog maar weinig over de poëzie is gezegd. Die achterstand is dan nu in één klap ingehaald. In de tweede plaats brengt de redactie zelf ter sprake dat het bijeenbrengen van bijdragen van Antillianen en Nederlanders misschien een verschil laat zien tussen het begrijpen van buitenaf en het begrijpen van de Antillianen zelf. Als ik daar al verschil in zie is dat er in deze bundel door Antillianen meer verteld wordt over eigen ervaringen met de schrijvers, of de invloed die het werk van een schrijver op een persoon had, dan door Nederlanders.

Maar dat kan ook louter toeval zijn. Slechts op één plaats werd een verschil in benadering wel heel duidelijk, namelijk in de discussie of er nu wel of niet overeenkomsten zijn tussen het werk van Frank Martinus Arion en Nicolas Guillen. Ineke Phaf ziet van de Berlijnse afstand wel overeenkomsten, Henry Habibe zoveel dichterbij niet. Tenslotte: *'Drie Curaçaose schrijvers in veelvoud'* heeft me geïnspireerd tot herlezing voor de zovelste keer van sommige werken. En is het daar niet allemaal om begonnen? Het is het mooiste compliment dat ik de redactie kan geven.

ONDER DE LOUPE

Zegels over mensenrechten

= door Victor Hafkamp =

DE POSTDIENST van de Verenigde Naties in New York begon eind 1989 met een nieuwe jaarlijkse serie met als thema de universele verklaring van de rechten van de mens. Op 20 november verscheen het derde deel van die mooie serie, waarop de diverse artikelen van de mensenrechtenverklaring door middel van schilderijen zijn uitgebeeld. Er zijn zes artikelen (13 tot en met 18), waarvan er twee door elk van de respectieve postdiensten in New York, Genève en Wenen in beeld zijn gebracht. Hoewel er zes verschillende ontwerpen zijn, moet de verzamelaar zich van elke waarde drie exemplaren aanschaffen, omdat elke zegel drie tabs (aanhangels) heeft die qua taal verschillen: Engels, Frans en Duits, de talen van de drie VN-vestigingen. Op de zegels voor New York (30 en 50 cents) staan de schilderijen "De laatste van Engeland" (Ford Madox Brown) en "De emigratie naar het oosten" (Tito Salas).

De werken verwijzen naar de artikelen in de mensenrechtenverklaring die op het vrije verkeer van personen betrekking hebben. Schilderijen van Paul Klee en Jan van Eyck zijn afgedrukt op de exemplaren van 50 en 90 rappen die voor de postdienst in Genève uitkomen. En beeldjes van een onbekende Mexicaanse kunstenaar en het schilderij "Vensters" van Robert Delauney zijn op de waarden 4.50 en 7 schilling voor de Weense postdienst afgebeeld.

Nederland gaf dit jaar voor het eerst sinds lange tijd weer eens zegels uit met afbeeldingen van Nobelprijswinnaars. Zweden heeft op dit gebied een lange traditie. Al jaren komen daar in de late herfst zegels uit met Nobelprijswinnaars als onderwerp. De laatste jaren worden met name de winnaars van de vredesprijzen in de aandacht geplaatst. Deze week brachten de Zweden weer een boekje uit met vier verschillende zegels van vier Kronen met portretten van winnaars van de Nobelprijzen voor de vrede. Het zijn merendeels bekende figuren die we op de ontwerpen aantreffen: Henri Dunant en Albert Schweitzer, op de zegels van diverse landen in het verleden al eens afgebeeld (Schweitzer ook in Nederland), Alva Myrdal, een

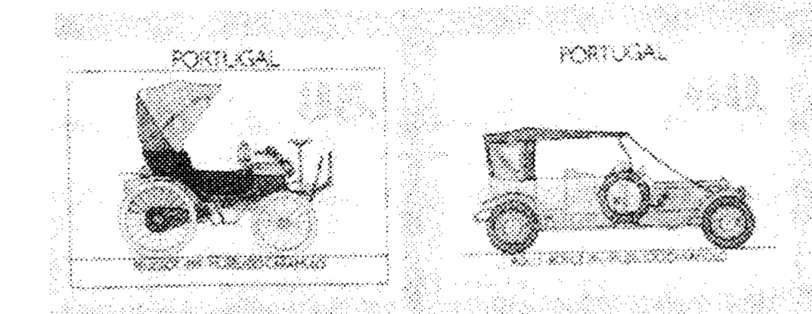

Zweedse die als onderhandelaarster bij de ontwapeningsconferentie in Genève actief was en Andrej Sacharow die dit jaar ook in de Sovjet-Unie op een zegel werd afgebeeld. In de carnets zitten twee zegels van elk exemplaar.

KERSTZEGELS

Tegelijkertijd kwamen in Zweden de kerstzegels uit: vier stuks van 2.30 Kronen elk met afbeeldingen van figuren uit bekende Zweedse kerstverhalen. De zegels komen uit als blokje van vier, waarvan er drie in elk carnet zitten. En dan is er een nieuwe permanente zegel met het portret van koning

Carl de Zestiende Gustav.

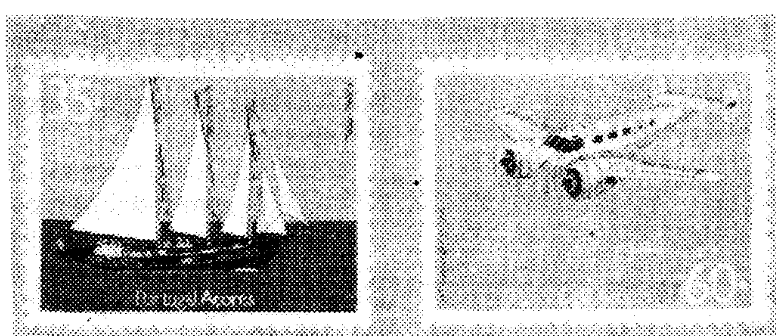
Het bijzondere van de nieuwe zegel is dat de koning er nu voor het eerst een bril op draagt. En zo volgt Zweden het voorbeeld van België dat zijn koning zowel met als zonder bril op zegels heeft afgebeeld.

Degenen die interesse hebben voor zegels met sportonderwerpen, komen vooral in 1992 weer aan hun trekken. De Olympische Winter- en Zomerspelen zullen aanleiding geven tot een stroom uitgiften. En voor wat de Winterspelen aangaat kunnen we vermoedelijk ook weer uitgiften verwachten van landen, waar de temperatuur nooit onder de dertig graden komt.

Dat kun je niet zeggen van Liechtenstein dat nog niet zo lang geleden een gouden medaille bij het skieën behaalde.

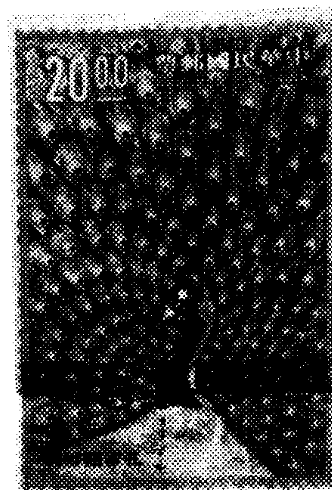
Het vorstendom tussen Zwitserland en Oostenrijk brengt 2 december behalve kerstzegels ook drie exemplaren voor de Winterspelen in Albertville uit. De onderwerpen op de zegels zijn actueel: langlauf-dopingcontrole (70 rappen), ijshockey-verbroedering na een stevige body-check (80 rp.) en afdaling skieën en beveiliging van de piste (1.60 franc). Zweden dat dit najaar vier zegels met Olympische winterkampioenen uitgaf, komt 30 januari met een vervolgserie. Op de zegels onder meer gouden medaillewinnaars uit

een recent verleden: Thomas Gutafson en Ingemar Stenmark.

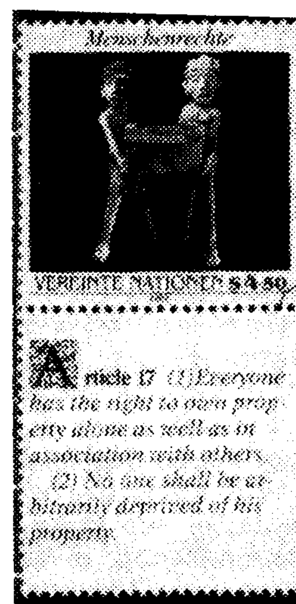
DECEMBERZEGEL

Ook dit jaar geeft de Nederlandse PTT weer een decemberzegel uit. Hij verscheen 28 november in een waarde van 55 cent. De zegel werd alleen in vellen van twintig stuks gedrukt en geeft in de

periode 28 november - 31 december een korting op de verzending van kerst- en nieuwjaarskaarten binnen Nederland. Het ontwerp van de zegel is van Joost Swarte (Haarlem) die zich liet inspireren door het thema "contact tussen de mensen door wenskaarten".

Op de zegel staan vier getekende figuren met brieven in hun hand. Ze staan geplaatst rond een goudkleurig, getand vierkant vlak. Daaromheen staat vier maal de tekst "1991 Nederland 55c". De zegel is uitgevoerd in de kleuren rood, geel,

blauw zwart en goud. Er zijn 12.5 miljoen vellen, dus 250 miljoen exemplaren gedrukt. Wilt u de zegel na 31 december gebruiken, dan moet u tot de normale tarieven bijplakken.

De liefhebbers van zegels van "nieuwe" gebieden komen in 1992 zonder twijfel aan hun trekken. De Baltische staten Estland, Letland en Litouwen zullen met een — voorlopig — bescheiden programma naar de gunsten van de filateliet dingen. Maar ook voormalige Sovjet-republieken komen met eigen uitgiften.

Armenië kwam 24 oktober met zijn eerste zegel sinds

1922. De zegel met o.a. de berg Ararat en een schotelantenne van de Amerikaanse firma AT & T heeft een frankeerwaarde van 50 kopeken en is ontworpen door de Nederlander Will van Sumbeek.

Slovenië heeft voor 1992 eigen zegels aangekondigd en de nieuwe uitgiften van de Baltische staten bleken op de Filatelia '91 in Keulen een groot succes. Er stonden lange files voor de stands, waar de eerste uitgiften van de drie staten te koop waren. Letland presenteerde zijn eerste permanente serie; een wapenserie met zes klein formaatzegels (5, 10, 15, 20, 40 en 50 kopeken) en twee zegels van groot formaat (1

en 2 roebel).

Over de eerste serie sinds ongeveer een halve eeuw van Estland schreef ik al eerder. Litouwen heeft inmiddels diverse series uitgebracht. De meest recente, van 28 september, telt drie waarden (30, 50 en 70 kopeken) en heeft grootvorst Gediminas als onderwerp. De verkoopprijs in Duitsland van die serie ligt rond de zes mark (zes gulden).

Ziek en gezond

Zweepslag: pijnlijke zaak

= door dr M. de Grood =

U HEBT EEN HOND, die naar buiten loopt. Hij komt daar een andere hond tegen, waarmee hij een potje begint te vechten. U komt tussenbeide om de dieren uit elkaar te halen en maakt hierbij een plotselinge beweging met uw been. Plotseling krijgt u allerheftigste pijn in uw kuit en alleen nog maar met moeite naar binnen kunt strompelen. Bij betasten voelt de kuit erg pijnlijk aan; vaak is er op één plaats een zwelling te voelen, die in een half uur groter wordt. Dit verschijnsel staat bekend als een "zweepslag" (coup de fouet). De oorzaak ervan is een scheur in het spierweefsel.

Bij plotselinge krachtinspanningen kan zo'n zweepslag ontstaan. Vaak komt het voor bij sportoefeningen, waarbij plotseling een spier wordt samengetrokken (starten). Spierweefsel is opgebouwd uit een aantal spiervezels, die samen een spierbundel vormen. Een spier bestaat uit een aantal van die spierbundels, en is omgeven door een vrij stevige bindweefselmembraan, de spierfascie.

Om te kunnen samentrekken heeft het spierweefsel veel zuurstof nodig. Daarom vinden we in een spier een uitgebreid bloedvaatnet. Maakt u nu een plotselinge beweging, waarbij u de spier maximaal laat samentrekken, dan kan er een scheur in de spier optreden. Een gevolg ervan is, dat het samentrekken van de spier bijna onmogelijk wordt door de pijn en dat de gescheurde spier ook gaat bloeden. De pijn wordt nog verergerd doordat als er een forse bloeding in de spier optreedt, de spierfascie gerekt wordt.

Zulk een zweepslagletsel kan in verschillende spieren optreden. De bekendste is die in de kuitspier, maar we zien ze ook optreden in spieren van het bovenbeen, de bilspieren of de spieren van de bekkenbodem, zeldzamer in de spieren van de arm.

De bloedingen, die optreden, kunnen soms erg groot zijn, vooral bij mensen, die om één of andere reden bloedverdunnende middelen (antistolling) gebruiken. Ik heb wel eens iemand gezien, die zulk een zweepslag kreeg in zijn bilspier; als gevolg van het feit, dat hij antistollingsmiddelen gebruikte kreeg hij als het ware een derde bil erbij!

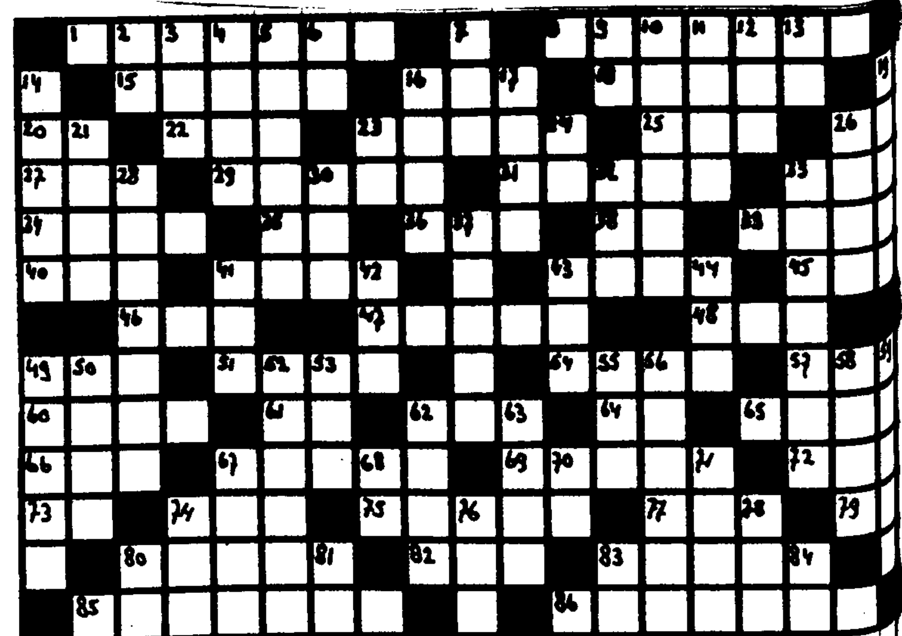
U zult begrijpen, dat het erg onverstandig is met zo'n zweepslag letsel — als dat nog mogelijk is — te blijven rondlopen. De beste eerste behandeling is koelen van het getroffen lidmaat met koud water. Hierdoor wordt de bloeding het snelste afgeremd. Verder is absolute rust belangrijk, niet alleen om de bloeding te laten stoppen maar ook om de gescheurde spierdelen kans te geven zo snel mogelijk te herstellen. Spierweefsel groeit bij rust namelijk vrij snel weer aan, vooral ook omdat eigenlijk nooit de hele spier afscheurt. Als de pijn wat over is, kunt u het been rustig wat gebruiken, maar belast het in het begin niet te veel, maar loop b.v. enkele dagen met een stok.

In de meeste gevallen geneest zo'n spierscheur in een dag of tien. U kunt de re-orptie van het uitgestorte bloed bevorderen door met het been wat hoog te liggen. Ook lichte massage en warmte helpen wel.

Een behandeling, waarmee ook goede resultaten bereikt worden, is het gebruik van zg. soft-laserbestraling.

Het is slechts zelden nodig, dat er chirurgische hulp moet worden ingeroepen, nl alleen in die gevallen, waar de bloeduitstorting zo groot is, dat een snelle re-orptie niet waarschijnlijk wordt. Ook wordt chirurgisch wel eens de fascie van de getroffen spier gekliefd om de grote spanning in de spier op te heffen.

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Bestuurbare slee; 8. Vervoermiddel; 15. Logeergelegenheid; 16. Boom; 18. Vette stof; 20. Voorzetsel; 22. Sportterm; 23. Zuurdeeg; 25. Lidwoord; 26. Voorzetsel; 27. Godin van de dageraad; 29. Verdieping; 31. Agavevezels; 33. Kot; 34. Klef; 35. Maanstand; 36. Lineaal; 38. Familielid; 39. Muziekinstrument; 40. Groente; 41. Snoepgoed; 43. Boom; 45. Mager; 46. Pap; 47. Zangspel; 48. Getal; 49. Steen; 51. Zeedier; 54. Huisdier; 57. Toiletgerei; 60. Loven; 61. Rund; 62. Speelgoed; 64. In orde; 65. Tijding; 66. Dierenverblijf; 67. Plaats in Noord Brabant; 69. Opbrengst; 72. Toer; 73. Voegwoord; 74. Wilde haver; 75. Zotkolf; 77. Internationale trein; 79. Slee; 80. Handvat; 82. Vruchtennat; 83. Europese hoofdstad; 85. Zeker; 86. Start.

VERTIKAAL: 2. Voorzetsel; 3. Woud; 4. Plaats; 5. Schrifteken; 6. Oude lengtemaat; 7. Plaats op Ameland; 9. Vreemde munt; 10. Drukte; 11. Gemalen graan; 12. Voorzetsel; 13. Bijwoord; 14. Rijtuig; 16. Part; 17. Dierenverblijf; 19. Cijfer; 21. Water; 23. Gewicht; 24. Muzieknoot; 26. Zacht metalen kokertje; 28. Bestendig; 30. Krantenverkoper; 32. Plaats in België; 33. Voertuig; 37. Strijdperk; 41. Waterkering; 42. Klompje plantjes; 43. Brij; 44. Wapen; 49. Keukengerei; 50. Ierland; 52. Groente; 53. Noorse godheid; 55. Gezichtsorgaan; 56. Vogel; 58. Lied; 59. Ondergrondse; 62. Patroon; 63. Gang; 67. Spullen; 68. Lengtemaat; 70. Deel van de bijbel; 71. Verplaatsbare verblijfplaats; 74. Vreemde munt; 76. Knaagdier; 78. Roem; 80. Greenwichtijd; 81. Onmeetbaar getal; 83. Persoonlijk voornaamwoord; 84. Neon.

WINNAAR VORIGE WEEK

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

A. Engeln
Caracasbaaiweg#119
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe, Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Krakelen; 8. Mirliton; 15. Adat; 16. Viool; 18. Uden; 20. A.P.; 22. Enak; 24. Kea; 25. Asen; 26. Ba; 27. Nes; 29. Slok; 31. Vete; 32. Vet; 33. Jeep; 35. Oom; 36. Are; 37. Rede; 38. Riant; 40. Ore; 42. Ander; 44. Spar; 45. Koper; 46. Eems; 48. Enkel; 51. Tin; 52. Melee; 55. Arno; 57. Kee; 59. Aas; 60. Levi; 62. Mot; 63. Isis; 64. Laks; 66. Ree; 67. Be; 68. Ante; 69. Pen; 71. Riek; 73. N.T.; 74. Wade; 75. Gerei; 77. Merg; 79. Pijporgel; 80. Saxofoon.

VERTIKAAL: 2. Ra; 3. Adé; 4. Kans; 5. Etalon; 6. E.v.; 7. Nik; 8. Moa; 9. I.I.; 10. Lusten; 11. Idee; 12. Ten; 13. On-; 14. Banjo; 17. Oeverpieper; 19. Kater; 21. Pee; 23. Koot; 25. Area; 26. Bed; 28. Serpent; 30. Km.; 31. Va; 32. Vermeer; 34. Piano; 37. Reëel; 39. Ark; 40. Oot; 41. Een; 43. Del; 47. Gambe; 49. Ekster; 50. Leie; 52. Maar; 53. Eskimo; 54. Fiets; 56. Roe; 58. Es; 59. Al; 61. Ven; 63. Indo; 65. Seef; 68. Aap; 69. Pel; 70. Nes; 72. KRO; 74. Wij; 75. Ge; 76. Ia; 78. Go.